

การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

โดย

นางอารีลักษณ์ ปุกน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

กรณีพิเศษการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

EDUCATION SUPERVISION IN THE NEW NORMAL ERA OF THE SECONDARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

By
MRS. Areeluck POOKNOY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy EDUCATIONAL ADMINISTRATION
Department of Educational Administration
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา

โดย นางอารีลักษณ์ ปุ๊กน้อย

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุดา เตียเจริญ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว
รองศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริระประภา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ศิริสรรัษฎ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุดา เตียเจริญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริระประภา)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร)

61252910 : การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฌีบัณฑิต

คำสำคัญ : การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

นาง อารีลักษณ์ ปุ๊กน้อย: การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุดา เตียเจริญ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (interquartile range)

ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ในทุกมิติ มีความสามารถทางเทคโนโลยีปรับประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ พาคิดพาทำ รับฟังความคิดเห็น สร้างกำลังใจในการนิเทศ ประสานความร่วมมืออย่างกัลยาณมิตรและมีบุคลิกภาพที่ดี 2) ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา มีการประชุมกำหนดจุดมุ่งหมาย ประเด็นในการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศ กำหนดปฏิทินการนิเทศ ออกแบบเครื่องมือการนิเทศ สร้างความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ส่งเสริมให้เกิดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา 3) ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศให้คำชี้แนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ติดตามประเมินผลให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับการนิเทศ ยกย่องสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ สร้างเครือข่ายการนิเทศและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร 4) ด้านสื่อนวัตกรรมการนิเทศการศึกษา ใช้สื่อเทคโนโลยีในการนิเทศ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการสร้างสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถผลิตสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย และ 5) ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษา โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) นำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นำเสนอผลงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี บันทึกเรื่องราวความประทับใจที่เกิดขึ้นกับครู ผู้เรียน และผู้บริหาร เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์

61252910 : Major EDUCATIONAL ADMINISTRATION

Keyword : EDUCATIONAL SUPERVISION IN THE NEW NORMAL ERA, SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

MRS. AreeLuck POOKNOY : EDUCATION SUPERVISION IN THE NEW NORMAL ERA OF THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE Thesis advisor : Assistant Professor Saisuda Tiacharoen, Ph.D.

The purpose of this research study is to know about educational supervision in the new normal era of the Secondary Educational Service Area Office. Using the EDR future research technique, the tools used to collect data were semi-structured interviews and questionnaires. Key informants included 19 experts using purposive selection according to specified criteria. Statistics used include median, mode, and interquartile range.

The results of the research found that educational supervision in the new normal era of the Secondary Educational Service Area Office consists of 5 aspects as follows: 1) Educational supervision personnel. Supervisors must lead change in the new normal era in every dimension. Have the ability to adapt technology and apply it creatively. Think and act. Listen to opinions. Create encouragement in supervision Coordinate and cooperate with friends and have a good personality. 2) Educational supervision planning There was a meeting to set the goals. Issues in supervision Prepare a supervision plan to be consistent with the needs of those receiving supervision. Set a supervisory calendar Design supervisory tools Create understanding between the supervisor and the person being supervised. Promote the creation of a supervision system within educational institutions. 3) Educational supervision processes/methods Supervisors provide guidance on how to develop educational quality. Follow up and evaluate and provide feedback to supervisors. Praise and build morale for those receiving supervision. Create a network for supervision and exchange of knowledge in a friendly manner. 4) Innovative media for educational supervision Use technological media in supervision Promote and support teachers with knowledge in creating modern technological media. Able to produce a variety of innovative teaching and learning media; and 5) summarizing and reporting the results of educational supervision. By exchanging knowledge between personnel in the form

of a professional learning community (PLC), using the results of supervision to improve and develop the development of educational quality. Present work that is a good example. Record stories of impressions made on teachers, students, and administrators and publish them through online media.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความมุนานะในการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า โดยได้รับความอนุเคราะห์ และความเอาใจใส่อย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว รองศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริระประภา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุรณ์ ศิริสรรหิรัญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน คือ นายสนธิ แยมเกษร นายเสริมฤทธิ์ หวายฤทธิ์ธนกฤต ดร.ชนาธิป ท้ายแป ดร.พิทักษ์ โสถถยาคม ดร.สังคม จันทร์วิเศษ ดร.อาทิตยา ปัญญา ดร.สุวิทย์ บึงบัว นางผ่องศรี พรรณราย นางทองทิพย์ โคนชัยภูมิ ดร.ชูชาติ แก้วนอก ว่าที่ร้อยตรี นพดล รัชแก้ว นายวรพจน์ สิงหราช ดร.สุชน วิเชียรสรรค์ ดร.อนันต์ มีชัย ดร.เชาวฤทธิ์ จงเขตกรณ์ ดร.ทัตยา ยาชมภู ดร.ประพจน์ แยมทิม นายอรุณ สรรพคุณ ดร.สมชัย สิ้นแท้ ที่เสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา นางสาววาสนา นำโชคเจริญ และครอบครัวผู้ก่น้อย รวมถึงเพื่อนนักศึกษาปริญญาเอก รุ่น 16/1 ทุกท่าน ในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนเป็นขวัญ กำลังใจด้วยดีเสมอมา ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

อารีลักษณ์ ปุ๊กน้อย

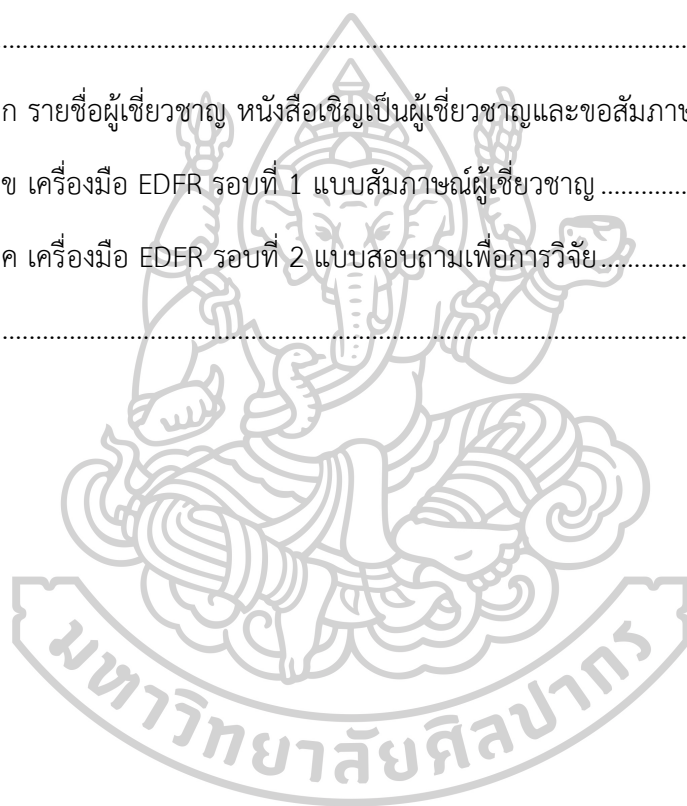
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	2
ปัญหาของการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ข้อคำถามของงานวิจัย	8
สมมติฐานของการวิจัย	8
กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา	8
การวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิค EDFR	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
แนวคิด ทฤษฎี หลักการ การนิเทศการศึกษา	14
ความหมายของการนิเทศการศึกษา	14
จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการนิเทศการศึกษา	16
ความจำเป็นของการนิเทศ	20

รูปแบบการนิเทศการศึกษา.....	40
การนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Supervision)	40
การนิเทศแบบสนับสนุน (Supportive Supervision)	41
การนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Supervision)	41
การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental Supervision).....	42
วิธีการนิเทศสำหรับการนิเทศแบบพัฒนาการ	43
การนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision).....	48
การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision).....	49
การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ.....	51
ความเป็นมาและความหมายของยุควิถีใหม่.....	52
การเข้าสู่วิถีใหม่.....	53
การออกแบบการศึกษาในยุควิถีใหม่.....	54
การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่.....	57
แนวคิด INNOVATION ในการพัฒนางานนิเทศการศึกษา.....	58
รูปแบบ วิธีการ กระบวนการนิเทศในยุควิถีใหม่.....	61
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.....	62
การวิจัยเชิงอนาคตเทคนิค EDFR.....	74
ความเข้าใจพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับการวิจัยเชิงอนาคต.....	74
ความหมายของการวิจัยเชิงอนาคตเทคนิค EDFR.....	75
จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตเทคนิค EDFR	76
ขั้นตอนการทำวิจัยอนาคตเทคนิค EDFR.....	76
การประยุกต์การวิจัยเชิงอนาคตเทคนิค EDFR.....	77
ประโยชน์ของการศึกษาและการวิจัยอนาคต.....	78
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	78

งานวิจัยในประเทศ.....	78
งานวิจัยต่างประเทศ.....	81
สรุป.....	83
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	85
ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย	85
ขั้นตอนที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย	85
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย.....	87
ระเบียบการวิจัย.....	88
แผนแบบการวิจัย.....	88
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	89
ตัวแปรที่ศึกษา.....	89
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
การสร้างเครื่องมือวิจัย	89
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	90
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	93
สรุป.....	93
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 1. 95	
สรุปตัวแปรที่ได้จากการสัมภาษณ์	106
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใน EDFR รอบที่ 2.....	110
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	152

สรุปผลการวิจัย	152
อภิปรายผล.....	154
ข้อเสนอแนะ	161
ข้อเสนอแนะทั่วไป	161
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	161
รายการอ้างอิง	162
ภาคผนวก	168
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญและขอสัมภาษณ์งานวิจัย	169
ภาคผนวก ข เครื่องมือ EDFR รอบที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	174
ภาคผนวก ค เครื่องมือ EDFR รอบที่ 2 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	176
ประวัติผู้เขียน	188

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงความสอดคล้องและเชื่อมโยงมิติ นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	59
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ <u>ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่</u>	110
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ <u>ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา</u> ในยุควิถีใหม่.....	119
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ <u>ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา</u> ในยุควิถีใหม่.....	124
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ <u>ด้านสื่อนวัตกรรมการนิเทศการศึกษา</u> ในยุควิถีใหม่.....	140
ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ <u>ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศ</u> การศึกษาในยุควิถีใหม่.....	142

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	12
ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงกระบวนการนิเทศของ สจต อุทรานันท์.....	35
ภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	87
ภาพที่ 4 แผนแบบการวิจัยศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง	88
ภาพที่ 5 การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	146

บทที่ 1

บทนำ

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid – 19) ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วทั่วโลก รวมถึงโลกในยุคคว่ำ (VUCA World) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงความแปรปรวน และในยุคบานี้เวิร์ด (BANI World) เป็นสถานการณ์ผันผวนไม่แน่นอนซับซ้อนคลุมเครือมีผลกระทบด้านอารมณ์ทำให้เกิดความกังวลความหวั่นวิตกความสับสนส่งผลให้มนุษย์ต้องปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิต สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกที่ส่งผลต่อมวลมนุษยชาติต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ธุรกิจหลายธุรกิจต้องปรับรูปแบบการขยายมาขายผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อลดต้นทุนเพื่อกระตุ้นยอดขายให้สูงขึ้นบางธุรกิจก็ต้องปรับลดพนักงานเพื่อความอยู่รอดของกิจการ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิตประจำวันจำเป็นต้องปรับตัวให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงจึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนไม่ว่าแม้แต่ต่อองค์การการศึกษาครูนักเรียนจึงต้องปรับตัวให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้กำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ที่ 1.การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคม 2.การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3.การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4.การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา 5.การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6.การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา โดยทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ มีเป้าหมายเพื่อ 1.การเข้าถึงการศึกษา 2.ความเท่าเทียม 3.คุณภาพ 4.ประสิทธิภาพ และ 5.ตอบโจทย์ที่เปลี่ยนแปลง¹ จากยุทธศาสตร์และเป้าหมายของแผนการศึกษามุ่งเน้นเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นคนไทยได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

จากแผนการศึกษาแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของชาติ คือ “สพฐ. วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” โดยมีเป้าหมายคือคุณภาพผู้เรียนคุณภาพบุคลากรคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาคูณภาพจัดสรรปัจจัยและทรัพยากรทางการ

¹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, "แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579," (เอกสารประกอบการบรรยายสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ 2560), 10.

ศึกษาและคุณภาพเทคโนโลยีเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน โดยมี 4 มิติขับเคลื่อน คือ มิติด้านโอกาสซึ่งมีความคาดหวัง 1.เข้าถึงเท่าเทียมและเสมอภาค 2.มีระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา 3.เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ 4.ขับเคลื่อนการศึกษาเพื่ออาชีพ และ 5.ระบบช่องทางในการเลือกศึกษา มิติด้านคุณภาพมีความคาดหวัง 1.มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย 2.มีนวัตกรรมการบริหารจัดการ 3. มีระบบการคัดเลือกบุคลากร 4.มีหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการ 5.เสริมทักษะการเรียนรู้ 6.ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ และ 7.เครือข่ายมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุน มิติด้านประสิทธิภาพมีความคาดหวัง 1.ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน 2.การกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค 3.มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 4.รับผิดชอบการศึกษาในทุกระดับ และ 5.สร้างกลไกในการตรวจสอบ และมิติด้านความปลอดภัยมีความคาดหวังให้ 1.ตระหนักถึงความปลอดภัย 2.มีทักษะด้านความปลอดภัย 3.สร้างกลไกตามหลักธรรมาภิบาล 4.ป้องกันผู้เรียนจากการถูกละเมิด และ 5.มีภาคีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ โดยนโยบาย สพฐ. วิถีใหม่ วิถีคุณภาพนี้มีกระบวนการดำเนินการคือกำกับติดตามประเมินส่งเสริมกำลังใจภายใต้กระบวนการกำกับติดตามนิเทศประเมินส่งเสริมกำลังใจ? อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ กระบวนการพัฒนานั้นมุ่งเน้นกระบวนการนิเทศกำกับติดตามเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพสามารถแข่งขันในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งคุณภาพผู้เรียนคุณภาพบุคลากรคุณภาพการบริหารจัดการคุณภาพในการจัดสรรปัจจัยและทรัพยากรคุณภาพทางเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน โดยมีมิติในการขับเคลื่อน 4 มิติ คือ “โอกาส” ความหวังที่จะสร้างความเท่าเทียมและเสมอภาคเข้าถึงเทคโนโลยีและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเพื่ออาชีพ “คุณภาพ” มีความคาดหวังในการมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัยมีนวัตกรรมการบริหารจัดการ มีหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการและเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน มีเครือข่ายในการสนับสนุน ส่งเสริม “ประสิทธิภาพ” มีความคาดหวังในการใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน กระจายอำนาจสู่ภูมิภาคทุกภาคมีส่วนรับผิดชอบการศึกษาในทุกระดับสร้างกลไกในการตรวจสอบ “ความปลอดภัย” มีความคาดหวังในการสร้างความตระหนักถึงความปลอดภัย มีทักษะด้านการป้องกันตัวเองสร้างกลไกตามหลักธรรมาภิบาลป้องกันผู้เรียนจากการถูกละเมิด มีภาคีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ การขับเคลื่อนการพัฒนาทั้ง 4 มิติ ผ่านกระบวนการกำกับติดตาม นิเทศ ประเมิน ส่งเสริมกำลังใจ ซึ่งมีกระบวนการนิเทศส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจเป็นสำคัญ จึงเป็นความท้าทายขององค์กร

² อัมพร พินะสา, "สพฐ. วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ," (เอกสารประกอบการบรรยาย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2563), 2.

การศึกษาทุกระดับและนักการศึกษาที่ต้องสร้างรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งการนิเทศถือเป็นเครื่องมือสำคัญและจำเป็นในการขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและผู้นิเทศการศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการพัฒนารูปแบบการนิเทศให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาผู้รับการนิเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นิเทศจะต้องมีทักษะในการนิเทศที่ดีและสร้างเจตคติที่ดีต่อการเข้ารับการนิเทศ ผู้นิเทศต้องมีความเป็นกัลยาณมิตรมีทักษะการสื่อสารเชิงบวกไม่ใช้อำนาจและอคติในการนิเทศทำให้ผู้นิเทศและไม่ทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดอคติต่อการนิเทศ เนื่องจากจะส่งผลเสียต่อการนิเทศทำให้การนิเทศไม่ประสพผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้และในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและแนวให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและสามารถพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

ปัญหาของการวิจัย

การพัฒนาการจัดการศึกษาของไทยนั้นต้องพัฒนามนุษย์ สร้างกระบวนการหล่อหลอมความเป็นพลเมืองไทยให้มีคุณลักษณะ “คนไทยที่สมบูรณ์” สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิตมีความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะอย่างมีประสิทธิภาพทำประโยชน์ต่อส่วนร่วมและนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางสังคม มีความสุขทั้งมิติ ทางกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงและดำรงความเป็นไทย มีความสามารถเชิงการแข่งขันในเวทีโลกอย่างมีศักดิ์ศรี รวมทั้งใช้การศึกษาและการพัฒนามนุษย์เป็นเครื่องมือสร้างสังคมไทยให้ลักษณะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เข้มแข็งและมีคุณภาพทั้งด้านคุณภาพเป็นสังคมอุดมปัญญาและการเรียนรู้สมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน มีวิถีชีวิตที่พอเพียง สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคมอย่างเคารพและเป็นมิตร³ ซึ่งการจัดการศึกษานั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย การสร้างภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ในระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาไปจนถึงระดับประเทศ จำเป็นที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทั่วโลกส่งผลให้สถานศึกษาเกือบทั้งหมดทุกมุมโลกต้องปิดทำการเรียนการสอนนักเรียนจำนวนมากได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งเป็นผลกระทบอย่างต่อเนื่องและขยายวงกว้าง มีการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาที่เด่นชัดที่สุดคือการเรียนการสอนที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องมิให้หยุดชะงักเพราะจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน ซึ่งหมายถึงคุณภาพของประชาชนในอนาคต จึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนการทำงานเช่นเดียวกัน ทั้งครูและพนักงานก็ทำงาน

³ ประวิต เอราวรรณ์, "ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อพัฒนาคนทั้งมวล," (ใน วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4, 1 มกราคม-มิถุนายน 2560), 65.

ที่บ้านช่วงการแพร่ระบาดหนักแต่ไม่สามารถดำเนินงานได้สมบูรณ์ เพราะทางโรงเรียนและนักเรียนบางส่วนไม่สามารถหาเครื่องมือทางการเรียนได้ครบประกอบกับผู้ปกครองเองก็เดือดร้อนด้วยระบบเศรษฐกิจหยุดชะงัก คนตกงานจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นความรุนแรงเพราะมีคนเสียชีวิตจำนวนมากและติดเชื้อระบาดกระจายเป็นทวีคูณผลกระทบต่อการศึกษาในครั้งนี้ มีผลโดยตรงต่อนักเรียนนักศึกษาซึ่งจะเป็นกำลังของชาติในอนาคตและส่งผลกระทบในระยะยาว ทำให้เกิดระบบการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบันและต้องเตรียมตัวเพื่ออนาคต โดยเฉพาะการเรียนการสอนต้องก้าวเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่⁴

ความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคคว่ำ (VUCA World) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีความแปรปรวนและผันผวน และในยุคบาเนียร์ (BANI World) เป็นสถานการณ์ผันผวนไม่แน่นอนซับซ้อนคลุมเครือส่งผลกระทบต่อด้านอารมณ์ทำให้เกิดความกังวลความหวั่นวิตกความสับสน ส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคมในทุก ๆ ด้าน รวมถึงด้านการศึกษา เมื่อรัฐบาลประกาศผ่อนคลายนโยบายให้สถานศึกษาสามารถเปิดเรียนได้จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ต้องเป็นไปตามมาตรการทางสาธารณสุขและบริบททางการศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ ทั้งในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาปรับเปลี่ยนไปเป็นวิถีทางการศึกษาใหม่ การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่จึงควรออกแบบอนาคตของการศึกษาใหม่ในการเรียนรู้แบบใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนของนักเรียนให้น้ำหนักของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้มากกว่าการนั่งชั่วโมงการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสนใจของนักเรียนและความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความรักความสามัคคีในครอบครัวสังคมและประเทศชาติเป็นคนดีมีคุณธรรมส่งเสริมนักเรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความท้าทายทางการเรียนพร้อมกับกลุ่มอื่น ๆ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังในสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทักษะชีวิตที่สามารถยืดหยุ่นปรับตัวอยู่ได้ในสถานการณ์จริง บนพื้นฐานของสาธารณสุขที่ดี มาตรฐานสาธารณสุขที่ดีจะเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในอนาคตที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สถานศึกษาทุกระดับต้องจัดการเรียนรู้ทุกช่วงวัย ระบบชั้นเรียนต้องเปลี่ยนไปเป็นระบบความสามารถของผู้เรียน การนำระบบเทคโนโลยีมาจัดระดับความสำคัญของผู้เรียน คณาจารย์ในระดับอุดมศึกษาไม่มีคณะและภาควิชาแต่จะเป็นการรวบรวมความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในการทำงานเป็นกลุ่มงาน เป็นต้น ดังนั้นการปรับตัวในอนาคตทางการศึกษาในอนาคต นำไปสู่การปรับตัวในอนาคตที่มีการออกแบบเพื่อการศึกษาใหม่ นำแบบไปปฏิบัติมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการออกแบบเพื่อการ

⁴ เทื่อน ทองแก้ว, "การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่:ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19" (ครุสภาวิทยากรย์, 1, 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2563), 1.

ปรับตัว ดังนั้นการออกแบบการศึกษาในยุควิถีใหม่มุ่งเน้นการปรับตัวทางการศึกษาในอนาคตให้ความสำคัญกับการปรับความคิดความเชื่อของบุคคลจะต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมากและสร้างพลังในการพัฒนาตนเอง บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเรียกว่า Growth Mindset เป็นเรื่องสำคัญผู้บริหารและครูในการขับเคลื่อนการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีในการบริหารหรือจัดการศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการได้แจ้งประกาศให้สถานศึกษาทุกแห่งทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการส่งผลให้สถานศึกษาต้องปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษดังกล่าวและกำหนดให้ส่วนราชการต้นสังกัด กำหนดแนวทางจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เช่น การสื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มอบแนวทางในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านระบบการเรียนแบบออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ รูปแบบ On Air ผ่านช่องทาง DLTV ทั้ง 15 ช่องผ่านโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลและระบบดาวเทียม เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงการเรียนรู้ในทุกครัวเรือน Online ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยนักเรียนสามารถเลือกเรียนตามความสนใจหรือครูอาจกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้เพื่อให้เข้าถึงเนื้อหาด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา On Demand เรียนผ่าน Application เว็บไซต์ DLTV (www.dltv.ac.th) Youtube ผ่าน Smart phone/tablet และ On Hand ครูจัดทำใบงาน แบบฝึกหัดให้นักเรียนไปศึกษาที่บ้าน จากสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้การจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยมีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ทบทวนความรู้ ติดต่อประสานงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้มากขึ้น รวมถึงการบริหารจัดการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การประชุมหรือ การวางแผนการดำเนินงาน และการนิเทศการศึกษาได้ดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ ที่มีความสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายประหยัดเวลาการเดินทางในการประชุมเป็นอย่างมาก

การนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษากำหนดให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 ประการ คือ กระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศใช้ เพื่อกระตุ้น ริเริ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ สนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น โดยผ่านผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมทั้งการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน ศึกษา ค้นคว้า เทคโนโลยีวิธีการนิเทศทั้งระบบ การนิเทศภายในและภายนอกให้มีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาจึงปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงเพื่อช่วยเหลือให้ผู้รับการนิเทศมีขวัญกำลังใจและมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผล

ตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้และยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นอยู่เสมอ⁵

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยมุ่งให้เกิดการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา กระบวนการนิเทศการศึกษาช่วยทำให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์และสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งต้องดำเนินงานให้ประสานสัมพันธ์กับกระบวนการอื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวว่า การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี⁶ ผู้บริหารจึงต้องทำหน้าที่ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ซึ่งจากแนวคิดการออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ที่เน้นกระบวนการคิดเพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนให้สามารถปรับตัวอยู่ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาตามความถนัดของนักเรียนสร้างความริเริ่มสร้างสรรค์สร้างความรักความสามัคคีในครอบครัว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในยุควิถีใหม่มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่างจากการจัดการศึกษาในยุคก่อนที่มุ่งเน้นความรู้เพียงอย่างเดียว จึงมีความจำเป็นที่ผู้จัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถตั้งรับกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันได้ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตั้งแต่ภายในโรงเรียนไปจนถึงระดับประเทศ ซึ่งกลไกสำคัญอีกประการหนึ่งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรทางการศึกษาคือ กระบวนการนิเทศซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน โดยผู้นิเทศทำหน้าที่ในการชี้แนะแนวทางการพัฒนาชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้ทราบและนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่เป็นการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ โดยปรับเปลี่ยนพลตลิ่งและเปิดกว้างวิธีการรูปแบบเทคนิค กระบวนการนิเทศการศึกษาให้เป็นไปตามวิธีการเปลี่ยนแปลงของโลกและความเจริญก้าวหน้าทาง

⁵ เพชร ชามช่วง, **คู่มือการปฏิบัติงานตำแหน่งศึกษานิเทศก์** (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2564), 1.

⁶ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน** (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562), 6.

วิทยาการต่าง ๆ มีเป้าหมายต่อยอดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นวิถีคุณภาพวิถีอนาคตเป็นการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาจากส่วนกลางไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบนฐานข้อมูลสารสนเทศมีการบูรณาการความร่วมมือการมีส่วนร่วมและเครือข่ายใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศสู่การพัฒนาเป็นกลยุทธ์การนิเทศ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการนิเทศการศึกษา การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาหน่วยงานทางการศึกษาภายใต้สภาพปัญหาที่มากความต้องการจำเป็นในการนิเทศที่ตรงตามความต้องการและบริบทของผู้รับการนิเทศในบริบทของโลกวิถีใหม่จนเกิดเป็นนวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพที่ยั่งยืน โดยมีแนวคิดการใช้ “INNOVATION” ในการพัฒนางานนิเทศการศึกษา⁷ ดังนั้นการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการนิเทศการศึกษาแบบเดิมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

จากสภาพปัญหาข้างต้นการนิเทศการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในยุควิถีใหม่เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในยุควิถีใหม่ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงโลกยุคคว่ำ (VUCA World) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีความแปรปรวนและผันผวน และในยุคบานี่เวิร์ด (BANI World) เป็นสถานการณ์ผันผวนไม่แน่นอนซับซ้อนคลุมเครือส่งผลกระทบต่อด้านอารมณ์ทำให้เกิดความกังวลความหวัหวัความสับสนที่ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ต้องปรับตัวและเปลี่ยนรูปแบบไปอย่างสิ้นเชิง การนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยในการสนับสนุนส่งเสริมขีดความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอน จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนปรับตัวเพื่อตั้งรับการเปลี่ยนแปลงและเป็นกำลังเสริมให้กับครูและสถานศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาหาแนวทางรูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

⁷ หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, "การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2566," (2565), 1-3.

ข้อคำถามของงานวิจัย

การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเป็นพหุวิธีการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ว่า การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดังนี้

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา (Education Supervision) เป็นการนิเทศอย่างรอบด้านเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย กระบวนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่เน้นการให้ความช่วยเหลือ แนะนำเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการนิเทศการศึกษา เพื่อให้โรงเรียน บุคลากรและผู้เรียนมีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนดในแต่ละระดับชั้น สามารถนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ ช่วยเหลือสนับสนุนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เพิ่มพูน มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติงานและสามารถพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลถึงผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาในอนาคต

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ในโลกยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นสังคมที่ไร้ขีดจำกัดของข้อมูลข่าวสาร (Unlimited Information Society) เป็นสังคมการเรียนรู้ (Learning-Based Society) ที่มีการขับเคลื่อนด้วยสื่อทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางด้านความรู้ต่าง ๆ (Innovative knowledge) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาไทยให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียนรู้ และมีคุณธรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการพัฒนาครูช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียน การสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตร บริบทและความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครู พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แสวงหาความรู้ เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน สนับสนุนให้ครูมีวิจาร์ณญาณ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วย ให้ครูมีความมั่นใจ ภูมิใจและมีความสุขในวิชาชีพ รวมถึงด้านการพัฒนาสถานศึกษาช่วยให้ สถานศึกษามีแผนพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมายและบริบทของ สถานศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่าง เต็มที่ สนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทรัพยากรเพียงพอ และ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ช่วยให้สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ผู้ปกครอง และภาค ส่วนต่าง ๆ อีกทั้งส่งผลต่อการพัฒนาระบบการศึกษาที่ช่วยให้ระบบการศึกษาไทยมีมาตรฐาน คุณภาพ สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยี สื่อและนวัตกรรมการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ ระบบการศึกษาไทยตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและประเทศชาติ โดยสรุปได้ว่าการนิเทศ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้เรียน ครู สถานศึกษา และระบบ การศึกษาไทยโดยรวม นำไปสู่การสร้างสังคมที่มีความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมและมีความยั่งยืน อีกทั้ง การนิเทศการศึกษายังมีความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นผู้นำทาง วิชาการ นักวิจัยและนักพัฒนาการศึกษา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครู สถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง การส่งเสริมการประเมินผล ติดตาม และพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นขั้นตอนการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษา โดยการศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ กำหนดปัญหาและความต้องการ จัดทำข้อมูลสารสนเทศ พื้นฐาน วิเคราะห์เพื่อหาความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา จัดลำดับความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วน สร้างการรับรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศด้วยวิธีการ ต่าง ๆ เช่น การประชุม สัมมนาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน วางแผนการนิเทศโดยการ กำหนดแนวทาง วิธีการ โดยการประชุมเตรียมการนิเทศเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน แต่งตั้ง คณะกรรมการนิเทศ กำหนดประเด็น ระยะเวลา วิธีการ แผนการนิเทศ ปฏิทินการนิเทศ งบประมาณ สื่อและเครื่องมือนิเทศ และผลที่คาดว่าจะได้รับ ดำเนินการนิเทศตามวิธีการ ขั้นตอน ระยะเวลา และ ใช้เครื่องมือนิเทศตามที่กำหนด สะท้อนผลการนิเทศ ประเมินและรายงานผลการนิเทศ นำผลการ นิเทศที่เป็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะไปพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป

ทักษะการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศการศึกษาจำเป็นต้องฝึกฝนเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าให้เกิด ความเชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติการกิจและบทบาทของผู้นิเทศการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยผู้นิเทศควรมีทักษะรอบด้านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้รับการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

ทักษะด้านปัญญา ผู้นิเทศที่มีความเชี่ยวชาญด้านปัญญา สามารถวิเคราะห์ปัญหา คิดค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาให้กับผู้รับการนิเทศได้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ดำเนินการนิเทศเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมผู้นิเทศให้สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จได้

บุคลากรการนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาด้วยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา ควรปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้รับการนิเทศ มุ่งมั่นพัฒนาผู้รับการนิเทศอย่างรอบด้าน พัฒนาแผนการนิเทศให้มีคุณภาพสูงสามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง พัฒนาและใช้นวัตกรรมการนิเทศ การศึกษา จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้รับการนิเทศ ดำเนินการและรายงานผลการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ เป็นผู้นำและสร้างผู้นำทางวิชาการ สร้างโอกาสในการพัฒนางานในทุกสถานการณ์

แนวคิดเกี่ยวกับยุควิถีใหม่

วิถีใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยรูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ประกอบด้วย วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะธำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต ในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ หลังวิกฤตเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007-2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปรกติ ได้กลักลับกลายเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่น ๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ.2563 ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยสร้างเสริมปรับหาวิธีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการบ้ายเบนออกจาก

ความคุ้นเคยอันเป็นปรกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปรกติใหม่ ๆ จนในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไปจนทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปรกติของผู้คนในสังคม

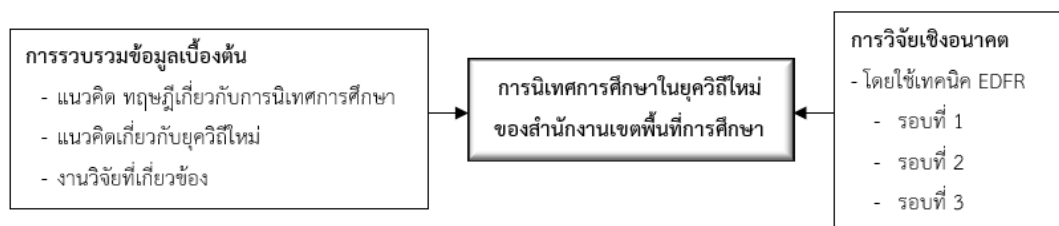
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการนิเทศการศึกษา ตามโครงการพัฒนาการนิเทศการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ให้สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพ โดยจัดกิจกรรมพัฒนาการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย กิจกรรมการพัฒนารูปแบบการนิเทศกระบวนการนิเทศและสร้างความเข้มแข็งของการนิเทศระดับเขตพื้นที่การศึกษา ด้วยกระบวนการนิเทศวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐาน ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน จะต้องดำเนินการโดยใช้ทักษะการวางแผนพัฒนาการนิเทศการศึกษา การใช้กลยุทธ์ สื่อ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีในการนิเทศการศึกษา หรือการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษา มีที่มาหรือสาเหตุของปัญหา กระบวนการแก้ไขปัญหาและผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาการนิเทศการศึกษา โดยให้ครอบคลุมนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติ 4 ด้าน ที่มุ่งให้ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษามีความปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลกและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่และวิถีชีวิตปกติต่อไป เสริมสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและได้รับการพัฒนาทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับวัย ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพและมีสมรรถนะตามมาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยี การประกันคุณภาพ ปรับกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และชีวิตวิถีปกติต่อไป (Next Normal)

การวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิค EDFR

การวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิค EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบการวิจัยมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFA (Ethnographic Futures Research) และการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi) โดยผสมผสานทั้งสองเทคนิคเพื่อสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ ขั้นตอนของ EDFR คล้ายกันกับแบบเดลฟาย (Delphi) แต่ปรับปรุงวิธีให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น โดยรอบแรกจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ EFR หลังจากการสัมภาษณ์รอบแรกแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วสร้างเครื่องมือ

ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามรูปแบบของเดลฟาย (Delphi) เพื่อกรองความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติ ทำประมาณ 2-3 รอบ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์แนวโน้ม มีความเป็นไปได้มากและสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปเป็นอนาคตภาพ

จากที่สรุปพอสังเขปดังกล่าวข้างต้นเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : พัสฎาพรห์ คำจันทร์, **อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า** : กรณีสาระเทคโนโลยี(วิทยากาคำนวณ), (วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565): บทคัดย่อ.

: มาลี บุญศิริพันธ์. **วิถีชีวิตใหม่**. เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/292126>.

: วราภรณ์ ต๊ะอุป,พิมพกา ธรรมสิทธิ์ และวจี ปัญญาใส, “**แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์**”, *Journal of Roi Kaensarn Academi* ปีที่ 7 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน 2565): 254-272.

: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **ศาสตร์และศิลป์ในการนิเทศการศึกษา** (กรุงเทพฯ: 2564), 8-16.

: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การพัฒนาคุณภาพการนิเทศการศึกษา** (2566), 2-3

: July Gray, “Leadership coaching and mentoring: A research-based model”, *University Council for Educational Administration Annual Conference* 17 (2016):1-26.

: Moza Abdullah Al-Malki and Qasim Salim Al-Washahi, **Supervision in the time of COVID-19 at Rustaq College of Education**” accessed June 1, 2021, available from <https://www.researchgate.net/publication/345978055>

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการในความหมายเฉพาะกับการวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ไว้ดังนี้

การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ที่ทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หมายถึง บุคลากรในนามของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ทำหน้าที่นี้เทศ เช่น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่ม/หน่วย คณะกรรมการติดตามตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษา (กตปน.) ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 จำนวน 62 เขต

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แบ่งกรอบการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี หลักการการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา การวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี หลักการ การนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความหมายแตกต่างกันตามแนวคิด ความเชื่อจุดมุ่งหมายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคแต่ละสมัย ดังนั้นความหมายของการนิเทศการศึกษาจึงมีลักษณะต่าง ๆ กันทั้งตามความหมายของรูปศัพท์และตามความหมายตามแนวทางการบริหาร กล่าวคือความหมายตามรูปศัพท์ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ได้ให้ความหมายของ “การนิเทศ” ว่า หมายถึง ชี้แจง แสดง จำแนก⁸ และมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศ ไว้ดังนี้

กูด (Good) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง ความพยายามทุกอย่างของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาในการแนะนำครูหรือบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษาให้รู้จักวิธีปรับปรุงงานสอนช่วยให้เกิดความมั่งงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษาช่วยในการพัฒนาครูช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา⁹

แฮริส (Harris) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาคือสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน กระทำร่วมกับบุคคลและสิ่งของเพื่อจุดมุ่งหมายในการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไป

⁸ ราชบัณฑิตยสถาน, "พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554," เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://dictionary.orst.go.th/>

⁹ Carter V. Good, *Dictionary of Education*, 3rd ed. (New York: McGraw-Hill book Co., 1973), 539.

ตามแนวทางที่ถูกต้องส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักการสอนของโรงเรียน นั่นคือการนิเทศการศึกษา มุ่งให้เกิดผลต่อผู้เรียนโดยผ่านบุคคลและวัสดุ¹⁰

ไวลส์ (Wiles) กล่าวถึงผู้นิเทศซึ่งทำให้เข้าใจความหมายของการนิเทศได้อย่างชัดเจนว่าพวกเขา (ผู้นิเทศ) เป็นผู้กระตุ้นเป็นผู้ช่วยก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารช่วยให้คนเราได้ยินซึ่งกันและกันทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการให้คนได้ติดต่อกับผู้อื่น ซึ่งมีปัญหาคล้ายคลึงกันสามารถให้การช่วยเหลือได้พวกเขากระตุ้นผู้ร่วมงานเพื่อให้สืบค้นดูว่าความคิดใดและทรัพยากรใดบ้างที่กำลังได้รับการแลกเปลี่ยนกันและในระดับใดบ้าง ซึ่งบุคคลได้รับการกระตุ้นและรับการสนับสนุนในขณะที่กำลังลองสิ่งใหม่ทำให้ง่ายขึ้นในการดำเนินการตามข้อตกลงที่ผุดขึ้นมาจากการประเมินผล ฟังบุคคลต่าง ๆ อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาของตนและเสนอแนะแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ ที่อาจจะช่วยในการแก้ไข พวกเขาได้ทำข้อเสนอแนะและวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมมาให้แก่ครูเป็นรายคน พวกเขารับรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เกี่ยวกับความรู้สึกที่ครูมีเกี่ยวกับระบบและนโยบายของระบบ หลังจากนั้นจึงแนะนำว่าฝ่ายบริหารควรตรวจสอบความคุ้นเคื่องในบรรดาบุคลากรทั้งปวง¹¹

สังัด อุทรานนท์ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน¹²

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการบริหาร การศึกษาเพื่อ ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ และความร่วมมือกับ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา¹³

วัชรวิภา เลาเรียนดี ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึงกระบวนการปฏิบัติงาน ร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการ

¹⁰ Ben M. Harris, **Supervisory Behavior in Education** (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice – Hall, 1999), 311.

¹¹ Jon Wiles and Bondi Joseph, **Supervision : a Guide to Practice** (Columbus: R. R. Donnelly and Sons, 2004), 4.

¹² สังัด อุทรานนท์, **การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 7-10. อ้างถึงใน วรพล ดิลกทวีวัฒนา, “คู่มือการพัฒนาวิชาชีพครู : การนิเทศ” (เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 2716607 การพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560), 6-7.

¹³ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 223.

จัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน การนิเทศการศึกษาเป็นการศึกษาสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียนและนิเทศให้มีความเข้าใจในการแก้ปัญหาโดยอาศัยกระบวนการศึกษาทุกรูปแบบ ผู้นิเทศพร้อมจะให้คำแนะนำวางแผน ปรึกษาหารือ ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือครูและผู้บริหารการศึกษาตามความเหมาะสม¹⁴

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึง การนิเทศ การศึกษาไว้ว่า การนิเทศเป็นกระบวนการที่มุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะ และพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือ สนับสนุน กระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ¹⁵

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ได้ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่า การนิเทศเป็นกระบวนการในการ จัดกิจกรรมอันนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์ และเป็นการแสดงถึงกิจกรรมการนิเทศที่เป็นไปในทางการให้ คำปรึกษาช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนดในการประกันคุณภาพ¹⁶

จากแนวคิดของนักวิชาการการศึกษาหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของ คำว่าการนิเทศ การศึกษาไว้หลายท่าน ซึ่งสรุปความหมายได้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึงกระบวนการที่เกิดขึ้นร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยเหลือพัฒนาตลอดจนปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานของบุคลากร เพื่อให้เกิดคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ ส่งผลสู่การพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรู้ทักษะเจตคติที่ดี ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและมาตรฐาน การศึกษา

จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศมุ่งหมายที่จะช่วยครูให้สอนดียิ่งขึ้นช่วยเด็กให้ได้เรียนดีขึ้น และปรับปรุงโรงเรียน ให้ดียิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษามีความละเอียดลออและสลับซับซ้อนมากกว่าการนิเทศในอาชีพอื่นๆ

¹⁴ วัชรา เล่าเรียนดี, การนิเทศการสอน 9th ed. (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 3.

¹⁵ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 ปีทองแห่ง การนิเทศภายในห้องเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา , 2562), 2.

¹⁶ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา, 2nd ed. (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), 207.

เช่น การพาณิชย์หรืออุตสาหกรรม เป็นต้น เพราะการพัฒนาคนนี้เป็นงานที่ต้องอาศัยกาลเวลาวิธีการ
ยิ่งบุคคลที่จะพัฒนาเป็นเด็กในวัยเยาว์งานนี้ยิ่งเป็นสิ่งที่ยากและสลบซับซ้อนมากเท่านั้น

ในขณะที่ สงัด อุทรานันท์ ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาคนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้
ครูและบุคลากร ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

2. เพื่อพัฒนางานมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการจัดกระบวนการ
เรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุนี้การนิเทศที่ดีจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะ “พัฒนางาน”
คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีขึ้น

3. เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์เป็นการสร้างการประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับ
การนิเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่ง
ไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือคอยจับผิด

4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจเป็นการจัดกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งให้กำลังใจแก่ครูและ
บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนิเทศเนื่องจากขวัญและ
กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้สร้างขวัญและกำลังใจแก่
ผู้ปฏิบัติงานแล้วการนิเทศการศึกษาที่ย่อมประสบผลสำเร็จได้ยาก¹⁷

กรองทอง จิตรเดชากุล ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศว่ามีจุดมุ่งหมายทั่วไปและ
จุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปกล่าวคือเพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการการนิเทศของสถานศึกษา
มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติการนิเทศได้ เพื่อพัฒนาความสามารถของครูเพื่อช่วยเหลือและจัดสรร
เครื่องมือสื่อการเรียนรู้อุดหนุนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีจัดการเรียนรู้และเพื่อให้ครูเกิดความเจริญอก
งามทางวิชาชีพ

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติงานในเรื่อง
ต่าง ๆ กล่าวคือเพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศเพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา
และในกล่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการเน้นทักษะกระบวนการคิดเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ/วิธี
จัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและ

¹⁷ สงัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ (ฉบับปรับปรุง
เพิ่มเติม) (กรุงเทพฯ: มิตรสยาม, 2530). 12-13, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน, หน่วยศึกษานิเทศก์, ศาสตร์และศิลป์ ใน การนิเทศการศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2567,
เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/1SZtW4GZ9vfMco9Rec4pvEbyyZmIFBro/view>.

แหล่งเรียนรู้และเพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและปรับปรุงกระบวนการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น¹⁸

มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ ให้ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญทางการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การเคลื่อนไหวทางสังคม ตลอดจนการศึกษาหาความรู้ใหม่อันเกิดตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และแนวคิดทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

2. การนิเทศการศึกษาเป็นสะพานเชื่อมระหว่างความเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างราบรื่นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านไปทางการสั่งการ¹⁹

บริกส์และจัสท์แมน (Briggs and Justman) กล่าวว่าการนิเทศการศึกษามีความมุ่งหมายสำคัญ 4 ข้อ คือ

1. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ ได้แก่ การประชุมต่าง ๆ การจัดอบรมแบบ work shop สัมมนาปัญหาต่าง ๆ การไปเยี่ยมชมศูนย์ทดลองต่าง ๆ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครูได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ในด้านวิชาการ การทำการวิจัยทดลองหลักสูตรหนังสือเรียน วิธีสอน และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดทางการศึกษา

2. การส่งเสริมความเจริญของงามของครู ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การส่งเสริมการทดลองกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูสนใจอยากจะทำ การเปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพ (professional association) การส่งเสริมครูที่มีความสามารถพิเศษในทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในการศึกษาหาความรู้ทำความเข้าใจงานที่เขาสนใจและการส่งเสริมให้ครูสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมอาชีพครูภายในประเทศและของนานาชาติ

3. การปรับปรุงการสอนของครู ได้แก่ การพิจารณาคัดเลือกครูที่มีความสามารถและมีประสิทธิภาพเข้ามาทำการสอน การจัดงานและมอบหมายงานที่ถูกต้องและตรงกับความสามารถของครู การให้โอกาสได้สังเกตการสอน การเปิดประชุมอบรมเพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน การสาธิตการสอนที่ดีให้แก่ครูและการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนครูและการสังเกตการสอนระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ

4. การส่งเสริมแนะนำครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและประชาคม ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองประชาชนในประชาคมของตน การส่งเสริมให้ครูมีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาคม การส่งเสริมให้มีสมาคมครูผู้ปกครองขึ้น

¹⁸ กรองทอง จิรเดชากุล, การนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ: พิมพ์ธารอักษร, 2550), 3.

¹⁹ มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ, การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553), 16-17.

ในโรงเรียน การส่งเสริมให้ประชาชนสนใจในกิจกรรมของโรงเรียน การจัดทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์ของประชาคม และการส่งเสริมให้ครูรับผิดชอบและมีส่วนในการนำในประชาคมนั้นๆ²⁰

คณะกรรมการคุรุสภา ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่า มีจุดมุ่งหมายตามวิธีปฏิบัติงาน 4 ประเภท ดังนี้

1. การนิเทศเพื่อการแก้ไข (correction) เป็นการนิเทศที่เกิดจากการพบข้อผิดพลาด และบกพร่องก็ให้หาทางช่วยแก้ไขโดยวิธีการต่าง ๆ

2. การนิเทศเพื่อป้องกัน (preventive) เป็นการนิเทศที่พยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาจัดดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

3. การนิเทศเพื่อก่อ (construction) เป็นการนิเทศที่เกิดพยายามที่จะกระทำในทางที่เหมาะสมเพื่อความเจริญเติบโตในอนาคต เช่น การใช้ระเบียบวิธีสอนที่ดีเป็นประจำช่วยให้กำลังใจช่วยกระตุ้นให้ครูทำงานด้วยความกระฉับกระเฉง

4. การนิเทศเพื่อการสร้างสรรค์ (creation) การนิเทศที่พยายามคิดสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา²¹

รุ่งชัชดา พรवेशชาติ ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษามีหน้าที่ทำให้สถานศึกษาเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ภารกิจของศึกษานิเทศผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์จำเป็นต้องพัฒนาตนเองมิใช่เน้นแต่เรื่องเทคนิคการสอน และคิดค้นระเบียบวิธีการสอนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตของนักเรียนรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ด้านร่างกาย ด้านสังคม²²

จากการศึกษาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศให้ครูได้ค้นพบวิธีการสอนของตนเองและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนผ่านแนวคิดของผู้นิเทศ มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนทำให้ครูเกิดขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้เข้าการนิเทศ สร้างความพันธอันดีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำงานร่วมกัน

²⁰ Thomas H. Briggs and Joseph Justman, **Improving Instruction Through Supervision** (New York: McMillan, 1995), 460-461.

²¹ คณะกรรมการคุรุสภา, **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2557), 57.

²² รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, **การนิเทศการศึกษา** (สงขลา: นำศิลป์โฆษณานา, 2557), 40.

ความจำเป็นของการนิเทศ

ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อการจัดการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ วงการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เมื่อมีการเปลี่ยนโครงสร้าง การดำเนินงาน โครงหลักสูตร จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่รูปแบบการจัดการเรียนการสอนก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน ตามไปด้วย ซึ่งต้องส่งผลกระทบต่อครูและนักเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เริ่มจากครูต้องปรับวิธีเรียนเปลี่ยน วิธีสอนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ครูจำเป็นต้องมีทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัด ประเมินผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในชั้นเรียนและเหตุการณ์ประจำวัน อีกทั้งยังต้องมีทักษะการใช้ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนอีกด้วยเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องมีผู้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนสอน สะท้อนปัญหา ข้อดี ข้อควรพัฒนาของครูให้เกิดปรับเปลี่ยน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาได้เต็มศักยภาพของตน จึงมีความ จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาและมีนักวิชาการหลายให้ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความจำเป็นของ การนิเทศการศึกษา

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) กล่าวว่า สังคมชุมชนนี้เป็นสิ่งแวดล้อมของ สถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญมากเพราะจะส่งผลกระทบต่อตั้งแต่ปัจจัยการสอน (คืองบประมาณ ครู นักเรียนรวมทั้งนโยบายการบริหาร) โครงสร้างและกระบวนการบริหารในโรงเรียน (พฤติกรรมบริหาร การจัดการเรียนการสอน) และผลผลิต (คุณภาพของนักเรียน) โดยเฉพาะครูผู้สอนอาจเกิดปัญหาทั้ง ด้านความคิดและความสามารถตามความคาดหวังของสังคม การนิเทศจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องช่วยเหลือให้บุคลากรทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงตนเองให้สอดคล้องกับความคาดหวังของ สังคม กล่าวคือ

1. สภาพเศรษฐกิจโลกมีการแข่งขันกันรุนแรงในด้านมาตรฐานสินค้า ซึ่งเน้นคุณภาพ กระบวนการผลิต บุคลากรทางการผลิต ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ การศึกษาจำเป็นต้อง สนองตอบในด้านสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตการบริการและการแข่งขันให้เท่าเทียมหรือดีกว่า ประเทศต่าง ๆ

2. สภาพสังคมและวัฒนธรรมของประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมธุรกิจอุตสาหกรรม วิถีชีวิตของประชาชนที่เคยสงบอยู่ท่ามกลางธรรมชาติก็จะเปลี่ยนเป็นวิถี ของการแข่งขันริบเร่งตามลักษณะของธุรกิจอุตสาหกรรม วัฒนธรรมประเพณีค่านิยมเปลี่ยนแปลง ซึ่ง รักษาความดี ความประณีต ความเอื้ออาทรมาเป็นวัตถุนิยมซึ่งเน้นการแข่งขันทางวัตถุความทันสมัย ความมีประสิทธิภาพและความได้เปรียบการศึกษาต้องตอบสนองในด้านความคิดในการเลือก วัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตที่สำคัญคืออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีค่านิยมที่ดั้งเดิมของชาติ เพื่อดำรงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

3. สภาพการเมืองการปกครองของประเทศ ซึ่งเป็นแบบประชาธิปไตยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมีการปรับเปลี่ยนในรายละเอียดการปฏิบัติ เช่น การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น สิทธิมนุษยชนและอื่น ๆ รวมทั้งปรับกลไกการบริหารภาครัฐให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การศึกษาจำเป็นต้องตอบสนองในด้านการสร้างความตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองและสิทธิที่พึงมีต่อรัฐรวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. สภาพเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาจำเป็นต้องตอบสนองในด้านความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ตามความต้องการของผู้เรียน

5. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มพูนขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องเกิดการศึกษาย่างเจาะลึกในศาสตร์ต่าง ๆ ความรู้เหล่านี้จำเป็นต้องถ่ายทอดสู่ผู้เรียนให้ทันและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์สอดคล้องกับการแข่งขัน

6. การพัฒนาศาสตร์ด้านการเรียนการสอน ซึ่งมีการพัฒนารุดหน้าควบคู่กับเทคโนโลยีและความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรู้หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ มากมาย

7. มาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับสากลจากการแข่งขันเชิงธุรกิจและอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา มาตรฐานคุณภาพของหน่วยงานธุรกิจอุตสาหกรรมหลาย ๆ ระบบได้ส่งอิทธิพลมายังหน่วยงานและสถานศึกษาทำให้เกิดปรากฏการณ์ในสถานศึกษาที่มีการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐาน²³

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน

2. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครูแม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตามแต่ครูจะต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน

²³ Hoy and W. K. and Miskel, **Educational Administration : Theory, Research and Practice**, 4th ed. (Singapore, 2001), 253.

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ²⁴

กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และอภิสรร์ ภาชนะวรรณ ได้เสนอความสำคัญของการนิเทศในยุค 4.0 ไว้ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษาเนื่องจากนโยบายของรัฐบาลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูป การศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะการทำงานของครูในสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงทางด้าน การศึกษา และเทคโนโลยีด้านดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมการศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคม การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาคือ โรงเรียนหรือสถานศึกษา

3. การเจริญก้าวหน้าของศาสตร์วิชาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำ ให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

4. การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่าสามารถพัฒนางานได้ การแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการ นิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง

5. การจัดการศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติจะต้อง มีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

6. การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการทำงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตามแต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ ทำงานในสถานการณ์จริง

7. ครูยังต้องได้รับการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการ ช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม

8. การพัฒนาครูให้ทันสมัย การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็น บุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ²⁵

²⁴ กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ, **การบริหารวิชาการและนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้** (มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), 56.

จากการศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาครูให้มีทักษะ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและ ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผู้นิเทศทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชี้ให้เห็นถึง สิ่งที่ดีและสิ่งที่ควรพัฒนาของผู้รับการนิเทศเพื่อให้ครูปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีความ น่าสนใจและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างรอบด้านให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน อีกทั้ง การนิเทศยังใช้เป็นกระบวนการในการประเมินผลการการทำงานของครูได้อีกด้วย

หลักการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ดังนั้นจึง จำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจในแนวทางในการนิเทศหรือหลักการในการนิเทศเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและ ลดความสับสนไม่ตึงเครียดระหว่างผู้นิเทศและผู้เข้ารับการนิเทศ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้หลักการนิเทศ การศึกษาไว้ดังนี้

การนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของบราวน์และโมเบอร์ก (Brown & Moberg) อธิบายว่า การนิเทศงานที่สมบูรณ์จะประกอบด้วย การนิเทศงาน 3 ลักษณะคือ การนิเทศงานแบบเน้นคน การ นิเทศแบบเน้นงาน และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีความแตกต่างตามลักษณะพฤติกรรมผู้นิเทศ คือ

1. การนิเทศแบบเน้นคน โดยผู้นิเทศจะมองบุคคลเป็นเพื่อนมนุษย์ให้ความสำคัญในเรื่อง ธรรมชาติของมนุษย์สนใจและเอาใจใส่ต่อผู้ปฏิบัติงานและให้ความยุติธรรมซึ่งลักษณะพฤติกรรมของผู้ นิเทศเป็น ดังนี้

- 1.1 เข้าใจธรรมชาติของแต่ละบุคคล
- 1.2 สนใจการแสดงออกของแต่ละบุคคล
- 1.3 ค้นหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล
- 1.4 ให้คุณค่าในแต่ละบุคคล
- 1.5 ให้ความเอาใจใส่ในชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล
- 1.6 ให้ข้อมูลต่อกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน
- 1.7 สนับสนุนให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น
- 1.8 มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้รางวัลหรือการชมเชย
- 1.9 ให้ความรู้ในเรื่องเป้าหมายสำนักหอสมุดกลางกฎระเบียบต่าง ๆ ขององค์กร

²⁵ กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และ อภิสรสรรค์ ภาชนะวรรณ, "การนิเทศการศึกษาให้ เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0," (วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ ฉบับที่ 4 2562), 197-98.

- 1.10 เปิดโอกาสให้รับผิดชอบและดำเนินงานเต็มที่
- 1.11 ให้การยอมรับการทำงานตามโครงการที่รับผิดชอบ
2. การนิเทศแบบเน้นงาน ผู้นิเทศจะทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของงานให้คำแนะนำและประสานงานแก่ผู้ปฏิบัติหาแหล่งประโยชน์ทางด้านวิชาการและสร้างความพึงพอใจในการทำงานโดยลักษณะพฤติกรรมของผู้นิเทศเป็น ดังนี้
 - 2.1 ให้รายละเอียดในรายบุคคลและรายกลุ่ม
 - 2.2 ให้ข้อมูลความก้าวหน้าของงาน วิธีที่จะทำให้งานสำเร็จ
 - 2.3 การติดต่อสื่อสาร
 - 2.4 ดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด
 - 2.5 ประเมินการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่วางไว้
 - 2.6 ค้นหาปัญหา เพื่อนำมาแก้ไข
 - 2.7 ประสานงานกับผู้ปฏิบัติในการให้คำแนะนำเทคนิคต่าง ๆ การจัดทำโครงการและ
การแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ
 - 2.8 จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการปฏิบัติ
 - 2.9 สนับสนุนให้มีการใช้แหล่งประโยชน์ที่มีอยู่ให้แก่ผู้ปฏิบัติที่มีความสามารถในการ
ทำงาน
 - 2.10 ให้ความรู้เฉพาะทางด้วยการอบรม พัฒนาผู้ปฏิบัติให้มีความรู้ความสามารถ
 - 2.11 ใ้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานได้ดี
 - 2.12 กล่าวคำยกย่องชมเชยในโอกาสที่เหมาะสม
3. การนิเทศแบบให้มีส่วนร่วม เป็นกระบวนการใช้อำนาจในการตัดสินใจของบุคคลตั้งแต่ 2
คนขึ้นไป โดยกระบวนการในการตัดสินใจ มี 3 ลักษณะ คือ
 - 3.1 ผู้นิเทศตัดสินใจเอง
 - 3.2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันตัดสินใจ
 - 3.3 ผู้นิเทศมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติตัดสินใจในการนิเทศงานจึงขึ้นอยู่กับสภาพของงาน
และผู้รับการนิเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้นิเทศจะต้องเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดมาใช้²⁶

เซอร์จิโอวานีและสตาร์เรต (Sergiovanni and Starratt) ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นผู้นิเทศที่ดี
นั้นจำเป็นที่ผู้บริหารต้องมีสมรรถภาพทางการนิเทศหรือภาวะผู้นำทางการนิเทศ ดังนี้

²⁶ W. Brown and D. Moberg, **Organization Theory and Management : A Macro approach** (New York: John Wiley & Sons, Inc., 1980), 112.

1. การสร้างบรรยากาศที่ดีขององค์กรที่ผู้บริหารจำเป็นจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมภายนอก และนโยบายในการบริหารตลอดจนการปฏิบัติที่มีอิทธิพลสำคัญต่อบรรยากาศเพราะจะมีผลกระทบต่อลักษณะและความสำเร็จของการทำงานงานของสมาชิกในองค์กรทั้งในด้านปริมาณคุณภาพของงาน

2. การสร้างทีมงานในการกำหนดเป้าหมายขององค์กรการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ชัดเจนและสามารถวางแผนการปฏิบัติงานให้บุคลากรร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกันในการสร้างทีมงาน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการพัฒนาทีมงานจะบรรลุผลหรือไม่ย่อมขึ้นกับผู้บริหารที่จะต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่ ๆ ให้แก่สมาชิกภายในองค์กรอีกทั้งยังช่วยให้สมาชิกเพิ่มพูนความรู้ความสามารถหรือทักษะการทำงานเป็นทีม

3. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองนักเรียนและครูเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน ค่านิยม บทบาท หน้าที่และเป้าหมายตลอดจนสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจและดำเนินการบริหารความขัดแย้ง ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขความขัดแย้งแต่ละแบบมีทั้งส่วนดีและส่วนด้อย ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และตระหนักถึงผลที่จะเกิดตามมา

4. การตัดสินใจ ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถในการนำรูปแบบการตัดสินใจมาประยุกต์ใช้และนำกระบวนการความร่วมมือมาใช้ในการตัดสินใจ ตลอดจนพัฒนานักเรียน และบุคลากรให้เป็นผู้มีเหตุผลเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีกระบวนการและผู้บริหารควรหลีกเลี่ยงการตัดสินใจเพียงลำพัง ยกเว้นหากเรื่องนั้น ๆ เป็นเรื่องที่ต้องตัดสินใจเองเพราะการบริหารการศึกษาเป็นเรื่องของบุคคลหลายฝ่ายที่มีผลกระทบและประโยชน์ร่วมกัน จึงควรเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

5. การวางแผนและการจัดการประชุม ในการวางแผนการจัดการประชุมที่มีประสิทธิภาพและการประชุมที่จัดนั้นควรสนองต่อความพึงพอใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดจนมีความผูกพันร่วมกันในการตัดสินใจในการวางแผนและจัดระบบการประชุมถือเป็นภารกิจอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติ ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะประสบการณ์ในการวางแผนและดำเนินการประชุมเพื่อความสำเร็จของงาน

6. การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ควรใช้แนวทางและวิธีการที่หลากหลายเพื่อสรรหาและคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับลักษณะของงาน โดยใช้ประโยชน์ของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างมั่นใจและสามารถจัดระบบข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรตลอดจนสามารถใช้ในกระบวนการคัดเลือกอื่น ๆ ในการบริหารงานบุคคลการสรรหาและ

คัดเลือกบุคลากรเป็นงานสำคัญเรื่องหนึ่งของการเพราะความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานทุกชนิดขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของบุคลากรที่มีอยู่ในหน่วยงานนี้เป็นประการสำคัญ

7. การมอบหมายงานบุคลากรผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการความคาดหวังและองค์ประกอบของคณะทำงาน โดยจัดกลุ่มของผลการวิเคราะห์ที่ได้ได้อย่างเป็นระเบียบมีระบบเพื่อจะนำผลการวิเคราะห์เหล่านั้นไปใช้ในการมอบหมายงานและสับเปลี่ยนตัวบุคลากรในการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดขององค์การและโอกาสก้าวหน้าความเหมาะสมของงานนั้น ๆ กับความสามารถของผู้รับมอบหมายงาน

8. การนำในการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรมหาวิธีต่าง ๆ มาใช้ในการเปลี่ยนแปลงโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับคุณค่าของแต่ละบุคคล ผู้บริหารจะต้องรู้ระดับการยอมรับของครูเพื่อความสำเร็จของงาน และสามารถประเมินอิทธิพลที่ผู้บริหารมีอยู่ในฐานะผู้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่จะนำในการเปลี่ยนแปลงได้ดีมักจะเป็นผู้ที่มาจากนอกองค์กรทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงถือเป็นการพัฒนาองค์การและสิ่งที่จะเกื้อหนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและมีประสิทธิภาพก็คืออิทธิพล ผู้บริหารที่เป็นผู้มีความสามารถในการทำงานให้สำเร็จและประสิทธิภาพ จึงขึ้นกับการมีอิทธิพลในช่วงเวลาที่สั้นหรือในระยะเวลายาวดังนั้นผู้บริหารที่สามารถจึงควรมีอิทธิพลและมีทักษะความรู้ความสามารถตลอดจนยุทธวิธีในการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย²⁷

บริกส์และจัสท์แมน (Briggs and Justman) ได้เสนอหลักการนิเทศสำหรับผู้บริหาร ดังนี้

1. การนิเทศต้องเป็นประชาธิปไตย
2. การนิเทศต้องเป็นการส่งเสริมและสร้างสรรค์
3. การนิเทศต้องอาศัยความร่วมมือของวิทยากรหลายคนมากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็น

รายบุคคล

4. การนิเทศควรตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

บุคคล

5. การนิเทศต้องคำนึงถึงความถนัดของแต่ละบุคคล

6. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศ คือหาทางช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา

7. การนิเทศจะต้องเกี่ยวข้องอยู่กับการส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันให้แก่ครูและการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ

8. การนิเทศควรเริ่มต้นจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังประสบอยู่

²⁷ Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, **Supervision : A Redefinition**, 5th ed. (Singapore: McGraw – Hill , Inc., 1971), 3-4.

9. การนิเทศควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและความพยายามของครูให้สูงขึ้น

10. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมและปรับปรุงสมรรถนะ วิสัยทัศน์คติและ
ข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง

11. การนิเทศพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำอย่างเป็นพิธีการมาก ๆ

12. การนิเทศควรใช้เครื่องมือและกลวิธีง่าย ๆ

13. การนิเทศควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล

14. การนิเทศควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง²⁸

บรัคเนอร์ (Burton and Brueckner) ได้สรุปหลักการนิเทศไว้ 4 ประการคือ

1. การนิเทศควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา การนิเทศที่ดีควรจะเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2. การนิเทศควรเป็นวิทยาศาสตร์การนิเทศควรเป็นไปอย่างมีระเบียบ มีการปรับปรุง
ประเมินผล การนิเทศควรมาจากการรวบรวมข้อมูลและการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้

3. การนิเทศควรเป็นประชาธิปไตยการนิเทศจะต้องเคารพในความแตกต่างของบุคคล
เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งาน
นั้นสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. การนิเทศควรเป็นการสร้างสรรค์กล่าวคือการนิเทศควรเป็นการแสวงหา
ความสามารถพิเศษของบุคคลและเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านี้อย่าง
เต็มที่และการนิเทศควรมีส่วนในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความคล่องตัว
ในการทำงานให้มากที่สุด²⁹

เซอร์จิโอแวนนีและสตาร์เร็ต (Sergiovanni and Starratt) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษา
ดังนี้

1. การบริหารต้องคำนึงถึงการปรับปรุงทางการเรียนโดยทั่วไป

2. การนิเทศการศึกษาคำนึงถึงการจัดให้มีความสะดวกสบายทางวัตถุประสงค์ ๆ และรวม
ไปถึงดำเนินการโดยทั่วไป

²⁸ Thomas H. Briggs and Joseph Justman, **Improving Instruction Through Supervision** (New York: McMillan, 1995), 460-461.

²⁹ William H. Burton and Leo J. Brueckner, **Supervision : A Social Process**,
2nd ed. (New York: Appleton – Century Crofts, 1995), 71-72.

3. การบริหารและการนิเทศ โดยหน้าที่แล้วไม่สามารถแยกออกจากกันได้ทั้งสองอย่าง จะต้องมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมีส่วนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการค้าเนินงานด้านระบบ การศึกษา

4. การนิเทศการศึกษาจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานทางปรัชญาและวิทยาศาสตร์และต้อง ตั้งอยู่บนพื้นฐานปรัชญาประชาธิปไตย

5. การนิเทศการศึกษา ต้องยึดทัศนคติและวิธีการทางวิทยาศาสตร์

6. การนิเทศการศึกษาในสถานที่ที่ไม่สามารถใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้จะต้องใช้ กระบวนการแก้ปัญหาการศึกษา การปรับปรุงและการประเมินผลทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและผลที่ เกิดขึ้น

7. การนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ไม่ใช้การเขียนใบสั่งให้ทำต้องมีการวางแผนอย่างมีระเบียบ มีการประสานความร่วมมือกัน

8. การนิเทศที่ดีจะต้องเป็นวิชาชีพ ต้องส่งเสริมการหาแนวทางการประเมินบุคลากร วิธีการและผลจะต้องมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ตั้งไว้³⁰

มาร์ค และสตูป (Mark and Stoop) ให้หลักเบื้องต้นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการศึกษา ซึ่งจะเป็นบริการที่ทำเป็น ทีมและอาศัยความรับผิดชอบของครูใหญ่

2. ครูทุกคนต้องการและมุ่งหวังจะได้รับการช่วยเหลือด้านการนิเทศ บริการอันนี้จะ ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของครูใหญ่

3. การนิเทศการศึกษาถูกปรับให้ตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคลที่เป็นบุคลากร ของโรงเรียน

4. การนิเทศการศึกษาช่วยจำแนกความต้องการของบุคลากรของโรงเรียน

5. การนิเทศการศึกษาช่วยให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาแจ่มชัดขึ้น

6. การนิเทศการศึกษาจะต้องช่วยปรับปรุงทัศนคติและสัมพันธภาพของมวลสมาชิก ของคณะบุคคลในโรงเรียน และช่วยพัฒนาในด้านความรู้สึกต่อชุมชนที่ดี

7. การนิเทศการศึกษาต้องช่วยในการจัดและบริหารกิจกรรมในหลักสูตรสำหรับนักเรียน

8. ความรับผิดชอบในการปรับโครงการการนิเทศในโรงเรียนนี้เป็นหน้าที่ของครูซึ่งทำ เพื่อชั้นเรียน และในขณะที่ครูใหญ่ต้องทำเพื่อโรงเรียน

9. การนิเทศการศึกษาต้องมีการจัดงบประมาณไว้ในงบประมาณประจำปี

³⁰ Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, **Supervision A Redefinition**, 5th ed. (Singapore: McGraw – Hill, 1971), 3-4.

10. การนิเทศการศึกษาต้องมีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวโดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม

11. การบริหารโครงการนิเทศจำเป็นต้องจัดเป็นคณะบุคคลเพื่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

12. การนิเทศการศึกษาควรช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนและนำผลการวิจัยทางการศึกษาใหม่ๆ

13. การวัดประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาควรประเมินโดยผู้ที่ร่วมในโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือ³¹

กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสรร์ ภาชนะวรรณ ได้เสนอหลักสำคัญของการนิเทศในยุค 4.0 ไว้ว่า

การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศนั้นอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพซึ่งกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การนิเทศการศึกษาจัดขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นนั้นจะขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาโดยให้ครูมีโอกาส ค้นคว้างานที่จะต้องทำด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความงอกงามขึ้น เมื่อได้เรียนรู้และมีความเจริญงอกงามแล้วย่อมจะได้รู้จักปรับปรุงงานด้านการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษามีใช้เน้นการปรับปรุงตัวครู โดยเห็นว่าครูยังทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ในการสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ผู้เรียนหากแต่ให้ความสำคัญไปถึงนโยบายการศึกษา จุดประสงค์ของการให้การนิเทศ การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรที่ใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนและวิธีสอนของครู สิ่งแวดล้อมของครูและผู้เรียนในขณะที่เรียน และปัจจัยที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาเพราะปัจจุบันการศึกษาไทยได้เปลี่ยนเป็นการศึกษา 4.0 เพราะสังคมเราก้าวเข้าสู่สังคมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสังคมดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแน่นอน งานในด้านการศึกษาจึงได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ อย่างทั่วโลกเพื่อที่จะสร้างองค์ความรู้ทั้งทางสื่อสังคมออนไลน์และสื่อสารมวลชนด้วยรูปแบบต่าง ๆ ทำให้การกระจายข่าวสารความรู้ได้รวดเร็วรู้เท่าทันและได้รับข่าวสารอย่างรวดเร็วจากทั่วโลก ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อวิชาชีพครูเพราะครูเราจะสอนเด็กได้ดีครูจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ ซึ่งได้จากที่ตนเองได้ศึกษาและพัฒนาตนเองจากการได้รับคำแนะนำ การนิเทศการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น

³¹ Jame R. Mark and King Stoop, **Handbook of Educational Supervision : A Guide Of The Practice**, 3rd ed. (Boston: Allyn and Bacon, 1985), 5.

ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา โดยมีหลักการนิเทศ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย
2. การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริมและสร้างสรรค์
3. การนิเทศการศึกษาควรจะต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายคนมากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคล การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
4. การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงความถนัดของแต่ละบุคคล
5. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือหาทางช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถ ตามความมุ่งหมายของการศึกษา
6. การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องอยู่กับการส่งเสริมความรู้สึกรอบอุ้มให้แก่ครูและการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ
7. การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังประสบอยู่
8. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและความพยายามของครูให้สูงขึ้น
9. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมและปรับปรุงสมรรถนะ วิสัยทัศน์ ทักษะคติ และข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง
10. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล โดยผู้นิเทศในยุค 4.0 มีบทบาท ดังนี้
 1. ช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
 2. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร
 3. ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น
 4. เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาซึ่งมีอยู่ในโรงเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนครู
 5. ส่งเสริมให้คณะครูมีความสนใจในอุปกรณ์การสอน
 6. ช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กให้ดีขึ้น
 7. ช่วยเหลือครูในการประเมินผลนักเรียน
 8. ส่งเสริมกระตุ้นให้รู้จักประเมินผลโครงการ ปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตน

9. ช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จและมีความรู้สึกมั่นคง³²

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวว่าการนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีหลักการ ที่ถูกเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษา ได้อย่างดีในการกระทำ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับหลักทางการทางปรัชญาแห่งชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป้าหมายและแรงจูงใจในการกระทำ พฤติกรรมของแต่ละบุคคล ในการนิเทศการศึกษาเป็นการรวบรวมหลักการและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอน และในการศึกษาซึ่งถูกควบคุมโดยเป้าหมายหลักการ ธรรมชาติและความจริงของสถานการณ์ให้ห้องเรียนซึ่งในหลักการก็จะเป็นแนวทางในการกระทำของบุคคลในอนาคตซึ่งหลักการถูกรวบรวมจากข้อเท็จจริงประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทำให้เกิดเทคนิควิธีการในการนิเทศในการแก้ปัญหา ในการจัดการศึกษาต่อไป³³

วชิรา เครือคำอ้าย ได้กล่าวถึงหลักการการนิเทศการศึกษาที่ดีควรอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถสรุปผลจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้มีความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพในความคิด ความเชื่อของคนที่มีความแตกต่างบนฐานของการคิด อย่างมีวิจารณ์ญาณ และคิดสร้างสรรค์รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคน ได้แสดงออกอย่างเสรีเพราะทุก ๆ ความคิดย่อมมีคุณค่า และมีความหมายรวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นของการนิเทศทั้งในปัจจุบัน และอนาคต³⁴

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษา พบว่าการนิเทศการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้เข้ารับการนิเทศ ผู้นิเทศต้องแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร และไม่ใช้อำนาจในการนิเทศ สร้างบรรยากาศและความรู้สึกที่ดีต่อผู้เข้ารับการนิเทศเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการนิเทศแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นในส่วนของผู้เข้ารับการนิเทศต้องเปิดใจรับฟังข้อชี้แนะ เสนอแนะของผู้นิเทศ อีกทั้งผู้นิเทศและผู้เข้ารับการนิเทศจะต้องไม่มีอคติต่อกันและมีแนวคิดในการร่วมพัฒนาองค์การ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพส่งผลถึงคุณภาพนักเรียนและสถานศึกษาต่อไป

³² กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และ อภิสรรค์ ภาชนะวรรณ, "การนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0," (วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ ฉบับที่ 4 2562), 193-97.

³³ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 40.

³⁴ วชิรา เครือคำอ้าย, การนิเทศการศึกษา (เชียงใหม่: ส.การพิมพ์, 2558), 82.

กระบวนการการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จำเป็นต้องมีแนวทางขั้นตอน ในการดำเนินการที่เหมาะสม ซึ่งเรียกอาจหมายถึงกระบวนการนิเทศ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

แฮร์ริส (Harris) ได้เสนอกระบวนการนิเทศในทัศนะของเขาไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) ประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) เป็นกระบวนการศึกษาสถานภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นเพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดถึงความต้องการจำเป็นเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้คือ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยศึกษาหรือพิจารณาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ

1.2 สังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบและถี่ถ้วน

1.3 ทบทวนและตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง

1.4 วัตถุประสงค์กรรมการทำงาน

1.5 เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการทำงาน

2. จัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) เป็นกระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยประกอบด้วยงานต่อไปนี้คือ

2.1 จัดสายงานให้ส่วนประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

2.2 หาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ

2.3 เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน

2.4 จัดระบบการทำงาน

2.5 กำหนดแผนในการทำงาน

3. ออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) เป็นกระบวนการวางแผน หรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยประกอบด้วยงานต่อไปนี้คือ

3.1 จัดสายงานให้ส่วนประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

3.2 หาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ

3.3 เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน

3.4 จัดระบบการทำงาน

3.5 กำหนดแผนในการทำงาน

4. จัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้คือ

4.1 กำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ตามความต้องการของหน่วยงาน

4.2 จัดสรรทรัพยากรไปให้หน่วยงาน

4.3 กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับจุดมุ่งหมายบางประการ

4.4 มอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการหรือแต่ละเป้าหมาย

5. ประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคน เวลา วัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่างเพื่อจะให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุผลสำเร็จงานในกระบวนการประสานงาน ได้แก่

5.1 ประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินงานไปด้วยกันด้วยความราบรื่น

5.2 สร้างความกลมกลืนและความพร้อมเพียง

5.3 ปรับการทำงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด

5.4 กำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วง

5.5 สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น

6. นำการทำงาน (Directing) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุดซึ่ง ได้แก่

6.1 การแต่งตั้งบุคลากร

6.2 กำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการทำงาน

6.3 กำหนดระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับเวลา ปริมาณหรืออัตราความเร็วในการทำงาน

6.4 แนะนำและปฏิบัติงาน

6.5 ชี้แจงกระบวนการทำงาน

6.6 ตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน³⁵

กลีคแมน (Glickman), กอร์ดอน (Gordon) และกอร์ดอน (Gordon) ได้นำเสนอกระบวนการในการนิเทศการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมร่วมกับครู (conference with teacher)

2. การสังเกตการสอนใจชั้นเรียน (observation of classroom)

3. การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการณ์สอนและพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครู

4. ประชุมร่วมกับครูภายหลังสังเกตการสอน (post conference with teacher)

5. วิเคราะห์และพัฒนาการดำเนินการ 4 ขั้นตอน เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและควรให้ครูได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด³⁶

³⁵ Ben M. Harris, *Supervisory Behavior in Education, in Education, Englewood Cliffs* (New Jersey: Prentice Hall, 1990), 16.

สังต์ อุทรานันท์ ได้เสนอกระบวนการนิเทศสำหรับการศึกษาในสังคมไทย 5 ขั้นตอน เรียกว่า “PIDRE” ดังนี้

1. การวางแผน (P-Planning) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศที่จัดขึ้น

2. ให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing-I) เป็นขั้นตอนการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องดำเนินการว่าต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้างจะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะดำเนินการอย่างไรให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ขั้นตอนนี้จำเป็นที่ทุกครั้งสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตามและเมื่อมีความจำเป็น สำหรับงานนิเทศที่ยังเป็นไปไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

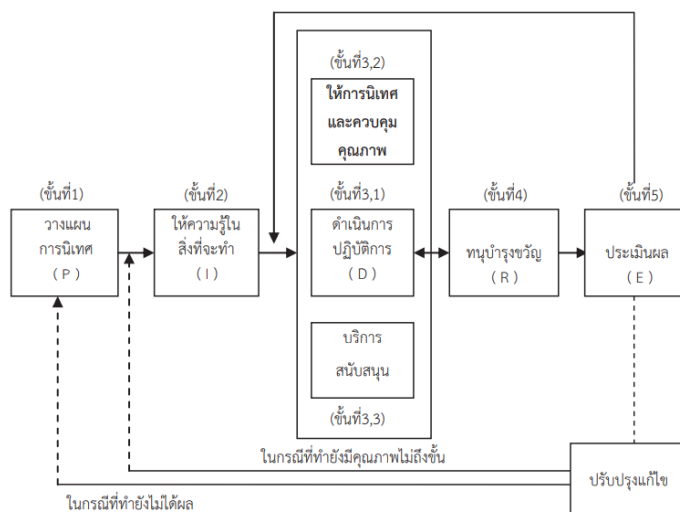
3. การดำเนินการนิเทศ (Doing-D) ประกอบด้วยการปฏิบัติงาน 3 ลักษณะคือการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ (ครู) การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ (ผู้นิเทศ) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ (ผู้บริหาร)

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) เป็นขั้นตอนของการเสริมแรงของผู้บริหาร ซึ่งให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจดำเนินไปพร้อม ๆ กันขณะที่ผู้รับการนิเทศที่กำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นแล้วก็ได้

5. การประเมินผลผลิตกระบวนการดำเนินงาน (Evaluating - E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงานที่ได้ดำเนินงานผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไรหลังจากการประเมินผลการนิเทศ หากพบว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำใหม่อีกครั้งหนึ่ง สำหรับกรณีที่ผลงานออกมายังไม่ถึงขั้นที่น่าพอใจหรือดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานใหม่ทั้งหมดสำหรับกรณีที่กระบวนการดำเนินงานนี้เป็นไปไม่ได้ผล ควรที่จะต้องวางแผนร่วมกัน วิเคราะห์หาจุดที่ควรพัฒนาใหม่กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE³⁷ สรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

³⁶ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross M. Gordon, **Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach**, 8th ed. (Boston: : Allyn and Bacon, Inc., 2009), 281.

³⁷ สังต์ อุทรานันท์, **การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 84-89. อ้างถึงใน ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, **การนิเทศการศึกษา :**

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงกระบวนการนิเทศของ สงัด อุทรานันท์

ที่มา : สงัด อุทรานันท์ , อ่างถึงใน ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ

(กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ม.ป.ป.), 53.

รุ่ง พูลสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีขั้นตอนให้ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กระบวนการวางแผน
2. กระบวนการจัดหา
3. กระบวนการนำ
4. กระบวนการควบคุม
5. กระบวนการประเมินผล³⁸

ปิยะนาล บุญมีพิพิธ ได้เสนอว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูศึกษานิเทศก์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการดำเนินการอย่างมีแผนงานในการทำงาน มีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรอื่น ๆ

ทฤษฎีและการปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ม.ป.ป.), 53.

³⁸ รุ่ง พูลสวัสดิ์, **หลักการนิเทศการศึกษา** (เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.), 23-26.

สนับสนุนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการนิเทศมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือครูส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน คุณภาพ โดยให้การสนับสนุนกิจกรรมทุกด้าน การดำเนินงานการนิเทศการศึกษาต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องและเป็นกัลยาณมิตร ประเมิน โดยมีตรรกะชนิดวัดความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งผู้นิเทศจะต้องมีการสร้างเครื่องมือที่นำไปใช้ในการนิเทศเพื่อทราบผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูและเครื่องมือวัดผลเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้เป็นตรรกะชนิดวัดความสำเร็จของการนิเทศการศึกษาโดยการนิเทศการศึกษาต้องมีกิจกรรมการควบคุมการนิเทศ จัดลำดับกิจกรรมของงานนิเทศ การจัดสรรปัจจัยสนับสนุน การประสานงาน การทำงานเป็นทีม ซึ่งการนิเทศภายในจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการในการนิเทศเป็นสำคัญ³⁹

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอ กระบวนการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

1.1 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานรอบด้านทั้งของผู้บริหาร ครูและนักเรียน เพื่อเป็น ข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงานตามประเด็นการนิเทศ ได้แก่ 1) การพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 3) การจัดการเรียนรู้โดยสื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT) 4) การอ่านออกเขียนได้ 5) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 6) การประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 ประชุมแลกเปลี่ยนระดมความคิดของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของโรงเรียน

1.3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการเร่งด่วนหรือที่เห็นว่าสำคัญ ที่สุดก่อน

1.4 นำผลการวิเคราะห์จากประเด็นการนิเทศมากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยง กับมาตรฐานและประเด็นพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.5 การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการใช้สื่อและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุม สัมมนา การประชาสัมพันธ์โดยการจัดทำเอกสาร หรือเผยแพร่ ในเว็บไซต์ของโรงเรียน

³⁹ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, การนิเทศการศึกษา (ราชบุรี: โรงพิมพ์ศรีอักษร, 2557), 48.

2. การวางแผนการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำปัญหาและความต้องการจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ตามประเด็นการนิเทศมากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมเพื่อจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

2.1 กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้นตามความต้องการ และจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2 เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.3 วางแผนการดำเนินงานพัฒนา โดย 1) การประชุมเตรียมการนิเทศเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน 2) สร้างคณะนิเทศ ทีมงานและเครือข่ายการนิเทศ 3) กำหนดประเด็นการนิเทศ 4) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา 5) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์การสอนงานและการชี้แนะ (Coaching & Mentoring) ฯลฯ โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การประชุมระบบทางไกล (Conference) การใช้ Video Line, You Tube, Facebook Live เป็นต้น

2.4 จัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

3.1 สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์การประชุมระบบทางไกล เป็นต้น

3.2 สร้างเครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การสะท้อนผลและการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพซึ่งง่ายสามารถเก็บข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3 จัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางและสร้างความเข้าใจ ตรงกันในการปฏิบัติงานในทีมนิเทศ

4. การปฏิบัติการนิเทศดำเนินการนิเทศตามรูปแบบ วิธีการการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่กำหนด เช่น

4.1 ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด

4.2 นิเทศภายในห้องเรียน 100% โดยใช้กระบวนการที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นเองหรือใช้กระบวนการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ 5 แนวทาง คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ และ 5) การประเมินผลและรายงานผล

4.3 การสะท้อนและสรุปผลการนิเทศ

4.5 ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

4.6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับสห วิทยาเขต/เครือข่าย/เขตคุณภาพ กลุ่มโรงเรียน กลุ่มความร่วมมือทางวิชาการและเขตพื้นที่การศึกษา

5. การประเมินผลและรายงานผล

5.1 สรุป/รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนา วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการดำเนินงาน

5.2 คัดเลือกผลงานที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มอบรางวัลและจัดเวทีเผยแพร่การดำเนินงาน ตามบริบทของโรงเรียน

5.3 รายงานผลและเผยแพร่การดำเนินงานนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง⁴⁰

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา และรมณีย์รักษา ฌัญญอติรุจ ได้เสนอแบบจำลองกระบวนการทัศน์ทางการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการนิเทศการศึกษาในทศวรรษใหม่ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situational analysis - S) เป็นกระบวนการศึกษาสภาพต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นการกำหนดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีกระบวนการย่อย ๆ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจะศึกษาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของเรื่องต่าง ๆ การสังเกตเป็นการมองสิ่งรอบข้างด้วยความละเอียดถี่ถ้วน การทบทวนเป็นการตรวจสอบสิ่งรอบตัวด้วยความตั้งใจ การวัดพฤติกรรมการทำงานในการนิเทศครั้งนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของครู การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนและโอกาส เป็นต้น

⁴⁰ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562), 25-28.

2. การกำหนดนโยบายและการวางแผน (Policy and plan - P) เป็นกระบวนการ กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมตามลำดับ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ การกำหนดทางเลือก การจัดลำดับความสำคัญของงาน

3. การจัดดำเนินการนิเทศ (Operation-O) เป็นกระบวนการปฏิบัติงานตามโครงการ และกิจกรรมที่วางไว้ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยประกอบด้วยกระบวนการย่อย ๆ คือ การแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการ การมอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการหรือแต่ละกิจกรรม การแนะนำการปฏิบัติงาน การตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงานการกำหนด ทรัพยากรที่ต้องใช้ตรงกับความต้องการของโครงการและกิจกรรม การจัดสรรทรัพยากรไปให้โครงการ และกิจกรรมอย่างเหมาะสม การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ตามความมุ่งหมายเฉพาะอย่าง การประสานการปฏิบัติงานให้ทีมงานดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพการสร้างความพร้อมเพรียงกัน ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด การกำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วงเวลาหรืออัตราเร่งในการทำงาน เป็นต้น

4. การจัดการความรู้ (Knowledge management- K) เป็นกระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงร่วมรับฟังความเห็นและผลของการปฏิบัติกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มและครูทุกคนในสถานศึกษา การหาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือหลักการไปสู่การปฏิบัติการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาการนิเทศและการตัดสินใจ การจัดระบบสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

5. การประเมินผล (Evaluation-E) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการประเมินโครงการและกิจกรรมต่าง ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการย่อย ๆ คือ การจัดการประเมินโครงการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด การจัดให้มีการวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน การยกย่อง ชมเชยให้รางวัลแก่ครูผู้มีผลงานดีเด่นหรือเป็นตัวอย่าง

6. การพัฒนาปรับปรุงการนิเทศการศึกษาเพื่อวางแผนดำเนินงาน ต่อไป (Development- D) เป็นกระบวนการที่นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาปรับปรุง ให้เหมาะสมสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ซึ่งมีกระบวนการย่อยๆ คือการใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการสื่อสารเพื่อการนิเทศ การเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานทางวิชาการ การนำระบบการประกันคุณภาพมาใช้ควบคู่กับการนิเทศการศึกษาการพัฒนางานให้เป็นการปฏิบัติที่ดี

(Good practice) หรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) การนำผลการประเมินมาพิจารณาวางแผนดำเนินการต่อไป⁴¹

รูปแบบการนิเทศการศึกษา

การนิเทศมีหลายหลายรูปแบบเริ่มตั้งแต่การนิเทศในชั้นเรียน ซึ่งในแต่ละยุคแต่ละสมัยก็มีรูปแบบวิธีการนิเทศที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละยุค โดยมีพื้นฐานความคิดมาจากยุคอดีต รูปแบบวิธีการนิเทศที่ได้รับความนิยมแพร่หลายอยู่ในปัจจุบัน เช่น วิธีนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ (Human relation supervision) วิธีนิเทศแบบสนับสนุน (Supportive supervision) วิธีนิเทศแบบเพื่อนร่วมงาน (collegial supervision) วิธีนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated supervision) วิธีนิเทศแบบคลินิก (Clinical supervision) วิธีนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental supervision) เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบ วิธีการของการนิเทศการศึกษา โดยนำเสนอในวิธีการต่อไปนี้

การนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Supervision)

การนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Supervision) จากแนวคิดวิธีการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์และวิธีการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ (Scientific supervision and human resource supervision) จึงเป็นที่มาของทฤษฎีใหม่ในการนิเทศ คือ การนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์ (Human resource supervision) ซึ่งเป็นทฤษฎีของแมกเกรเกอร์ (McGregor) จากความแตกต่างระหว่างวิธีการนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์กับวิธีการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเน้นความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและบรรยากาศที่เป็นมิตรเป็นกันเองส่วนการนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์นั้นจะให้ความสำคัญต่อความต้องการของมนุษย์และความพึงพอใจต่อผลงานที่เกิดขึ้น ภาวะผู้นำที่ใช้ในการนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์จะไม่ใช้ทั้งการขี้น้ำหรือการอุปถัมภ์แต่เป็นการสนับสนุน (supportive) มากกว่าดังที่แมกเกรเกอร์กล่าวว่าการบริหารจัดการต่าง ๆ รวมทั้งการนิเทศนั้นจะอยู่บนหลักฐานการใช้ทฤษฎีหนึ่งเป็นหลักเสมอ การนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์โดยยึดทฤษฎี Y ของแมกเกรเกอร์เป็นหลักและแนวทางการปฏิบัติตามหลักของทฤษฎี Y นั้นจะมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ปฏิบัติงานภายในองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จด้วยความเต็มใจ

⁴¹ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และ รมณัฐรามา ญัฐธัญญอดิรุจ, "การวิจัยและพัฒนาแบบจำลอง กระบวน ทศน์ทางการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาที่คัดสรร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการนิเทศ การศึกษาในทศวรรษใหม่," (วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีที่ 10 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2563), 17-18.

นอกจากนี้ยังจัดโอกาสให้ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ความฉลาดและการนำตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมายกล่าวได้ว่ามนุษย์ย่อมต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองสำคัญเสมอ⁴²

การนิเทศแบบสนับสนุน (Supportive Supervision)

การนิเทศแบบสนับสนุนเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของการ์บูโบริและรอทสไตน์ (Garubo and Rothstein) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบสนับสนุนไว้ว่าเป็นสถานการณ์การเรียนรู้อะหว่างครูหรือผู้ได้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ โดยการเรียนรู้วิธีคิดและการกระทำใหม่ ๆ ซึ่งผู้นิเทศจะต้องเรียนรู้ที่จะต้องเชื่อใจครูเชื่อถือที่ครูเห็นและสิ่งที่ครูได้ยืมมามากขึ้น ขณะเดียวกันครูก็ต้องเรียนรู้ที่จะเชื่อใจผู้นิเทศในเรื่องที่ว่าผู้นิเทศจะใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาช่วยครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนางานของตนเอง ผลของการนิเทศแบบสนับสนุนที่เห็นได้ชัดก็คือความเป็นมิตรที่ดีต่อความสัมพันธ์ฉันท์ระหว่างผู้นิเทศและครูและความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนดีขึ้น การนิเทศแบบสนับสนุนก็คือวิธีสอนบุคลากรทางการศึกษาหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้ปฏิบัติงานด้วยความตระหนักถึงตลอดเวลา เป้าหมายก็เพื่อมุ่งให้ครูและผู้นิเทศได้รับสาระข้อมูลที่มีความหมายลึกซึ้งครอบคลุมมากขึ้นว่าเกิดอะไรบางอย่างในการสอนและการนิเทศซึ่งจะช่วยให้ครูมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้นในการจัดการเรียนการสอน สามารถเข้าใจปัญหาและแก้ปัญหาได้ในขณะเดียวกันผู้นิเทศจะเกิดความคิดที่ชัดเจนว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างในชั้นเรียนต่าง ๆ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้นิเทศก็คือผู้นิเทศจะมีโอกาสที่จะคิดพิจารณาการปฏิบัติการณ์ของตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตามความรู้สึกอารมณ์และความสามารถปรับปรุงแผนการนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ⁴³

การนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Supervision)

การนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์มีจุดเริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของการบริหารแบบประชาธิปไตยจากแนวคิดความเชื่อของเอลตัน เมโย (Elton Mayo) นักปรัชญาสังคมและศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยฮาร์เวท ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์เมโยมีแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดของเทเลอร์ (Frederick Taylor) ที่เกี่ยวกับการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Traditional scientific management) โดยเมโยเชื่อว่าผลผลิตหรือผู้ลงงานของผู้ปฏิบัติสามารถจะเพิ่มขึ้นได้จากการให้ผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ จากการศึกษาวิจัยความเชื่อดังกล่าว ต่อมาผลสำเร็จของวิธีการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งท้าทายทฤษฎี

⁴² Thomas J. Sergiovanni and Starratt Robert, **Supervision : A Redefinition**, 5th ed. (New York: McGraw-Hill, Inc., 1993), 102.

⁴³ Raymont C. Garubo and S. Rothstein, **Supportive Supervision in Schools** (London: Greenwood Press, 1998), 1-8.

การจัดการแบบวิทยาศาสตร์มาก โดยเฉพาะเมื่อมีการนำไปใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนจะให้ความสำคัญกับครูในฐานะเป็นบุคคลที่มีสิทธิมากกว่าจะถูกมองว่าเป็นชุดของพลังงานที่ต้องการ (packages of needed energy) มีทักษะมีสมรรถภาพที่จะถูกใช้โดยผู้นิเทศ จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความต้องการทางด้านสังคม (Socialization) ของครูซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้นในการนิเทศจะต้องสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับครูโดยแสดงความสนใจครูในฐานะเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยมีการสรุปว่าความพึงพอใจของบุคลากรจะทำให้เขาทำงานหนักมากขึ้นและง่ายที่จะร่วมทำงานด้วย การมีส่วนร่วม (participation) มีความสำคัญในการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์วัตถุประสงค์ของการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์คือการทำให้ครูรู้สึกว่ามีค่าสำหรับโรงเรียน ความรู้สึกส่วนตัวและความสัมพันธ์ที่ดีเป็นคำที่สำคัญของการนิเทศแบบดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวิธีการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ยังคงมีใช้อยู่อย่างแพร่หลายในปัจจุบันถึงแม้ว่าจะไม่เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เนื่องจากการติดตามผลการใช้ในระยะต่อมาพบว่าการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตของการศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จได้ถ้าเพียงแต่มุ่งสร้างความสุขและความพอใจให้กับครูเท่านั้น ประโยชน์ของแนวคิดวิธีการการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ที่คงใช้คือการครองใจคนหรือครองใจเพื่อนร่วมงาน⁴⁴

การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental Supervision)

การนิเทศแบบพัฒนาการ (developmental supervision) หรืออีกในหนึ่งคือ การนิเทศที่คำนึงถึงหลักการพัฒนาของมนุษย์เป็นหลักสำคัญ การนิเทศแบบพัฒนาการเป็นการนิเทศที่คำนึงถึงธรรมชาติของมนุษย์ศักยภาพของมนุษย์ตลอดจนความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์โดยเฉพาะมนุษย์ที่เป็นผู้ใหญ่ (adult) โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้มนุษย์มีความแตกต่างทางด้านความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม (abstract thinking) มนุษย์มีความรู้สึกที่ผูกพันต่อภาระหน้าที่แตกต่างกัน (commitment) มนุษย์มีความเชี่ยวชาญต่างกัน (expertise) และมนุษย์มีแรงจูงใจและเป้าหมายที่แตกต่างกันตามวัย⁴⁵

การนิเทศแบบพัฒนาการเป็นแนวคิดทฤษฎีในการนิเทศการสอนของกลีคแมนและรอสกอร์ดอน ซึ่งมีการเผยแพร่และนำไปใช้ในสถานศึกษามานานจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากมีหลักการแนวคิดวิธีดำเนินการที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ทันต่ออนาคตเน้นที่มนุษย์คือครูและนักเรียนเป็นเป้าหมาย

⁴⁴ วัชรรา เล่าเรียนดี, การนิเทศการสอน (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), 94.

⁴⁵ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita M., **Ross-Gordon, Supervision and Instruction Leadership: A Development Approach**, 8th ed. (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 2001), 185-190.

สำคัญการนิเทศแบบพัฒนาการของกลี๊กแมนและคณะ ยังมีการนำหลักการทฤษฎีแนวคิดหลาย ๆ อย่างในการนิเทศจากที่เคยใช้ในอดีต เช่น การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์การนิเทศที่เน้นมนุษย์สัมพันธ์ การนิเทศที่เน้นทรัพยากรมนุษย์การนิเทศแบบมนุษยนิยม ซึ่งหลักการแนวคิดของวิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ ดังกล่าวที่สำคัญได้มีการนำมาบูรณาการกับการนิเทศแบบพัฒนาการจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมากที่สุดแบบหนึ่งและสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถนำรูปแบบ องค์ประกอบที่สำคัญ หลักการแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญสำหรับเป็นแนวทางการนำความรู้และเทคนิคการนิเทศแบบพัฒนาไปใช้ต่อไป⁴⁶

วิธีการนิเทศสำหรับการนิเทศแบบพัฒนาการ

วิธีการนิเทศตามแนวคิดของ กลี๊กแมน (Glickman) ผู้นิเทศหรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องเชื่อว่าครูทุกคนสามารถจะพัฒนาในระดับสูงสุดได้ถ้าได้รับความช่วยเหลือแนะนำสนับสนุนกฎวิธีและเหมาะสมกับลักษณะและระดับความสามารถในการพัฒนาครูแต่ละคนเกี่ยวกับเรื่องนี้ กลี๊กแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman Gordon and Ross-Gordon) กล่าวว่า ผู้นิเทศต้องพิจารณาเลือกใช้ยุทธวิธีการนิเทศแบบพัฒนาการที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศครูในองค์ประกอบ ต่อไปนี้ คือ

1. ระดับพัฒนาการของครูและระดับความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม
2. ความรู้ความเชี่ยวชาญ
3. ความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่
4. การยอมรับและผูกพันต่อภาระหน้าที่ซึ่งยุทธวิธีการนิเทศแบบพัฒนาการมี 4 แบบ

คือ

4.1 การนิเทศแบบชี้แนะควบคุม (Directive control approach) เป็นการให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางปฏิบัติโดยตรงเหมาะสมสำหรับครูที่มีระดับพัฒนาการที่ต่ำมาก ความรู้ความเชี่ยวชาญและมีความผูกพันในภาระหน้าที่อยู่ในระดับต่ำมากที่สุดและมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เป็นปัญหาสำคัญผู้นิเทศควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการนิเทศแบบชี้แนะควบคุมในกรณี ต่อไปนี้

- 4.1.1 ครูมีระดับความสามารถในการปฏิบัติงานและระดับพัฒนาการต่ำมาก
- 4.1.2 ครูมีความรู้มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามที่ผู้นิเทศแนะนำและคิดว่า

เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติตาม

⁴⁶ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita M. Ross-Gordon, *Supervision and Instruction Leadership: A Development Approach*, 8th ed. (Boston: Allyn and Bacon, Inc, 2001), 218.

4.1.3 ในกรณีที่ผู้นิเทศมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการแก้ปัญหาเรื่องนั้น หรือกรณีที่ครูต้องการให้ผู้นิเทศเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการ

4.1.4 ในกรณีที่เป็นเรื่องเร่งด่วน ผู้นิเทศไม่มีเวลาพอที่จะมาให้การนิเทศแก่ครู โดยตรงและต่อเนื่อง

4.2 การนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล (Directive informational approach) เป็นการชี้แนะให้ข้อมูลดำเนินการใช้พฤติกรรมตามลำดับเช่นเดียวกันกับการนิเทศแบบชี้แนะควบคุมเพียงแต่ไม่ชี้แนะหรือไม่แนะนำวิธีการให้ปฏิบัติแต่ให้ข้อมูลและวิธีการหลายวิธีให้ครูได้เลือกปฏิบัติผู้นิเทศควรลดพฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะควบคุมให้น้อยลงและพยายามส่งเสริมครูในการตัดสินใจมากขึ้นเรื่อย ๆ จนครูสามารถที่จะร่วมคิดร่วมปฏิบัติงานได้กับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องอาศัยผู้นิเทศช่วยแนะนำตลอดเวลาผู้นิเทศควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูลในกรณี ต่อไปนี้

4.2.1 ครูมีระดับพัฒนาการและความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

4.2.2 ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เป็นปัญหาในการสอนของตนเองเท่ากับผู้นิเทศ

4.2.3 ครูมีความสัมพันธ์ขาดประสพการณ์หลายประเด็นในขณะที่ผู้นิเทศรู้และเข้าใจดีทุกเรื่อง

4.2.4 ผู้นิเทศมีความเต็มใจที่จะร่วมรับผิดชอบในวิธีการแก้ปัญหาที่ครูเลือกใช้

4.2.5 ครูมีความเชื่อมั่นในตัวผู้นิเทศ

4.2.6 มีเวลาจำกัดทุกเรื่องชัดเจนแล้ว และการปฏิบัติจริงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน

4.3 การนิเทศแบบร่วมมือในการนิเทศแบบร่วมมือผู้นิเทศและครูจะร่วมกันตัดสินใจ ในวิธีการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานตลอดเวลาทั้งครูและผู้นิเทศจะให้ข้อเสนอแนะแก่กันและกัน เพื่อร่วมกันพิจารณาหาข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติซึ่งพฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือมีลักษณะและการปฏิบัติ ดังนี้ คือ

4.3.1 การสร้างความเข้าใจตรงกัน (clarifying) ผู้นิเทศทำความเข้าใจกับปัญหาที่ครูพูดถึงเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับปัญหาที่ครูได้นำเสนอโดยพยายามกระตุ้นให้ครูระบุสาเหตุของปัญหา และประเด็นของปัญหาให้ชัดเจน

4.3.2 การฟัง (listening) ผู้นิเทศฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับปัญหาความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัญหาการสอนของตน ก่อนที่จะพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น

4.3.3 การตอบสนอง (reflecting) เพื่อความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับปัญหา และรายละเอียดของปัญหาที่ครูนำเสนอผู้นิเทศต้องตอบสนองด้วยการรับรู้ปัญหาของครูเพื่อให้แน่ใจว่าเข้าใจตรงกันว่าปัญหาที่แท้จริงของครูคืออะไร

4.3.4 การนำเสนอ (presenting) ผู้นิเทศเสนอทฤษฎีและความคิดเห็นของตนเองให้ข้อมูลสนับสนุนปัญหาอุปสรรค ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาตามความคิดเห็นของครูเสนอ ข้อมูลที่ครูอาจจะมองข้ามความสำคัญการเสนอความคิดเห็นของตนเองของผู้นิเทศในขั้นที่จะช่วยให้ครู ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเพิ่มขึ้น และมองเห็นสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาที่ชัดเจนมากขึ้น

4.3.5 การสร้างความเข้าใจตรงกัน (clarifying) โดยผู้นิเทศพยายามทำให้ครู เข้าใจความคิดเห็น การรับรู้ของผู้นิเทศให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อปรับความเข้าใจตรงกันและมีแนวคิดใน การแก้ปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน

4.3.6 การแก้ปัญหา (problem solving) ผู้นิเทศและครูมีการแลกเปลี่ยน ข้อแนะนำและทางเลือกใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา ก่อนที่จะร่วมกันสรุปเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาหรือเลือก ทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้และเหมาะสม

4.3.7 การกระตุ้นส่งเสริม (encouraging) เป็นการกระตุ้นส่งเสริมการยอมรับ ข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้น เมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น ผู้นิเทศต้องยอมรับข้อขัดแย้งและหาทาง ประนีประนอม เพื่อหาข้อยุติกันต่อไปเพราะความขัดแย้งความเห็นไม่ตรงกันสามารถจะได้อะไร ซึ่งวิธี แก้ปัญหาที่ดีและเหมาะสมที่สุด

4.3.8 ขั้นตอนการเจรจาตกลงร่วมมือกันเพื่อหาข้อยุติ (negotiating) เป็นการ เจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นการยอมรับของครูและผู้นิเทศ เพื่อให้ทั้ง 2 ฝ่าย เห็นด้วยกับรายละเอียดของแนวทางการปฏิบัติอาจมีการอภิปราย ซึ่งแนวทางที่ได้ ช่วยกันเลือก

4.3.9 การกำหนดมาตรฐาน (standardizing) การกำหนดมาตรฐานการ ปฏิบัติเป็นการตกลงร่วมกันในรายละเอียดของแนวทางและแผนปฏิบัติรวมทั้งกำหนด วัน เวลา สถานที่ที่จะดำเนินการตามแผน ใช้อะไรบ้าง มีใครบ้างเป็นผู้ร่วมงาน รายละเอียดเหล่านี้ต้องเจรจา พิสูจน์หรือกันให้ชัดเจน

4.3.10 การตอบสนอง (reflecting) เป็นการสรุปแผนขั้นสุดท้าย ผู้นิเทศต้อง สรุปแนวทางและแผนปฏิบัติงาน โดยครูยอมรับเข้าใจตรงกันในทุกเรื่อง อาจจะทำให้ครูทบทวนแผนและ แนวทางการปฏิบัติอีกครั้งและมีการจัดบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาการ ยอมรับนัดหมายการดำเนินการทุกขั้นตอนตามแผนก่อนนัดการประชุม ข้อแนะนำสำหรับผู้นิเทศใน การเลือกใช้การนิเทศแบบร่วมมือผู้นิเทศควรเลือกใช้วิธีการนิเทศแบบร่วมมือในกรณีต่อไปนี้

1. ในกรณีที่ครูหรือคณะครูมีระดับพัฒนาการความสามารถในการคิดเชิงนามธรรมและความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับปานกลาง แต่อาจจะยังไม่กล้าตัดสินใจเอง โดยเด็ดขาดด้วยตัวเอง

2. ในกรณีที่ครูคณะครูและผู้นิเทศมีความรู้ความสามารถ ความสำคัญเท่าเทียมกันหรือถ้าครูเข้าไปปัญหาหามากที่สุดในเรื่องหนึ่ง ผู้นิเทศรู้และเข้าใจมากอีกเรื่องหนึ่ง การนิเทศแบบร่วมมือจะช่วยให้ได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3. ในกรณีที่ผู้นิเทศและครูต้องมีการตัดสินใจร่วมกันและต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องที่จะส่งผลถึงผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป

4. ในกรณีที่ครูและผู้นิเทศยอมรับต่อการมีภาระหน้าที่ร่วมกัน ในการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องหรือบางเรื่องที่ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ แต่ไม่ให้อาจารย์มีส่วนร่วมอาจเกิดปัญหาขึ้นได้

4.4 การนิเทศแบบไม่ชี้แนะ (non-directive approach) เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศจะใช้พฤติกรรมในการพูดคุยทำงานร่วมกับครูโดยที่ครูจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง ผู้นิเทศเป็นเพียงผู้ช่วยในการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ที่ครูร้องขอเท่านั้นผู้นิเทศควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการนิเทศแบบไม่ชี้แนะในกรณีต่อไปนี้

4.4.1 ในกรณีที่ครูหรือคณะครูผู้ร่วมโครงการนิเทศมีความรู้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความเชี่ยวชาญ มีระดับความคิดและระดับพัฒนาการสูงมาก

4.4.2 ในกรณีที่ครูหรือคณะครูมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ตัดสินใจจะดำเนินการมากและผู้นิเทศมีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องนั้นน้อย

4.4.3 ในกรณีที่ครูหรือคณะครูต้องรับผิดชอบโดยตรงในการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ผู้นิเทศต้องไม่เป็นผู้ชี้แนะและควรมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

4.4.4 ในกรณีที่ครูหรือคณะครูมีความตั้งใจและต้องการจะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ปัญหาสำคัญที่ผู้นิเทศต้องเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ช่วยเปิดโอกาสส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสตัดสินใจเองและจัดดำเนินการเอง โดยผู้นิเทศคอยสนับสนุนและบริการตามที่ถูกร้องขอวิธีการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ ผู้นิเทศอาจจะใช้พฤติกรรมในการพูดคุยทำงานร่วมกับครูโดยที่ครูจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตัวเอง ผู้นิเทศเป็นเพียงผู้ช่วยในการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ที่ครูร้องขอเท่านั้นซึ่งพฤติกรรมในการนิเทศแบบไม่ชี้แนะมีลักษณะและการปฏิบัติ ดังนี้

1. การฟัง (listening) ผู้นิเทศฟังครูพูด ครูนำเสนอแนวคิดความต้องการอย่างตั้งใจและพยายามทำความเข้าใจกับเรื่องที่ครูพูดให้มากที่สุด

2. การตอบสนอง (reflecting) ผู้นิเทศพูดสรุปความคิดเห็นตามความต้องการของครูหรือปัญหาของครูแสดงความเห็นใจ สนใจ แต่ไม่ควรแสดงความคิดเห็นส่วนตัวใด ๆ พยายามจับใจความสำคัญในเรื่องที่ครูพูดให้มากที่สุด

3. การสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน (clarifying) ผู้นิเทศต้องพยายามทำความเข้าใจกับปัญหาเรื่องราวที่ครูพูดให้ละเอียดและชัดเจนตรงกันให้มากที่สุด อาจจะให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับปัญหาหรือเรื่องราวที่ครูพูด เพื่อให้สามารถมองปัญหาหลายมุมและเพื่อให้ครูได้แนวคิดมุมมองมากขึ้น

4. การกระตุ้นส่งเสริม (encouraging) ผู้นิเทศต้องแสดงออกด้วยความสนใจเต็มใจที่จะรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ของครูในขณะที่ครูพยายามพูดแสดงความคิดเห็นความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือเรื่องราวนั้น ๆ ให้การกระตุ้นด้วยคำพูดใช้ท่าทางประกอบทั้งพูดเสริมกำลังใจ สนับสนุนซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถตัดสินใจได้ด้วยความมั่นใจ

5. การตอบสนอง (reflecting) ผู้นิเทศต้องมีการตอบสนองต่อพฤติกรรมของครู เช่น ต่อการพูดต่อการนำเสนอของครูตลอดเวลาพร้อมกับทบทวนความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับเรื่องที่ครูพูดเพื่อตรวจสอบความเข้าใจตรงกัน แต่ไม่จำเป็นต้องถอดข้อความการพูดของครูทุกครั้ง

6. การแก้ปัญหา (problem solving) ผู้นิเทศพยายามพูดกระตุ้นให้ครูพิจารณาแนวทางการปฏิบัติหรือแนวทางการแก้ปัญหาอื่น ๆ โดยให้ครูกิจหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง สอบถามในรายละเอียดของแนวทางการแก้ปัญหาคกระตุ้นให้คิดทางเลือกให้หลากหลายเพื่อเปรียบเทียบและให้ได้ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุด โดยใช้เวลาในการคิดและพูดอย่างพอเพียง

7. การแก้ปัญหา (problem solving) หลังจากที่ได้แนวทางแก้ปัญหาแล้วผู้นิเทศกระตุ้นให้ครูพูดอธิบายถึงผลที่อาจเกิดขึ้น จากการนำวิธีนั้นไปแก้ปัญหา รวมทั้งอาจจะให้อธิบายผลที่จะเกิดขึ้นจากวิธีนั้น ๆ ที่ไม่ได้เลือก เพื่อให้ครูกุมโอกาสคิดเปรียบเทียบแต่ละแนวทางการแก้ปัญหาจากผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการใช้แต่ละวิธี

8. การนำเสนอ (presenting) ผู้นิเทศให้ครูนำเสนอปัญหาและแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาอีกครั้ง พยายามพูดให้ครูเต็มใจตั้งใจที่จะปฏิบัติและยอมรับว่าเป็นความผูกพันและภาระหน้าที่ในเรื่องที่ครูได้ตัดสินใจไปแล้ว โดยพยายามให้ครูเลือกวิธีที่ปฏิบัติได้จริงด้วยตัวเองภายในระยะเวลาพอควรและรับผิดชอบในการดำเนินการ

9. การกำหนดมาตรฐาน (standardizing) ผู้นิเทศให้ครูกำหนดเกณฑ์ในการปฏิบัติงานกำหนดเวลาแล้วเสร็จ ระบุมาตรฐานของผลงานที่ปฏิบัติงานใดควรเริ่มต้นหลังและจะเสร็จเมื่อใดต้องการสื่อ อุปกรณ์ใดบ้างที่จำเป็น เมื่อใดที่ครูสามารถอธิบายและตอบคำถามต่าง ๆ เหล่านี้ให้ชัดเจนการประชุมการนิเทศใกล้จะสมบูรณ์

10. การตอบสนอง (reflecting) เป็นการตอบสนองทบทวนเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานของครูก่อนจบการประชุม ผู้นิเทศต้องให้ครูสรุปแผนการปฏิบัติรายละเอียดของวิธี

ดำเนินงานอีกครั้งหลังจากนั้นครูสามารถดำเนินการตามโครงการและแผนปฏิบัติงานนี้ได้ขอแนะนำสำหรับผู้นิเทศในการเลือกการนิเทศแบบไม่ชี้หน้า ในการเลือกใช้วิธีนิเทศและพฤติกรรมการนิเทศแต่ละประเภทต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับตัวครูหลายด้านจนเข้าใจว่าครูแต่ละคนแต่ละกลุ่มเหมาะสมกับวิธีนิเทศ และพฤติกรรมการนิเทศแบบใดมากที่สุดจึงค่อยเริ่มดำเนินการสำหรับการเลือกใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้หน้าควรคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ในกรณีที่ครูหรือคณะผู้ร่วมโครงการนิเทศ มีความรู้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความเชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นและระดับพัฒนาการสูงมาก
2. ในกรณีที่ครูหรือคณะครูมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ตัดสินใจจะดำเนินการมากและผู้นิเทศมีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องนั้นน้อย
3. ในกรณีที่ครูหรือคณะครูต้องรับผิดชอบโดยตรงในการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ และผู้นิเทศมีส่วนร่วมน้อย
4. ในกรณีที่ครูหรือคณะครูมีความตั้งใจและต้องการจะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ปัญหาสำคัญที่ผู้นิเทศต้องเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ช่วยเปิดโอกาสส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสตัดสินใจเองและจัดดำเนินการเอง โดยผู้นิเทศคอยสนับสนุนและบริการตามที่ถูกร้องขอ⁴⁷

การนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision)

ปัจจุบันการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนนี้เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งเรื่องหนึ่งที่สำคัญอันเนื่องมาจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยประการหนึ่ง และการประกาศใช้หลักสูตรใหม่รวมทั้งครูภายในโรงเรียนต่าง ๆ มีประสบการณ์มีความรู้ความสามารถที่หลากหลายแตกต่างกัน และที่สำคัญโรงเรียนและครูในโรงเรียนจะเป็นผู้รู้และเข้าใจถึงปัญหา และเรื่องสำคัญต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่จำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนามากที่สุด การนิเทศครูอย่างถูกต้องตรงตามปัญหาความต้องการและระดับความรู้ความสามารถและแรงจูงใจ แกลทฮอร์น (Glatthorn) ได้ให้ข้อเสนอแนะซึ่งสอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการใช้การนิเทศแบบหลากหลายวิธีการมีหลายประการ ดังนี้

1. การขาดแคลนบุคลากรที่จะดำเนินการนิเทศ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง
2. บุคลากรที่จะทำหน้าที่ช่วยเหลือครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้มีความรู้ความชำนาญไม่เพียงพอ

⁴⁷ วัชรา เล่าเรียนดี, การนิเทศการสอน (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), 133-163.

3. การนิเทศแบบคลินิกที่รู้จักกันแพร่หลายมานาน แม้จะช่วยปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้แต่มีการปฏิบัติจริงได้น้อย

4. ครูมีความแตกต่างกันหลายๆ ด้าน เช่น ความรู้ประสบการณ์ความผูกพันต่อภาระหน้าที่ (Commitment) แรงจูงใจในการพัฒนาความต้องการในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาในวิชาชีพความสามารถในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน การใช้วิธีการนิเทศแบบเดียวกัน วิธีเดียวกับครูทุกคนทุกกลุ่มย่อมไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. การนิเทศที่ได้ดำเนินการโดยผู้นิเทศและผู้บริหารไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงพอซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะงานวิจัยของโลเวลและคณะ (Lovel and others, อ้างถึงใน Glatthorn) พบว่า การนิเทศการสอนไม่เพียงพอกับความต้องการของครูครูไม่ได้รับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและการนิเทศการสอนใช้รูปแบบและวิธีเดียวกันทั้งหมด ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นถึงแม้จะเกิดขึ้นมานาน แต่สอดคล้องกับสภาพการศึกษาของประเทศไทย เนื่องจากผู้นิเทศหรือศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับจำนวนโรงเรียนที่มีจำนวนมาก ผู้นิเทศพบครูได้น้อยครั้ง ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องมีการนิเทศภายในโรงเรียนของตนเอง โดยเลือกใช้วิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนของตนเองให้มากที่สุดระบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (differentiated supervision system) แกลทเทอร์น (Glatthorn) ได้เสนอระบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการไว้ 4 วิธีคือ

1. การนิเทศแบบคลินิก (clinical supervision)
2. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (cooperative professional development)
3. การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (self-directed development)
4. การนิเทศโดยผู้บริหาร (administrative monitoring)⁴⁸

การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการนิเทศการสอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง โดยเริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่มีการสังเกตกระบวนการนิเทศแบบคลินิกจะต้องมีการดำเนินการเป็นวัฏจักรซ้ำหลายครั้งตลอดทั้งปีและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งของการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพก็จะถูกจัดทำขึ้น โดยผู้นิเทศและครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศแบบคลินิกควรจะดำเนินการโดยผู้บริหารหรือผู้นิเทศที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการสอนและ

⁴⁸ Allan A. Glatthorn, *Differentiated Supervision*. (Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1984), 4.

ผ่านการอบรมทางด้านเทคนิควิธีการนิเทศโดยตรง เพราะโดยหลักการแล้วการนิเทศแบบคลินิก ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถพอที่จะให้คำแนะนำสาธิตวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่ครูได้ การนิเทศแบบคลินิก นอกจากจะใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง แล้วยังสามารถใช้เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้หรือใช้เป็นระบบการประเมินการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพก็ได้ แต่การนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา นั้น ควรจะมีการดำเนินการหลายครั้ง เพื่อครูจะได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุผลตามเกณฑ์ที่พึงพอใจ ทั้ง 2 ฝ่ายการนิเทศแบบคลินิกเริ่มจากแนวคิดของ โกลด์แฮมเมอร์ และโกแกน (Gold hammer and Gogan) วัชรา เล่าเรียนตี ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิกเป็นทั้งความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการนิเทศ (concept) และโครงสร้างของการดำเนินการนิเทศ (structure)⁴⁹

นอกจากนี้ โกลด์แฮมเมอร์และคณะ ได้เสนอลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิกสรุปได้ ดังนี้ คือ

1. การนิเทศแบบคลินิกเป็นเทคโนโลยีในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง
2. การนิเทศแบบคลินิกเป็นส่วนสำคัญที่แทรกอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่มุ่งเป้าหมายวัตถุประสงค์ชัดเจนโดยเชื่อมโยงระหว่างความต้องการของโรงเรียน และความต้องการความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของครูในโรงเรียน
4. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในวิชาชีพระหว่างครูและผู้นิเทศ
5. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่จะต้องมีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจ สนับสนุนกันและกัน และความผูกพันในการที่จะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า
6. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ถึงแม้ว่าการดำเนินการจะต้องมีความยืดหยุ่น มีการปรับเปลี่ยนวิธีการอย่างต่อเนื่อง
7. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์เชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความจริงกับอุดมการณ์
8. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้นิเทศคือผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับการวิเคราะห์การสอนและการเรียนรู้รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนมนุษย์

⁴⁹ วัชรา เล่าเรียนตี, การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550), 72.

9. การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่ต้องมีการให้การฝึกอบรม สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศก่อนที่จะนำการนิเทศแบบคลินิกไปใช้โดยเฉพาะในเรื่องเทคนิคการสังเกตการสอนและการดำเนินการนิเทศแบบคลินิกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล⁵⁰

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ

กลัทธอร์น (Glatthorn) ได้กล่าวถึง ลักษณะพิเศษของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศมีความเป็นทางการและเป็นเรื่องของสถานศึกษาระดับหนึ่ง นั่นคือมีการดำเนินการในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งร่วมกับบุคลากรจากภายนอก มีกระบวนการการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนและร่วมการสังเกตการสอนในชั้นเรียน กันและกัน และมีความสัมพันธ์ฉันท์ เพื่อนที่ใกล้ชิดกัน
2. การจับคู่กันสังเกตการสอนอย่างน้อย 2 ครั้งหรือมากกว่า 2 ครั้ง ตามความจำเป็น และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับภายหลังการสังเกตการสอน
3. เน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ถึงแม้ว่าผู้บริหารหรือผู้นิเทศอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดดำเนินการและติดตามดูแลโครงการเป็นบางครั้งหรือเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน จัดประชุมกับอภิปราย โดยอาจเข้าร่วมโครงการด้วยโดยตลอดก็ได้
4. เน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีการประเมินมาเกี่ยวข้อง การนิเทศในแบบดังกล่าวก็เพื่อให้การชมเชยผู้ปฏิบัติไม่ใช้ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยมาตรฐาน ดังนั้นข้อมูลจากผลการสังเกตการสอน หรือจากการประชุม จึงไม่ควรนำไปใช้ในกระบวนการประเมินผลครูของผู้บริหาร⁵¹

จากการรูปแบบการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวทางไว้นั้น ล้วนเป็นวิธีการที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ข้อเสนอแนะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูและส่งเสริมคุณภาพวิชาการ โดยจะเลือกใช้วิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์และวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ทั้งนี้การนิเทศจะประสบผลสำเร็จก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่นทักษะของผู้นิเทศ สถานการณ์ ระยะเวลา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางแผนในการนิเทศเพื่อการนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์

⁵⁰ Glickman others Glickman et al., **Supervision and Instruction: A Developmental Approach**, 3rd ed. (Massachusetts: Allyn and Bacon, Inc, 1995), 288.

⁵¹ Allan A. Glatthorn, **Differentiated Supervision** (Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1984), 40-41.

ความเป็นมาและความหมายของยุควิถีใหม่

ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่มาอย่างรวดเร็วที่มีผลมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid -19) ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปลายปี 2562 จนถึงปัจจุบันที่มีความรุนแรงและขยายตัวในวงกว้างไปทั่วโลกไม่เว้นแม้แต่ในประเทศไทยก็มีการแพร่ระบาดของโรคนี้อันเช่นเดียวกัน ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตของประชากรเป็นอย่างมาก จึงเกิดคำว่า “New Normal” ซึ่งหมายถึง ฐานวิถีชีวิตใหม่หรือวิถีใหม่ ในยุควิถีใหม่นี้ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต ในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์และธุรกิจหลังวิกฤตเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007–2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปรกติได้กลับกลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไปและถูกนำมาใช้ในบริบทอื่น ๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์เช่นอุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล⁵²

ซึ่งในวงการการศึกษาที่ได้รับผลกระทบไม่ต่างกับภาคเศรษฐกิจ โรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจึงเปลี่ยนไปจากรูปแบบ On Site ถูกปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบ Online หรือบูรณาการวิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน จึงเกิดวิถีใหม่ในวงการการศึกษาจึงเกิดขึ้นเช่นเดียวกับภาคส่วนอื่น ๆ กฤตธี มโนลิหกุล ได้ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาในยุควิถีใหม่ไว้ว่า ประเทศไทยได้นำเอาความคิดริเริ่มใหม่มาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการศึกษาทางไกลท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรคเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยการผสมเข้ากับโซลูชันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เช่น การประมวลผลแบบคลาวด์ การเรียนรู้ของเครื่องและปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถเพิ่มสมรรถภาพในการศึกษาทางออนไลน์ได้ การกำหนดนิยามใหม่ของการเรียนการสอนให้ตรงกับความคาดหวังในอนาคตในรูปแบบของความปกติใหม่โซลูชันเหล่านี้ เช่น Tencent Cloud เพื่อการศึกษาช่วยเชื่อมโยงนักเรียน ผู้ปกครองและคุณครูให้มีส่วนร่วมกันมากขึ้นในช่วงที่โรงเรียนปิดทำการ นอกจากนี้เทคโนโลยียังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่การฝึกอบรมและสื่อการเรียนรู้เพื่อให้คุณครูสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่เป็นปัจจุบันได้มากขึ้น โซลูชันเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนการสอน

⁵² มาลี บุญศิริพันธ์, "วิถีชีวิตใหม่," เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/292126>.

ในชั้นเรียนที่ช่วยให้การศึกษามีคุณภาพแก่ทุกคน” การทำให้การศึกษาเป็นแบบดิจิทัลนั้นจะกลายเป็นสิ่งสำคัญเพราะการแพร่ระบาดของโรคได้ทำให้วิธีการสื่อสาร การทำงานและการเรียนรู้ของเราเปลี่ยนแปลงไป ตลอดการสัมมนาผ่านเว็บไซต์นั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้กล่าวถึงความจำเป็นของการใช้ประโยชน์จากการใช้โครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบันและการใช้โซลูชันทางเทคโนโลยีเพื่อเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบออนไลน์เพื่อให้ได้ประสบการณ์การศึกษาในหลากหลายมิติ⁵³

การเข้าสู่วิถีใหม่

ความเปลี่ยนแปลงของชีวิตประจำวันหลังโควิดที่เริ่มกลับสู่สภาวะปกติแต่เป็นภาวะปกติแบบใหม่ หรือ ที่เรียกว่า “New Normal” นั้นส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม เมื่อรัฐบาลประกาศการผ่อนคลายระยะที่ 5 อนุญาตให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ (On - Site) จะเห็นการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนที่ต้องเป็นไปตามมาตรการทางสาธารณสุขและตามบริบททางการศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ ระดับปฐมวัย หรือเด็กเล็กประถมศึกษาและระดับอุดมศึกษา อาจเป็นชีวิตวิถีทางการศึกษาใหม่ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ราชบัณฑิตยสภา โดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภาได้อธิบายคำนี้เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่สำหรับ New Normal ในบริบท COVID-19 นั้น ชีวิตวิถีใหม่พื้นฐาน คือ ด้านการสาธารณสุขของเมืองไทย โดยทางศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ ศบค.มีการประกาศมาตรการการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ได้แก่ สวมใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอ ต้องเว้นระยะห่าง 2 เมตร ล้างมือบ่อย ๆ พกเจลแอลกอฮอล์หลีกเลี่ยงสถานที่แออัดหลีกเลี่ยงกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ที่มีอาการป่วยเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบชีวิตวิถีใหม่ชีวิตวิถีใหม่ทางการศึกษา ประกอบด้วย

1. ด้านการดำรงชีพปัจจุบัน มาตรการการป้องกันและควบคุมการระบาดของ COVID-19 ในด้านการสาธารณสุขของเมืองไทยที่เป็นกรอบการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งการจัดการศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ โดยเฉพาะการเว้นระยะห่าง และด้านสุขภาพอนามัย การเดินทาง กิจกรรมทางสังคมในสถานศึกษา เช่น การเรียนการสอนที่เป็นภารกิจหลักต้องเป็นไปตามมาตรฐานสาธารณสุข

⁵³ กฤตธี มโนลีหกุล, "ระบบการศึกษาวิถีใหม่ ภายใต้บูรณาการทางเทคโนโลยี," เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก

คือสวมใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอต้องเว้นระยะห่าง ล้างมือบ่อย ๆ ใช้เจลหรือ แอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด ไม่เปิดแอร์เพื่อให้อากาศไหลเวียนในขณะเดียวกันต้องปรับ กระบวนการเรียนการสอนที่มีการใช้เทคโนโลยีการทำงานที่บ้านของครูและบุคลากรของ สถาบันการศึกษาและการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งต้องเว้นระยะห่างทางสังคมในการติดต่อสื่อสารใน ทุกรูปแบบโดยบุคคลที่ทำกิจกรรมทางสังคมต้องอยู่ห่างกัน 1-2 เมตร ในทุกกิจกรรม

2. ด้านการเรียนการสอน การปรับแนวทางการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ ที่เรียกว่าสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ครูและผู้บริหารต้องปรับบทบาทในการสอน การบริหารและวิธีการสอนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในมิติแบบใหม่ที่ผสมผสาน การสาธารณสุขกับการจัดการศึกษาในระบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาแนวคิดแบบใหม่ (Design Thinking) การพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skill) ในภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในด้าน ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และกระบวนการทางความคิด (Mindset)

3. ด้านการบริหารภาวะวิกฤติ การบริหารแบบใหม่ที่มีผลกระทบจาก COVID-19 ในช่วง ระหว่างการแพร่ระบาดยังอยู่เป็นการบริหารในระหว่างภาวะวิกฤติ (During Crisis) ที่ต้องคำนึงถึง มาตรการทางสาธารณสุขและการบริหารที่ต้องปรับเปลี่ยนที่เป็นลักษณะที่นำระบบอิเล็กทรอนิกส์มา ใช้ตามบริบทและงบประมาณของสถาบันการเงินในรูปแบบใหม่ ระบบการเงินของสถาบันการศึกษา จะเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) และการบริหารหลังจากภาวะวิกฤติ COVID-19 ยุติลง (After Crisis) ต้องเตรียมการบริหารแบบใหม่ล่วงหน้าจัดทำแผนการบริหารหลังวิกฤติ COVID-19 สรุปลผลกระทบจาก COVID-19 ก่อให้เกิดชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) คือรูปแบบใหม่ในการจัด การศึกษาในระหว่างการระบาดของ COVID-19 บนหลักการและพื้นฐานตามมาตรการทาง สาธารณสุขของรัฐบาล ซึ่งการจัดการศึกษาได้มีการปรับตัวบนเงื่อนไขในเวลากำลังระบาดหรือ สถานการณ์วิกฤติ (During Crisis) มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือการดำรงชีพปัจจุบัน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร การเว้นระยะห่างทางสังคม การเงินในรูปแบบใหม่และการเตรียมการหลังการยุติ การแพร่ระบาด COVID-19 (After Crisis)⁵⁴

การออกแบบการศึกษาในยุควิถีใหม่

คำว่า การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ หรือ Design-Based New Normal เป็นคำ ใหม่ที่บูรณาการมาจากสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่กับแนวคิดของ Morrison (2010) เสนอรูปแบบ เรียกว่า ADDIE Model of Instructional Design ได้เสนอแนวทางการออกแบบไว้ 5 ขั้นตอน คือ

⁵⁴ เทื่อน ทองแก้ว, “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่:ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19,” *ครูสภาวิทยากร*, 1, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563): 4-5

1. การวิเคราะห์ (Analysis)
2. การออกแบบ (Design)
3. การพัฒนา (Development)
4. การนำไปปฏิบัติ (Implement)
5. การประเมินผล (Evaluation)

แนวคิด Design - Based Research จากการสังเคราะห์งานวิจัย 162 เรื่องระหว่างปี 2004-2013 พบว่า การศึกษาในองค์ประกอบที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Morrison (2010) คือ ประกอบด้วย Design, Development and Redesign ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ดังนั้นจากผลกระทบและชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) การออกแบบในระหว่างวิกฤติและหลังวิกฤติ COVID-19 จึงมีความจำเป็นโดยผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันการศึกษาต้องปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนแนวคิดจากที่เคยทำงานแบบเดิมต้องปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงระหว่าง COVID-19 ยังแพร่ระบาดหรือยุติลง ชีวิตวิถีใหม่จึงไม่ใช้การแก้ปัญหาเดิม ๆ ปรากฏการณ์ COVID-19 จึงควรออกแบบอนาคตของการศึกษาใหม่ในการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้น้ำหนักการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้มากกว่าการนับชั่วโมงเรียนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจของนักเรียนและความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความรักสามัคคีในครอบครัวสังคมและประเทศชาติเป็นคนดีมีคุณธรรม ส่งเสริมนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำทนายทางการเรียนพร้อมกับกลุ่มอื่น ๆ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ในสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนรวดเร็ว (Disruption) การพัฒนาทักษะชีวิตที่สามารถยืดหยุ่นปรับตัวอยู่ได้ในสถานการณ์ที่เป็นจริง (Resilience) บนพื้นฐานของการสาธารณสุขที่ดี มาตรฐานทางการสาธารณสุขที่ดีจะเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในอนาคตที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สถานศึกษาทุกระดับจะเป็นการเรียนรู้ของทุกช่วงวัย ระบบชั้นเรียนจะเปลี่ยนไปเป็นระบบความสามารถของผู้เรียน การนำระบบเทคโนโลยีมาจัดระดับความสำเร็จของผู้เรียน อาจารย์มหาวิทยาลัยจากสังกัดมหาวิทยาลัย ไม่มีคณะและภาควิชาแต่จะเป็นการรวมความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในการทำงานนี้เป็นกลุ่มงาน เป็นต้น ดังนั้นการปรับตัวในอนาคตทางการศึกษาในอนาคตจากการวิเคราะห์ผลกระทบ COVID-19 นำไปสู่การปรับตัวในอนาคตที่มีการออกแบบการศึกษาใหม่ นำแบบไปปฏิบัติมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการออกแบบเพื่อการปรับตัวสถาบันการศึกษาโดยผู้บริหารและทีมงานต้องตระหนักถึงภาวะวิกฤติที่ต้องปรับแนวคิดคือการปรับเปลี่ยน Mindset คำว่า Mindset ประกอบด้วย Growth Mindset คือกรอบความคิดหรือทัศนคติและแนวคิดแบบปรับตัวและพัฒนาต่อไปข้างหน้า ในการพัฒนาตนเองรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะยืดหยุ่น (Resilience) ส่วน Fixed Mindset คือการคิดแบบเดิมและพอใจจะเป็นเช่นนั้น Growth Mindset จึงพลิกกลับความคิดให้ต่างจากเดิมและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าที่ต้องการจะเป็นในรูปแบบใหม่ (Desired New Normal) การปรับ Mindset จึงเป็นบันไดขั้นแรกของการปรับตัวหรือ

การออกแบบสถานศึกษาในอนาคตว่า 5 ปี 10 ปี ว่าจะเป็นอย่างไรมุ่งพื้นฐานทางการสาธารณสุขที่ดี และการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีเป้าหมายให้เป็นพลเมืองที่ดี (Smart Citizen) และมีอาชีพมั่นคงเป็นการออกแบบที่ท้าทายยิ่งและควรเป็นการออกแบบเฉพาะตัวมากกว่าการออกแบบโดยใช้ทั่วไป ดังนี้

1. ด้านการบริหาร ควรต้องปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของการออกแบบและขับเคลื่อนให้เป็นตามแบบและเป้าหมายที่กำหนดลักษณะการบริหารในขณะวิกฤติ COVID-19 จึงต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรการทางสาธารณสุขและกรอบของทางราชการแต่การบริหารภายในสถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันต้องออกแบบในการบริหารและต้องระมัดระวังว่าจะระบอบรองหรือเชื้อโรคสายพันธุ์ใหม่ที่กำลังแพร่ระบาดที่เวียดนามจะเข้ามาเมืองไทยหรือไม่และต้องคำนึงถึงว่าหลังพ้นวิกฤติ COVID-19 แล้วจะบริหารอย่างไรและถ้าอนาคตจะป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤติเกิดแล้วจะแก้ไขอย่างไร เป็นการมองอนาคตทางการบริหารไม่ใช้รอให้เกิดและจึงแก้ไขศึกษาทเรียนจากการบริหารวิกฤติที่ผ่านมาหรือที่ประเทศไทย

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ การออกแบบหลักสูตรเป็นเรื่องสำคัญควรเป็นหลักสูตรที่สนองต่อสังคมในอนาคตและความต้องการของผู้เรียน การศึกษาที่รับปริญญามีความสำคัญน้อยลงคนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากโซเชียลมีเดียจะจัดห้องเรียนอย่างไรที่สอดคล้องกัน ห้องเรียนห้องเล่นเป็นห้องเดี่ยวหรือห้องเรียน ห้องสมุด ห้องทำงาน เป็นห้องเดียวกันที่ไม่มีหนังสือ (e-Library) ห้องทำงานอยู่ใน Cafe (Co-working space) รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ลานกิจกรรม และลานสุขภาพอนามัย เป็นต้น ครูและผู้ปกครองก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี (Blended Learning) ตามความต้องการของผู้เรียนและสังคมที่เคลื่อนไหวตลอดเวลา ความสามารถในการยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience and Flexibility) ของครูจึงมีความท้าทาย นโยบายของสถานศึกษาจึงเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งการวัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ที่นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ เมื่อประเมินออกมาแล้ววิเคราะห์ได้ว่าบกพร่องเรื่องใดจะศึกษาเพิ่มเติมได้จากเอกสารอะไรหรือสื่ออะไรในประเด็นอะไร เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศมีแนวโน้มจะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในอนาคตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแต่ก็จะมิงบประมาณ ค่าใช้จ่ายและต้องมีผู้เชี่ยวชาญ แม้ว่า จะทราบว่าจัดการเรียนการสอนออนไลน์จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต แต่การขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ความมีวินัยของผู้เรียน ความเชี่ยวชาญของครูผลจากการทดลองใช้ในช่วงลือคดาวน์ที่ผ่านมาการเรียนออนไลน์ยังมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงหลายประการ เช่น รูปแบบการสอนเครื่องมือของครูเครื่องมือของนักเรียน การกำกับติดตามและการประเมินผลอาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้น

3. ด้านระบบฐานข้อมูล ระบบฐานข้อมูลเป็นปัญหาสำคัญเรื่องหนึ่งของการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันและอาจโยงไปถึงอนาคต คือข้อมูลทางการศึกษาทุกระดับเชื่อมโยงกันตรงกันและพร้อมใช้

แต่ในความเป็นจริงในปัจจุบัน ข้อมูลไม่ตรงกันมีฐานข้อมูลแยกย่อยนำมาใช้ในการวางแผนได้ยาก การวางแผนจึงอิงข้อมูลได้แต่ไม่ตรงกัน ระบบฐานข้อมูลทางการศึกษาจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนและต้องเตรียมการรับระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาในอนาคตที่ทุกอย่างจะเป็นระบบ e-Service, e-Money, e-Government จึงต้องวางระบบรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตมาใช้ทางการศึกษา โดยเฉพาะการเตรียมบุคลากรของสถานศึกษา

4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนกับสถานศึกษามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน จึงมีความจำเป็นที่สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญ นักเรียน นักศึกษามาจากชุมชนกลับจากสถานศึกษาก็อยู่ในชุมชน ชุมชนก็เป็นสถานศึกษาสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษา ชุมชนบางแห่งรวมถึงวัดก็จัดการศึกษาเพิ่มเติมจากสถานศึกษาระบบการจัดการศึกษาแบบเดิม “บวร” ก็ยังใช้ได้แต่จะอย่างไรในการร่วมมือกันให้เกิดผลสูงสุดกล่าวได้ว่า การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ คือ การออกแบบเพื่อการปรับตัวหรือพิมพ์เขียวทางการศึกษาในอนาคตที่ให้ความสำคัญกับการปรับแนวคิด ความเชื่อของบุคลากรว่าจะต้องปรับตัวอย่างมากสร้างพลังใจในการพัฒนาตนเอง บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเรียกว่า Growth Mindset เป็นเรื่องสำคัญผู้บริหารและครูในการขับเคลื่อนการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีในการบริหารหรือในการจัดการศึกษา เช่น การเรียนการสอนออนไลน์ การทำงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ การสื่อสารรวมทั้งการซื้อของออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น ความสัมพันธ์กับชุมชน ระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นกลไกสำคัญสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา⁵⁵

การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอรูปแบบการพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการใช้ “การนิเทศวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐานใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน” มีรายละเอียด ดังนี้

การนิเทศวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ หมายถึง การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ โดยปรับเปลี่ยน ปลอดภัย และเปิดกว้าง วิธีการ รูปแบบ เทคนิค กระบวนการ นิเทศการศึกษาให้เป็นไปตามวิธีการเปลี่ยนแปลงของโลกและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ⁵⁶

⁵⁵ เทื่อน ทองแก้ว, “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่:ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19,” *ครูสภาวิทยากร*, 1, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563): 5-8.

⁵⁶ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, *การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2566*, (2565), 1.

แนวคิดการพัฒนา “การนิเทศวิธีใหม่ วิธีคุณภาพใช้พื้นที่เป็นฐานใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน” เป็นแนวคิดในการพัฒนางานนิเทศตามมตินโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้านคุณภาพและด้านประสิทธิภาพมีเป้าหมายต่อยอดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นวิธีคุณภาพวิถือนาคคือการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาจากส่วนกลางไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบนฐานข้อมูลสารสนเทศมีการบูรณาการความร่วมมือการมีส่วนร่วมและเครือข่ายใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศสู่การพัฒนาเป็นกลยุทธ์การนิเทศ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการนิเทศการศึกษา การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาภายใต้สภาพปัญหาที่มาความต้องการจำเป็นในการนิเทศที่ตรงตามความต้องการและบริบทของผู้รับการนิเทศในบริบทของโลกวิถีใหม่จนเกิดเป็นนวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพที่ยั่งยืน โดยมีแนวคิดการใช้ “INNOVATION” ในการพัฒนางานนิเทศการศึกษา

แนวคิด INNOVATION ในการพัฒนางานนิเทศการศึกษา

เพื่อเป็นการเชื่อมโยงต่อยอดและขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านการนิเทศการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานด้านนิเทศด้วยวิธีการรูปแบบใหม่มีความหลากหลาย โดยใช้ข้อมูลของผู้รับการนิเทศและสภาพปัจจุบันของพื้นที่ในนิเทศและใช้นวัตกรรมการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดเป็นแนวคิดการนำ “INNOVATION” ซึ่งหมายถึงนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนางานนิเทศ ดังนี้

1. I : Integrated คือ การบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
2. N : Next normal คือ การปรับเปลี่ยนการนิเทศวิธีใหม่ในสภาวะปกติต่อไปใช้กลยุทธ์ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี
3. N : Network คือ การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย
4. O : Operation by coaching คือ การนิเทศการศึกษาด้วยการชี้แนะ/การโค้ช
5. V : Value คือ เพิ่มคุณค่าด้วยนวัตกรรมสู่มาตรฐานวิชาชีพครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์
6. A : Area Based คือ การบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน
7. T : Technology คือ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริมการนิเทศและการบริหารจัดการ
8. I : Information คือ ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการนิเทศการศึกษา หรือพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา

9. O : Organization คือ การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชน หน่วยงานภายนอก สถานประกอบการและแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

10. N : Novel and Adaptive Thinking คือ ประยุกต์แนวความคิดใหม่สู่การสร้าง นวัตกรรมและการนิเทศการศึกษา⁵⁷

การวิเคราะห์ความสอดคล้องและการเชื่อมโยงแนวคิด INNOVATION ในการพัฒนางาน นิเทศการศึกษากับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนิเทศ “วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐาน ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน” เป็นการ เสนอแนวคิด การใช้ “INNOVATION” เพื่อนำสู่การปฏิบัติงานนิเทศในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษา ซึ่งมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องและการเชื่อมโยงนโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในมิติ 4 ด้าน คือ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาสและลดความ เหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพ ซึ่งการวิเคราะห์ เชื่อมโยงแนวคิด การใช้ “INNOVATION” กับนโยบาย มิติ 4 ด้าน เป็นเพียงแนวทางและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ในขั้นการนำสู่การ ปฏิบัติระดับเขตพื้นที่การศึกษาอาจปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม ความสอดคล้อง และเชื่อมโยงได้ตามความ เหมาะสม โดยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ให้เห็น ความสอดคล้องและเชื่อมโยงแนวคิด การใช้ “INNOVATION” กับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน มิติ 4 ด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความสอดคล้องและเชื่อมโยงมิติ นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิด INNOVATION	ความสอดคล้องและการเชื่อมโยง มิติ นโยบาย และจุดเน้นของ สพฐ. 4 ด้าน			
	ด้านความปลอดภัย	ด้านโอกาสและ ลดความเหลื่อม ล้ำทางการศึกษา	ด้านคุณภาพ	ด้านประสิทธิภาพ
I : Integrated การบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกัน ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย			บูรณาการจัด การศึกษาร่วมกัน ของ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	จัดการศึกษาร่วมกัน ผ่าน เครื่องช่วยที่ เกี่ยวข้อง
N : Next Normal การปรับเปลี่ยนการนิเทศวิถีใหม่ ในสภาวะปกติต่อไป ใช้กลยุทธ์ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี				พัฒนารูปแบบ การนิเทศ แนวใหม่ โดยใช้นวัตกรรม ในการขับเคลื่อน

⁵⁷ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาการนิเทศ การศึกษา ปีงบประมาณ 2566, (2565), 3.

ตารางที่ 1 แสดงความสอดคล้องและเชื่อมโยงมิติ นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

แนวคิด INNOVATION	ความสอดคล้องและการเชื่อมโยง มิติ นโยบาย และจุดเน้นของ สพฐ. 4 ด้าน			
	ด้านความปลอดภัย	ด้านโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	ด้านคุณภาพ	ด้านประสิทธิภาพ
N : Network การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย			สร้างภาคีเครือข่าย การนิเทศและสร้าง ความเข้มแข็งของระบบนิเทศภายในสถานศึกษา	
O : Operation by coaching การนิเทศการศึกษาด้วยการชี้แนะ			นิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยการชี้แนะ (Coaching)	นิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยการชี้แนะ (Coaching)
V : Value เพิ่ม คุณ ค่า การ นิเทศ ด้วยนวัตกรรมสู่มาตรฐานวิชาชีพครูผู้บริหารและศึกษานิเทศก์				พัฒนานวัตกรรมสู่มาตรฐานวิชาชีพ
A : Area Based การบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (การนิเทศการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา ตามบริบท)			ใช้ข้อมูลและบริบทของพื้นที่และของผู้รับบริการนิเทศเพื่อพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาวิชาการ/สหวิทยาเขต/กลุ่มโรงเรียน/โรงเรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนางานนิเทศการศึกษา	- ใช้พื้นที่เป็นฐานใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน - ปรับกระบวนการนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่และชีวิตวิถีปกติต่อไป
T : Technology นำเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาและการบริหารจัดการศึกษา	นำเทคโนโลยีมาใช้ส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศการศึกษา ตามสถานการณ์ที่จำเป็น	ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศการเรียนการสอน		นำเทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการข้อมูลมาใช้ในการบริหาร จัดการศึกษา และการเรียนรู้ของผู้เรียน
I : Information ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการนิเทศการศึกษา หรือพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา		ใช้ ข้อมูล สารสนเทศเป็นฐานในการวางแผน การ นิเทศ การศึกษา		นำการจัดการ ฐานข้อมูลมาใช้ เพิ่มประสิทธิภาพ ในการบริหาร จัด การศึกษา และการเรียนรู้ของผู้เรียน
O : Organization ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชนหน่วยงานภายนอกสถานประกอบการและแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา			ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชนหน่วยงานภายนอกสถานประกอบการและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและประวัติศาสตร์	การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรร่วมกันแสวงหาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 1 แสดงความสอดคล้องและเชื่อมโยงมิติ นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

แนวคิด INNOVATION	ความสอดคล้องและการเชื่อมโยง มิติ นโยบาย และจุดเน้นของ สพฐ. 4 ด้าน			
	ด้านความปลอดภัย	ด้านโอกาสและ ลดความเหลื่อม ล้ำทางการศึกษา	ด้านคุณภาพ	ด้านประสิทธิภาพ
N : Novel and Adaptive Thinking ประยุกต์แนวความคิดใหม่ สู่การ สร้างนวัตกรรมและ การนิเทศ การศึกษา				ประยุกต์ แนวความคิดใหม่ สู่การสร้างนวัตกรรม นิเทศการศึกษาและปรับ กระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การศึกษา ขั้นพื้นฐาน

รูปแบบ วิธีการ กระบวนการนิเทศในยุควิถีใหม่

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดการขับเคลื่อนตามนโยบาย “สพฐ. วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” เสนอแนะให้มีการมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์รับผิดชอบภารกิจการศึกษาประจำโรงเรียน จำนวน 3-4 โรงเรียนต่อคน หรือตามความเหมาะสม โดยการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน ได้แก่ สภาพปัจจุบันปัญหา จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ความต้องการรับการนิเทศ ช่วยเหลือ แนะนำและจัดทำข้อมูลผลการสำรวจเป็นรายโรงเรียน นำข้อมูลการสำรวจตรวจสอบของโรงเรียน ความต้องการในการพัฒนามาร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์ วางแผนการพัฒนาคูณภาพการศึกษาในภาพรวมของเขตพื้นที่การศึกษาและแผนพัฒนาคูณภาพของโรงเรียน เขตพื้นที่และศึกษานิเทศก์จัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศของเขตพื้นที่การศึกษาและแผนปฏิบัติการนิเทศรายโรงเรียน รวมถึงแผนปฏิบัติการนิเทศตามบทบาท ภารกิจที่ได้รับมอบหมายของศึกษานิเทศก์รายบุคคล รวมถึงการออกแบบการนิเทศ การสร้าง พัฒนาสื่อ เครื่องมือนิเทศ ลงพื้นที่ปฏิบัติการนิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน นิเทศเพื่อปรับเปลี่ยนครูผู้สอนให้เป็นโค้ช โดยกระบวนการนิเทศในชั้นเรียน การสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูในห้องเรียน การกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการใช้ PLC ในการพัฒนางานนิเทศ ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผลการดำเนินงาน พัฒนางานนิเทศการศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ และพัฒนาปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวบรวม สรุปและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศการศึกษาใน

ภาพรวมของเขตพื้นที่การศึกษา และสรุปผลการนิเทศโรงเรียนเป็นรายโรงเรียน นำเสนอผู้บังคับบัญชาให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง⁵⁸

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ตามมาตราที่ 6 ได้กำหนดให้จัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1. ระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง
2. ระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา
3. ระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล

โดยในส่วนของการบริหารระดับเขตพื้นที่ตามมาตรา 33 การบริหารและการจัดการให้ยึดเขตพื้นที่ โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษามีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์การจัดการศึกษา หรือมีเหตุผลความจำเป็นอย่างอื่นตามสภาพการจัดการศึกษาบางประเภท คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจประกาศกำหนดให้การให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาใดสามารถขยายการบริการออกไปในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นได้⁵⁹ จากพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้น และในปี พ.ศ.2553 จึงมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 33 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษามีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ในกรณีที่สถานศึกษาใดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

⁵⁸ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2566, (2565), 4-8.

⁵⁹ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ, "ราชกิจจานุเบกษา" เล่มที่ 120, ตอนที่ 62 ก (6 กรกฎาคม 2546), 2-13.

การศึกษาขั้นพื้นฐานในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาหรือมีเหตุผลความจำเป็นอย่างอื่นตามสภาพการจัดการศึกษาบางประเภท คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจประกาศกำหนดให้ขยายการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาหนึ่งไปในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นได้⁶⁰ จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาขึ้น

โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายรวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ตามข้อ 4 ของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตามข้อ 5 ของประกาศฉบับนี้ ได้กำหนดอำนาจ หน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไว้ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง บุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

⁶⁰ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553, "ราชกิจจานุเบกษา," เล่มที่ 127, ตอนที่ 45 ก (22 กรกฎาคม 2553), 5.

9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการคณะอนุกรรมการและคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

12. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ซึ่งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามข้อ 6 มีการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก่อเป็น 9 กลุ่มงาน ดังนี้

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มนโยบายและแผน
3. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
5. กลุ่มบริหารงานบุคคล
6. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
7. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
8. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
9. หน่วยตรวจสอบภายใน
10. กลุ่มกฎหมายและคดี⁶¹

โดยแต่ละกลุ่มงานในส่วยราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ต่างกัน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตาม ข้อ 7 ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มอำนวยการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ปฏิบัติงานสารบรรณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - 1.2 ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการ

⁶¹ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561, "ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 218 ง " (7 กันยายน 2561), 27.

- 1.3 ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และยานพาหนะ
 - 1.4 จัดระบบบริหารงาน การควบคุมภายใน และพัฒนาองค์กร
 - 1.5 ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจการผลงาน และบริการข้อมูลข่าวสาร
 - 1.6 ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษา
 - 1.7 ดำเนินการเลือกตั้งและสรรหากรรมการและอนุกรรมการ
 - 1.8 ประสาน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพ
 - 1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีใช้งานของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ
 - 1.10 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย
2. กลุ่มนโยบายและแผน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 2.1 จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
 - 2.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณ
 - 2.3 ตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ และผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผน
 - 2.4 ดำเนินการวิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม เลิก และโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย
3. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 3.1 ศึกษา วิเคราะห์ ดำเนินการและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกล
 - 3.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร และการจัดการศึกษา
 - 3.4 ดำเนินงานสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษา
 - 3.5 ดำเนินการวิเคราะห์ และปฏิบัติงานระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 - 3.6 ส่งเสริมสนับสนุน และดำเนินงานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

4.1 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารการเงิน

4.2 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานบัญชี

4.3 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานพัสดุ

4.4 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารสินทรัพย์

4.5 ให้คำปรึกษาสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารการเงินงานบัญชีงานพัสดุ และงานบริหารสินทรัพย์

4.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

5. กลุ่มบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

5.1 วางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

5.2 ส่งเสริมสนับสนุนการมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ

5.3 วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง ย้าย โอนและการลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

5.4 ศึกษา วิเคราะห์และดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนเงินเดือน การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

5.5 จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับบำเหน็จความชอบและทะเบียนประวัติ

5.6 จัดทำข้อมูลระบบจ่ายตรงเงินเดือนและค่าจ้างประจำ

5.7 ปฏิบัติการบริการและอำนวยความสะดวกในเรื่องการออกหนังสือรับรองต่าง ๆ การออกบัตรประจำตัว และการขออนุญาตต่าง ๆ

5.8 ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลเพื่อดำเนินงานวินัย อุทธรณ์ ร้องทุกข์และการดำเนินคดีของรัฐ

5.9 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

6. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

6.1 ดำเนินงานฝึกอบรมการพัฒนาก่อนแต่งตั้ง

6.2 ดำเนินงานฝึกอบรมพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงาน

6.3 ดำเนินงานพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ

6.4 ปฏิบัติงานส่งเสริมสนับสนุนและยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

6.5 ดำเนินการเกี่ยวกับการลาศึกษาต่อฝึกฝึกอบรมปฏิบัติการวิจัยภายในประเทศหรือต่างประเทศ

6.6 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและเสริมสร้างระบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

6.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

7. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

7.1 ประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

7.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

7.3 วิจัย พัฒนา ส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบและประเมินเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการศึกษา

7.4 วิจัย พัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งประเมิน ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

7.5 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

7.6 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาสื่อนวัตกรรมกรณีพิเศษทางการศึกษา

7.7 ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

7.8 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

8. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

8.1 ศึกษา วิเคราะห์ ส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินงานเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา

8.2 ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

8.3 ส่งเสริมสนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมข้อมูลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคล ครอบครัวองค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

8.4 ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

8.5 ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถ พิเศษ

8.6 ส่งเสริมงานการแนะแนว สุขภาพ อนามัย กีฬาและนันทนาการลูกเสือ ยุว กษัตริย์ เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร ประชาธิปไตย วินัยนักเรียน การพิทักษ์สิทธิ เด็กและเยาวชน และงานกิจการนักเรียนอื่น

8.7 ส่งเสริมสนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

8.9 ประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการใช้สารเสพติดและส่งเสริมป้องกัน แก้ไข และคุ้มครองความปลอดภัยนักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

8.10 ดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์

8.11 ประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม

8.12 ส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

8.13 ประสานและส่งเสริมสถานศึกษาให้มีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชน

8.14 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

9. หน่วยตรวจสอบภายในให้ปฏิบัติงานขึ้นตรงกับหัวหน้าส่วนราชการและมีอำนาจ หน้าที่ดังต่อไปนี้

9.1 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานตรวจสอบการเงิน การบัญชีและตรวจสอบระบบการ ดูแลทรัพย์สิน

9.2 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานตรวจสอบการดำเนินงานหรือกระบวนการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบกับผลผลิตหรือเป้าหมายที่กำหนด

9.3 ดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินการบริหารความเสี่ยง

9.4 ดำเนินการอื่นเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในตามที่กฎหมายกำหนด

9.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย⁶²

⁶² ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา พ.ศ. 2560, "ราชกิจจานุเบกษา" เล่มที่ 134, ตอนที่ 295 ง (29 พฤศจิกายน 2560), 13-18.

10. กลุ่มกฎหมายและคดีให้ปฏิบัติงานขึ้นตรงกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 10.1 ส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาการมีวินัยและรักษาวินัย
- 10.2 ดำเนินการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน
- 10.3 ดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยและการตรวจพิจารณาวินัย
- 10.4 ดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์
- 10.5 ดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์
- 10.6 ดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
- 10.7 ดำเนินการเกี่ยวกับงานคดีปกครอง คดีแพ่ง คดีอาญาและคดีอื่นๆ ของรัฐ
- 10.8 ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- 10.9 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำข้อมูลและติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนางานกฎหมายและงานคดีของรัฐ
- 10.10 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย⁶³

ซึ่งในปัจจุบันมีการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสิ้น 225 เขตพื้นที่การศึกษา โดยแบ่งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 183 เขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 62 เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในการวิจัยคือ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 62 เขต ซึ่งมีข้อมูลพื้นฐานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ทั้ง 62 เขตพื้นที่ ดังต่อไปนี้

1. เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่เขตพญาไท บางซื่อ ดุสิต สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน ราชเทวี พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย บางแค บางชั้นเทียน บางบอน ทุ่งครุ ราษฎร์บูรณะ จอมทอง คลองสาน ธนบุรี ภาษีเจริญ ตลิ่งชัน ทวีวัฒนา บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และหนองแขมกรุงเทพมหานคร ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตั้งอยู่ที่เขตราชเทวี

2. เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่เขต บางรัก วัฒนา สาทร พระโขนง บางนา คลองเตย บางคอแหลม ยานนาวา ดินแดง ห้วยขวาง จตุจักร

⁶³ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561, "ราชกิจจานุเบกษา," เล่มที่ 135, ตอนที่ 218 ง (7 กันยายน 2561), 27-28.

ลาดพร้าว บางเขน สายไหม บึงกุ่ม บางกะปิ วังทองหลาง ดอนเมืองหลักสี่ ลาดกระบัง สะพานสูง
มีนบุรี คันนายาว คลองสามวา หนองจอก ประเวศ และสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ให้สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตั้งอยู่ที่ เขตห้วยขวาง

3. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองกาญจนบุรี

4. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองกาฬสินธุ์

5. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร

6. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดขอนแก่น ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองขอนแก่น

7. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดจันทบุรี และ
จังหวัดตราด ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองจันทบุรี

8. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

9. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดชลบุรี และจังหวัด
ระยอง ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองชลบุรี

10. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดชัยภูมิ ให้สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองชัยภูมิ

11. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดเชียงราย ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองเชียงราย

12. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองเชียงใหม่

13. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดตรัง และจังหวัด
กระบี่ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองตรัง

14. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดตาก ให้สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองตาก

15. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครปฐม ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดนครปฐม ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครปฐม ตั้งอยู่ที่อำเภอนครชัยศรี

16. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครพนม ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดนครพนม ให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครพนม ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองนครพนม

30. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดพะเยา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองพะเยา

31. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดระนอง ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองพังงา

32. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดพัทลุง ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ตั้งอยู่ที่อำเภอควนขนุน

33. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดพิจิตร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองพิจิตร

34. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองพิษณุโลก

35. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดเพชรบุรี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองเพชรบุรี

36. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์

37. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดแพร่ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองแพร่

38. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดมหาสารคาม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามหาสารคาม ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองมหาสารคาม

39. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามุกดาหาร ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดมุกดาหาร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามุกดาหาร ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองมุกดาหาร

40. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

41. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษายะลา ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดยะลา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษายะลา ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองยะลา

42. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดร้อยเอ็ด ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด

43. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาราชบุรี ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดราชบุรี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาราชบุรี ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองราชบุรี

44. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดลพบุรี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองลพบุรี

45. เขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาลำปาง ลำพูน ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาลำปาง ลำพูน ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองลำปาง

46. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดเลย และจังหวัดหนองบัวลำภู ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองเลย

47. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองศรีสะเกษ

48. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสกลนคร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสกลนคร

49. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสงขลา

50. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสมุทรปราการ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ

51. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสมุทรสงคราม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร

52. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสระแก้ว ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสระแก้ว

53. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสระบุรี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสระบุรี

54. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี

55. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสุโขทัย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสุโขทัย

56. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสุพรรณบุรี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี

57. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดชุมพร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

58. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดสุรินทร์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองสุรินทร์

59. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดหนองคาย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองคาย

60. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดอุดรธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองอุดรธานี

61. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดชัยนาท ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองอุทัยธานี

62. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี⁶⁴

การวิจัยเชิงอนาคตเทคนิค EDFR

ความเข้าใจพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับการวิจัยเชิงอนาคต

การวิจัยเชิงอนาคต มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Futures Research เป็นคำศัพท์เฉพาะ (Technical Term) ที่หมายถึงแนวคิด วิธีการ กระบวนการ และระเบียบวิธีที่ใช้ในกาสำรวจศึกษา แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา การวิจัยอนาคตมีหลายวิธีโดย ระเบียบวิธีวิจัยมีความแตกต่างกัน การพิจารณาเลือกวิธีวิจัยอนาคตแบบใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เจื่อนใจ และข้อจำกัดของนักวิจัยที่แตกต่างกันออกไป วิธีวิจัยอนาคตในปัจจุบันได้แก่ เดลฟาย (Delphi) การสร้างอนาคตภาพ (Scenario Building) ฟอริไซต์ (Foresight) อีเอฟอาร์ (EFR) และอีดีเอฟอาร์ (EDFR) เป็นต้น

⁶⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไข เปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา," (17 กุมภาพันธ์ 2564), 4-9.

ความหมายของการวิจัยเชิงอนาคตเทคนิค EDFR

จุมพล พูลภัทรชีวิน กล่าวว่า การวิจัยเชิงอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นการพัฒนารูปแบบการวิจัยมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตสองเทคนิค คือ การวิจัยอนาคตแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi) โดยผสมผสานทั้งสองเทคนิค เพื่อสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ⁶⁵

วิโรจน์ สารรัตนะ กล่าวว่า การวิจัยเชิงอนาคตด้วย EDFR เป็นระเบียบวิธีวิจัยในการคาดการณ์อนาคต (research technique) เป็นทั้งเทคนิคการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ (communicating process) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มักไม่มีเวลาว่างที่จะมานั่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเชี่ยวชาญระหว่างกันและกัน การแบ่งช่วงเวลานักอนาคตนิยมแบ่งช่วงเวลาออกเป็น 4 เวลา คือ ช่วงเวลา 5 ปี เป็นการทำนายหรือวางแผนระยะกระชั้นชิดเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็น immediate problem solving, immediate forecasting, immediate planning) เป็นการศึกษาอนาคตของสังคมหรือวัฒนธรรมของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ช่วงระยะ 20 หรือ 25 ปีขึ้นไปเป็นการวิจัยอนาคตระยะยาวข้อมูลที่ได้หรือผลที่ได้อาจจะขาดแรงจูงใจ⁶⁶

สรุป การวิจัยอนาคตเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบการวิจัยมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตสองเทคนิค คือ การวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Futures Research) และการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi) ผสมผสานทั้งสองเทคนิคนำมาประยุกต์ใช้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ ขั้นตอนของ EDFR คล้ายกับเดลฟาย (Delphi) ปรับปรุงวิธีให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น โดยรอบแรกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ EFR หลังจากการสัมภาษณ์รอบแรกผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ สร้างเครื่องมือในรูปแบบของแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามรูปแบบของเดลฟาย เพื่อกรองความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหาฉันทามติทำประมาณ 2-3 รอบ แล้วนำ

⁶⁵ จุมพล พูลภัทรชีวิน, "ทำความเข้าใจ EDFR ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน," เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.salika.co/2018/10/15/ethnographic-delphi-futures-research/>.

⁶⁶ วิโรจน์ สารรัตนะ, **ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR** (กรุงเทพฯ: อักษรราพิพัฒน์, 2557), 1.

ข้อมูลมาวิเคราะห์แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากและสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปเป็นอนาคตภาพ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตเทคนิค EDFR

จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตนั้นมิใช่การทำนายที่ถูกต้อง แต่ต้องการสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ ทั้งที่พึงประสงค์ (Desirable) และไม่พึงประสงค์ (Undesirable) เพื่อที่หาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นและป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือถ้าทราบว่าจะไม่สามารถจะขจัดให้หมดไปได้ ทำอย่างไรจึงจะเผชิญหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากว่าแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นจริง ๆ จุดมุ่งหมายหลักนี้ย้ำความเชื่อพื้นฐานที่ว่าเราเน้นที่การควบคุมและจัดการอนาคต และเน้นการสร้างอนาคตได้ตั้งแต่ปัจจุบัน ดังคำกล่าวที่ว่า “The future is now” อนาคตคือปัจจุบัน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตนี้ จึงมีประโยชน์โดยตรงต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผนการตัดสินใจ ตลอดจนถึงวิธีการปฏิบัติที่นำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์⁶⁷

ขั้นตอนการทำวิจัยอนาคตเทคนิค EDFR

ขั้นตอนการทำวิจัยแบบ EDFR อาจสรุปขั้นตอนของการวิจัยแบบ EDFR ได้ดังนี้

1. การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากเพราะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้ข้อมูลที่นำเชื่อถือ ผู้วิจัยต้องติดตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายจุดมุ่งหมายขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย เวลาที่ใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัย ย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญ
2. สัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1) ลักษณะการสัมภาษณ์และขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์รอบที่ 1 อาจอีกรูปแบบ EFR กล่าวคือ เริ่มสัมภาษณ์จากภาพอนาคตทางที่ดี, ภาพอนาคตทางที่ไม่ดีและภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด
3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม
4. สร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากที่สุดของการวิจัยด้วยเทคนิคนี้คือ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมารวมกัน ตัดทอนข้อความที่ซ้ำกันหรือ

⁶⁷ จุมพล พูลภัทรชีวิน, "ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR," เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol32/iss1/1/>.

ตัดส่วนที่เกินไปจากกรอบของการวิจัยที่กำหนดไว้ออกไป โดยการหาถ้อยคำที่ครอบคลุมข้อความทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พยายามรักษาถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ให้มากที่สุด การเขียนควรเป็นภาษาที่สั้น กระชับ โดยพยายามรักษาความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญให้มากที่สุด เขียนแนวโน้มนำเพียงประเด็นเดียวใน 1 ข้อ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความสับสนในประเด็นนั้น ๆ โดยจะเป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5. ทำ EDRF รอบที่ 2, 3 การนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญและนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน เพื่อจำแนกข้อมูล หาฉันทามติในการทำ EDRF รอบที่ 2 และ 3 ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติเป็นของกลุ่มโดยส่วนรวมโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาตอบใหม่

6. เขียนภาพอนาคต (แนวโน้มนำ) คือการนำผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งโดยทั่วไปถือตามเกณฑ์ที่มีแนวโน้มนำความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ค่ามัธยฐานที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบ โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 การเขียนภาพอนาคตจะไม่เขียนเป็นวิชาการมากไปต้องให้คนทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย⁶⁸

การประยุกต์การวิจัยเชิงอนาคตเทคนิค EDRF

การประยุกต์ EDRF รวมไปถึง Delphi และ EFR ก็สามารถนำไปใช้วิจัยในตนเองเดียวกับการวิจัยรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้ในปัจจุบันได้มีการนำเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ ไปใช้ในองค์กรต่าง ๆ มากมาย ทั้งเพื่อการวางแผนในอนาคต วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อดีที่ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือมากขึ้น⁶⁹

⁶⁸ จุมพล พูลภัทรชีวิน, **ทำความเข้าใจ EDRF ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน**, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.salika.co/2018/10/15/ethnographic-delphi-futures-research/>

⁶⁹ จุมพล พูลภัทรชีวิน, **"Twilight Program เรื่อง การวิจัยอนาคต"**, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2567, เข้าถึงได้จาก [http://www.rd.hu.ac.th/TW99-การวิจัยเชิงอนาคต\(Future Research\).pdf](http://www.rd.hu.ac.th/TW99-การวิจัยเชิงอนาคต(Future Research).pdf).

ประโยชน์ของการศึกษาและการวิจัยอนาคต

การศึกษาและการวิจัยอนาคตมีประโยชน์หลายประการดังนี้

1. การศึกษาและการวิจัยอนาคตช่วยให้ได้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตที่สามารถจะนำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายและการวางแผนเพราะการศึกษาและการวิจัยอนาคตมักจะทำให้หรือนำไปสู่สิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ให้กรอบสำหรับการตัดสินใจหลายรูปแบบ บ่งชี้ถึงอันตรายและโอกาสต่าง ๆ แนะนำวิธีแก้ปัญหาแบบต่าง ๆ ช่วยประเมินนโยบายและการปฏิบัติต่าง ๆ ช่วยให้เห็นและเข้าใจปัจจุบันและอดีตดีขึ้น ช่วยเพิ่มทางเลือกและกำหนดจุดมุ่งหมายและแสวงหาวิธีที่จะบรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นต้น
2. ช่วยเตรียมมนุษย์ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง และกระตุ้นให้มนุษย์ทำการศึกษานาคตอย่างมีสติ
3. ช่วยให้มนุษย์เห็นถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น
4. ช่วยชี้แนะและเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และความคิด
5. ช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะไม่ติดอยู่กับปัญหาในอดีตและปัจจุบัน
6. ช่วยกระตุ้นให้มนุษย์ (ทั้งเด็กและผู้ใหญ่) ใฝ่หาความรู้โดยการเป็นผู้สร้างความรู้มากกว่าเรียนสิ่งที่ผู้อื่นบอกหรือทำมาแล้วแต่เพียงอย่างเดียว
7. ให้แนวคิดในการพัฒนาปรัชญาชีวิตที่ผสมกลมกลืนกับแนวโน้มในอนาคต
8. อื่น ๆ เช่น ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินให้ความท้าทาย⁷⁰

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ภณทิรา สุปการ ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1.การบริหารจัดการ 2.การมีส่วนร่วม 3.การนิเทศ 4.การใช้เทคโนโลยี และ 5.การประเมินผล รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 เป็นพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน โดย

⁷⁰ จุมพล พูลภัทรชีวิน, การวิจัยอนาคตด้วย EDFR (ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), 7-8.

องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อองค์ประกอบด้านการประเมินผล สามารถจัดอันดับความสำคัญขององค์ประกอบได้ ดังนี้ 1.การบริหารจัดการ 2.การประเมินผล 3.การมีส่วนร่วม 4.การนิเทศ และ 5.การใช้เทคโนโลยี ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศสำหรับศตวรรษที่ 21 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบมีความเหมาะสมเป็นไปได้ถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย⁷¹

วิรัตน์ แก้วสุด และคณะ ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการนิเทศ PPDER เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นมา มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการนิเทศ และ 5) การวัดผลประเมินผล กระบวนการนิเทศ มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การเตรียมการนิเทศ 2) การปฏิบัติการนิเทศ และ 4) การวัดประเมินผลการนิเทศ และ 5) การรายงานผลการนิเทศ 2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศ มีดังนี้ 2.1 ความรู้เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ และสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2 ความสามารถด้านการเขียนแผนการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.3 ความสามารถด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 2.4 ความสามารถด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.5 ครูมีผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับดีเยี่ยม⁷²

⁷¹ ภัญชิวรา สุปการ, "รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาในศตวรรษที่ 21" (วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), บทคัดย่อ .

⁷² วิรัตน์ แก้วสุด และคณะ, "การพัฒนารูปแบบการนิเทศ PPDER เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (รายงานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561), บทคัดย่อ".

พัสฎาพรท์ คำจันทร์ ได้ศึกษาอนาคตภาพการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า : กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) โดยการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการนิเทศการศึกษาและ 2) ศึกษาอนาคตภาพการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า : กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) โดยผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า : กรณีสาระเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1.1 การวางแผนการนิเทศการศึกษา 1.2 การสร้างเครื่องมือการนิเทศการศึกษา 1.3 การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาและ 1.4 การประเมินผลการนิเทศการศึกษาและ 2. อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า : กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษาควรสร้างทีมในการนิเทศ ด้านการสร้างเครื่องมือการนิเทศการศึกษาควรเป็นเครื่องมือที่ใช้งานง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อนเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษามีการสรุปผลการนิเทศ/สะท้อนผลการนิเทศ (AAR) ให้ผู้นิเทศได้ทราบโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็น ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษานำผลการนิเทศที่เป็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะไปพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป⁷³

นาฎนารี ชื่นจิตร ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาฐานวิถีชีวิตใหม่ พบว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งในการดำเนินการ ตลอดจนถึงตอนในการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงานของแต่ละบุคคล ย่อมจะมีความแตกต่าง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องประกอบด้วย การวางแผนร่วมกัน การจัดทำตามประเด็นปัญหา และการพัฒนางาน การติดตามผล หรือ แนะนำ ตลอดจนการตรวจสอบการ ประเมินผลการนิเทศ ไม่ได้มุ่งเน้นการประเมินผลที่เกิดกับผู้เรียนโดยตรง โดยให้

⁷³ พัสฎาพรท์ คำจันทร์, "อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า : กรณีสาระเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ)," (วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565), บทคัดย่อ .

ความสำคัญต่อผลการนิเทศที่ เกิดขึ้นกับครูผู้สอนเป็นสำคัญกับฐานวิถีใหม่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมีกระบวนการขั้นตอน 1. ชั่งวางแผนโดยการศึกษาสภาพปัจจุบัน หรือปัญหาตามบริบทของโรงเรียนขณะนั้น จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ตลอดจน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและ จัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ 2. การวางแผนการนิเทศ นำประเด็นปัญหา มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในการจัดทำแผนนิเทศ 3. การปฏิบัติการนิเทศ เป็นการดำเนินการนิเทศ ตามกิจกรรมที่กำหนด ซึ่งขั้นตอนนี้ผู้นิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ กิจกรรม และเครื่องมือ นิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหาร และผู้นิเทศ ควรเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศแล้ว จึง ปฏิบัติการนิเทศเพื่อเสริมแรงให้กำลังใจ 4. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปประมวลการประเมินเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป⁷⁴

วรารณณ์ ต๊ะอุป, พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และวจี ปัญญาใส ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์ มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการวางแผนการนิเทศ 4) ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ⁷⁵

งานวิจัยต่างประเทศ

เกรย์ (Gray) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนแนะและการให้คำปรึกษาความเป็นผู้นำ พบว่าการสอนแนะและการให้คำปรึกษาความเป็นผู้นำเป็นรูปแบบที่ผู้ทำหน้าที่สอนงานให้คำปรึกษาต้อง

⁷⁴ นาฏนารี ชื่นจิตร, "การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021," (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ฐานวิถีชีวิตใหม่, 18 สิงหาคม 2564).

⁷⁵ วรารณณ์ ต๊ะอุป, พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และวจี ปัญญาใส, "แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์", *Journal of Roi Kaensarn Academi* ปีที่ 7 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน 2565): 254-272

ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของผู้ทำหน้าที่ให้พร้อมที่จะสอนงานและให้คำปรึกษา (Coaching & Mentoring) โดยมุ่งสร้างทักษะให้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะความพร้อมในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งสอนงานมีมาตรฐานในวิชาชีพเข้าใจเป้าหมายการทำงาน มีการเรียนรู้ร่วมกันและมีการสร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ⁷⁶

เฮลาลีและ มูเฮีย (Hilali and Mughairi) ได้ศึกษาการชี้แนะและให้คำปรึกษา แนวคิดและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะ : มุมมองทางทฤษฎีพบว่า การชี้แนะและให้คำปรึกษาเป็นการช่วยเหลือเพื่อให้บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพที่เหมาะสมกับตำแหน่งเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงานจะต้องคอยอำนวยความสะดวก สนับสนุน ให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนางาน เพื่อให้ ผู้ที่ได้รับการสอนแนะมีทักษะทางวิชาชีพที่ดีขึ้น ทั้งนี้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงานต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดีและมีประสบการณ์ทางวิชาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน จึงจะทำให้เกิดการพัฒนางานสู่ความสำเร็จแบบยั่งยืน⁷⁷

มาลิก และ วาฮาฮี ได้สัมภาษณ์ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ Rustaq College of Education ประเทศโอมาน โดยใช้การสัมภาษณ์เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์นิเทศและผู้เข้ารับการนิเทศพบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่เชื่อว่าการนิเทศการจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จ ผู้นิเทศต้องมีประสบการณ์การนิเทศที่หลากหลายสามารถแนะนำผู้รับการนิเทศได้ ส่วนผู้รับการนิเทศให้ความสำคัญเห็นว่าการนิเทศมีประโยชน์หลายอย่าง ช่วยให้ได้ทำงานร่วมกัน ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้

⁷⁶ July Gray, "Leadership coaching and mentoring: A research-based model," (University Council for Educational Administration Annual Conference 17 2016), 1-26.

⁷⁷ Khalid Said Al Hilali and Badar Mohammed Al Mughairi, "Coaching and Mentoring. Concept and Practice in Development of Competencies : A Theoretical Perspective," (International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences 10, 1 January 2020), 41-54.

นิเทศและผู้รับการนิเทศ แต่ก็ยังประสบปัญหาในด้านความปลอดภัยของเทคนิคด้านออนไลน์ การทรัพยากรและความขัดแย้งทางวัฒนธรรม⁷⁸

เดที มุลยันติ ได้ศึกษา การนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของครู ประสิทธิภาพในยุค New Normal ผลการวิจัย พบว่า การกำกับดูแล ด้านวิชาการ ด้านเทคนิคส่วนบุคคลดำเนินการโดยอาจารย์ใหญ่ผ่าน หลายขั้นตอน รวมถึงการกำกับดูแล การวางแผนโดยการสร้างโปรแกรมและเครื่องมือโดยใช้แอปพลิเคชัน Google ไดรฟ์ และ Google ฟอรัม การกำกับดูแลจะดำเนินการผ่าน การเยี่ยมชมชั้นเรียนออนไลน์ การสังเกต การเรียนรู้ และการพูดคุยกับครูเป็นรายบุคคล การกำกับดูแลแบบดิจิทัล ให้ประสิทธิภาพในกระบวนการกำกับ ดูแลให้อาจารย์ใหญ่สามารถตรวจสอบกิจกรรมของครูในชั้นเรียนต่างๆ โดยไม่มี ข้อจำกัดด้านเวลาและ สถานที่ อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลทางออนไลน์ยังมีจุดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับการขาดปฏิสัมพันธ์โดยตรง ระหว่างหัวหน้างาน และครูการควบคุมดูแล สื่อการเรียนรู้ก็เป็นส่วนสำคัญของการควบคุมดูแลด้านวิชาการ โดยผู้อำนวยการโรงเรียนจะตรวจสอบ และประเมิน เอกสารอุปกรณ์การเรียนรู้ เช่น แผนการสอนที่สอดคล้อง กับหลักสูตรใหม่⁷⁹

สรุป

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประกอบกับแนวคิดของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการนิเทศในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งแนวคิด ทฤษฎีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเป็นแนวทางการนิเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ครู และผู้บริหาร โดยใช้นวัตกรรมและสร้างเครือข่าย โดยการนิเทศต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่ต้องตั้งเป้าหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ ในการนิเทศแต่ละครั้งนั้น ต้องเลือกวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศแต่ละครั้ง ซึ่งใน

⁷⁸ Moza Abdullah Al-Malki and Qasim Salim Al-Washahi, "Supervision in the time of COVID-19 at Rustaq College of Education," available from <https://www.researchgate.net/publication/345978055>.

⁷⁹ Dety Mulyanti, Educational Supervision to Improve Teachers' Learning Quality and Performance in the New Normal Era vol. 15 (Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan, 2023), 3749-3755.

สถานการณ์ในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย การปรับตัวของวงการศึกษาก็เกิดขึ้นทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการดำเนินงานอื่น ๆ ไม่เว้นแม้แต่กระบวนการนิเทศการศึกษาที่ย่อมต้องเปลี่ยนรูปแบบไปด้วยเช่นกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวิจัยเชิงอนาคตใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัย และระเบียบวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษารวมถึงศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่าง ๆ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จัดทำโครงการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและสอบปกป้องโครงการวิจัย ปรับแก้ไขโครงการวิจัยตามข้อเสนอแนะของกรรมการสอบปกป้องโครงการวิจัย และขออนุมัติคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อดำเนินการทำวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

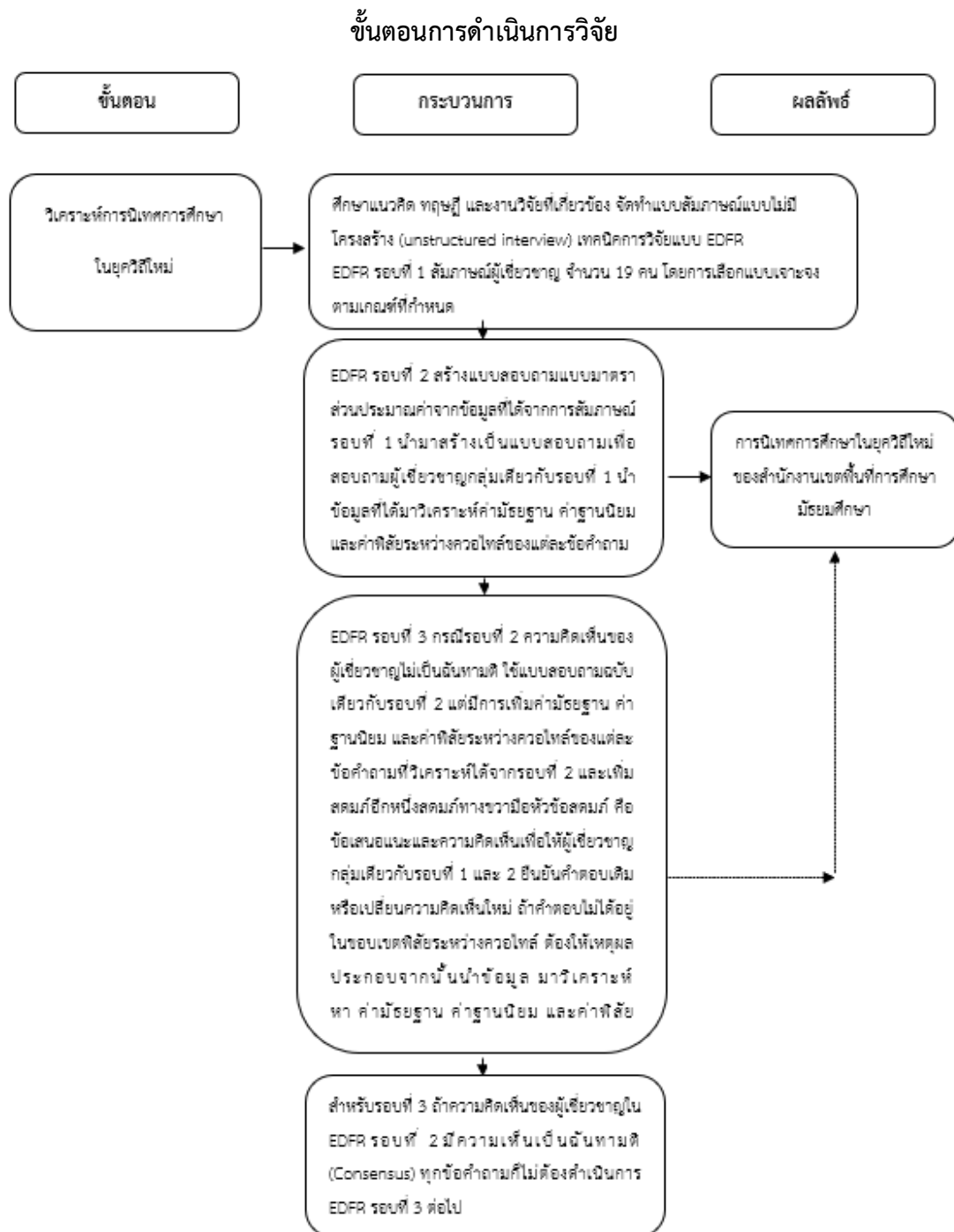
ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลการวิจัยการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ไปสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน โดยมีเกณฑ์พิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 5 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 4 ศึกษานิเทศก์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 5 คณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (กตปน) จำนวน 3 คน ใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive

sampling) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ (analysis and synthesis) พัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล EDFR รอบที่ 2

EDFR รอบที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile) ของแต่ละข้อคำถาม

EDFR รอบที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยในรอบที่ 3 ใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากรอบที่ 2 พร้อมทั้งแสดงเครื่องหมายคำตอบของแต่ละคนในรอบที่ 2 ลงในแบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านทราบความคิดเห็นของตนเองและของกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามไว้ และเพิ่มสดมภ์อีกหนึ่งสดมภ์ทางขวามือหัวสดมภ์คือ ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 คน ยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ ถ้าต้องการยืนยันคำตอบเดิมแต่เป็นคำตอบที่ไม่มีอยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile Range) ต้องให้เหตุผลประกอบจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile) ของแต่ละข้อคำถามใหม่ เพื่อวิเคราะห์และแปลผลการวิจัยการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำหรับรอบที่ 3 ถ้าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 2 มีความเป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถามก็ไม่ต้องดำเนินการ EDFR รอบที่ 3 ต่อไป ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัยตามแผนภาพ

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัย ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะมาจัดทำรายงานการวิจัย นำเสนอต่อ คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ ทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อ คณะศึกษาศาสตร์

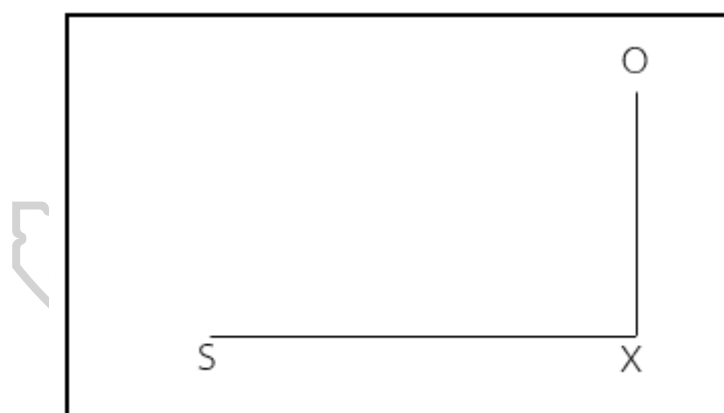
มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาต่อไป

ระเบียบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงอนาคตใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เพื่อสะท้อนปรากฏการณ์จริงผ่านมุมมองของคนในบริบทนั้น ๆ ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถเขียนเป็นแผนผัง ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แผนแบบการวิจัยศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง

เมื่อ	S	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 4 ศึกษานิเทศก์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 5 คณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (กตปน)

จำนวน 3 คน

นำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ความเหมาะสม ครอบคลุม และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งหมายถึง การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ โดยปรับเปลี่ยนวิธีการ รูปแบบ เทคนิค กระบวนการ นิเทศการศึกษาให้เป็นไปตามวิธีการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในแต่ละขั้นตอน การศึกษาตัวแปรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน สำหรับ EDFR รอบที่ 1 และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับ EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3

การสร้างเครื่องมือวิจัย

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เพื่อทราบการนิเทศในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นโดยการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการทำแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) สำหรับ EDFR รอบที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิดโดยสร้างจากข้อสรุปที่ได้จากผลการวิเคราะห์ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับ EDFR รอบที่ 2 สร้างแบบสอบถามโดยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่าง ๆ ในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมในรอบที่ 2 โดยกำหนดระดับค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักมีความหมายดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ระดับที่ 2 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย

ระดับที่ 3 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง

ระดับที่ 4 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ระดับที่ 5 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

แบบสอบถาม (Questionnaire) รอบที่ 3 ใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากรอบที่ 2 พร้อมทั้งแสดงเครื่องหมายคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ที่ตอบรอบที่ 2 ลงในแบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านทราบความคิดเห็นของตนเองและของกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามไว้ และเพิ่มสดมภ์อีกหนึ่งสดมภ์ทางขวามือหัวข้อสดมภ์คือ ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการโดยปรึกษาแนวทางการสัมภาษณ์ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามซึ่งใช้ในการรวบรวมข้อมูล EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำเอกสารข้อมูลจากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 จัดทำเป็นเครื่องมือสำหรับ EDFR รอบที่ 2 และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมแล้วจึงนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และ EDFR

รอบที่ 3 นำข้อสรุปจาก EDFR รอบที่ 2 รายชื่อรายบุคคลมาสร้างเป็นเครื่องมือ และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมแล้วจึงนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทราบองค์ประกอบของการนิเทศในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยในเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. เก็บข้อมูลรอบที่ 1 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์ด้วยตนเองใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) เพื่อให้ได้ตัวแปรการนิเทศในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าเป็นไปได้และหรือคาดว่าจะเป็นในอนาคต

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ในทุกประเด็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นเพื่อนำประเด็นเหล่านั้นไปสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้ในการเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2

3. เก็บข้อมูลรอบที่ 2 นำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมพิจารณาประเมินค่าโอกาสความเป็นไปได้และหรือควรจะเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามาวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความสอดคล้องของคำตอบด้วยวิธีการเชิงสถิติเพื่อแสดงตำแหน่งค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จัดทำเป็นแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญสำหรับการทำ EDFR รอบที่ 3 สำหรับ EDFR รอบที่ 3 ถ้าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 2 มีความเป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถามก็ไม่ต้องดำเนินการ EDFR รอบที่ 3 ต่อไป

5. เก็บข้อมูลรอบที่ 3 โดยไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม เพื่อจะได้รับทราบข้อมูลย้อนกลับเชิงสถิติที่เป็นกลุ่มรวมและเป็นคำตอบของตนเอง เพื่อให้ความคิดเห็นเหมือนหรือความแตกต่างในแต่ละคำตอบในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและให้แต่ละท่านได้ทบทวนคำตอบของตนเองอีกครั้ง

6. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ตรวจสอบความสอดคล้องของคำตอบด้วยวิธีการเชิงสถิติ เพื่อแสดงตำแหน่งของค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ทั้งนี้พิจารณาจากคำตอบที่ได้ว่ามีความเป็นฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา

7. นำผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยถือเกณฑ์ที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ค่ามัธยฐานที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความ

สอดคล้องของคำตอบโดยพิจารณาจากค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ไม่เกิน 1.5

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDRF การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) รอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ที่กำหนดระดับค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ระดับที่ 2 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย

ระดับที่ 3 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง

ระดับที่ 4 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ระดับที่ 5 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

นำข้อมูลมาใช้ในการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปแปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid-Point) ดังนี้

2.1 ค่ามัธยฐาน (Median : Mdn) คือ ค่ากลางของข้อมูลที่อยู่ตรงกลางของข้อมูลทั้งหมดที่ได้นำมาเรียงลำดับไว้ ดังนี้

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ค่ามัธยฐาน 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย

ค่ามัธยฐาน 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ค่ามัธยฐาน 4.50 – 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

2.2 ค่าฐานนิยม (Mode : Mo) คือ ค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1- 5 ของแต่ละข้อระดับคะแนนใดที่มีค่าความถี่มากที่สุด ถือเป็นค่าฐานนิยมของข้อนั้น ในกรณีข้อใดมีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองเป็นฐานนิยมของข้อนั้น ส่วนกรณีข้อใดมีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนไม่อยู่ติดกันจะถือ

ว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อนั้น นำค่าฐานนิยมที่คำนวณได้มาหาค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม โดยผลต่างต้องมีค่าไม่เกิน 1 จึงถือว่าเป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อถกนั้นสอดคล้องกัน

2.3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า หรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ในแต่ละข้อมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range)

สรุป

การวิจัยเรื่อง “การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงอนาคตใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 รอบ EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ไปสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน พิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 ศึกษาพิเศษผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 5 คณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (กตปน) EDFR รอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จาก EDFR รอบที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ (analysis and synthesis) พัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 สำหรับ EDFR รอบที่ 3 กรณีรอบที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่เป็นฉันทามติใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับแบบสอบถาม รอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากรอบที่ 2 พร้อมทั้งแสดงเครื่องหมายคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 คน ที่ตอบรอบที่ 2 ลงในแบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านทราบความคิดเห็นของตนเองและของกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามและเพิ่ม

สดมภ์อีกหนึ่งสดมภ์ทางขวามือหัวข้อสดมภ์ คือ ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 คน ยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ถ้าต้องการยืนยันคำตอบเดิมแต่เป็นคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ต้องให้เหตุผลประกอบจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile) ของแต่ละข้อถามใหม่ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผลการวิจัยแล้วนำมาเขียนรายงานผลการวิจัย และนำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ พิมพ์ และส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอจบการศึกษาต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในอนาคต ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (Future Research) แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามรายละเอียด ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใน EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ (analysis and synthesis) เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล EDFR รอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range) ของแต่ละข้อคำถาม เพื่อหาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นฉันทามติ (Consensus) โดยพิจารณาจากเกณฑ์ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ($Mdn. \geq 3.5$) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($I.Q.R \leq 1.5$) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($|Mdn. - Mo. | \leq 1$) แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันแล้วนำมาสรุปเป็นการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน EDFR รอบที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถามจึงไม่ต้องดำเนินการ EDFR รอบที่ 3 ต่อไป ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 1

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใน EDFR รอบที่ 2

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 1

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 1 เพื่อทราบภาพรวมของการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบได้อย่างอิสระตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เป็นรายบุคคลและสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น สรุปการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า การดำเนินการนิเทศควรมีการสอบถามสถานศึกษาถึงความต้องการในการนิเทศ หรือข้อเสนอแนะในการนิเทศ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแบบนิเทศ โดยประชุมร่วมกับกลุ่มงานอื่น ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะผู้นิเทศควรรออกแบบการนิเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงวิธีการดำเนินการที่ควรปรับเปลี่ยนนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการนิเทศ โดยใช้การมีส่วนร่วมจากสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์มีการเตรียมการ วางแผนทำงานเป็นทีมนำระบบออนไลน์มาใช้ในการนิเทศเพื่อลดเวลาการเดินทางลดค่าใช้จ่ายในการนิเทศ โดยครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหาร และผู้นิเทศได้ร่วมกันนิเทศไปพร้อม ๆ กัน ส่งผลการนิเทศให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับฟังการนิเทศครูกลุ่มสาระงานอื่น ๆ ด้วย ด้านบุคลากรทางการนิเทศควรมีความพร้อมทั้งทางด้านวิทยุคุณวุฒิและควรปรับตัวศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ผู้นิเทศควรมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายให้เหมาะสม เป็นผู้นำในการพัฒนาการศึกษาและผู้นำทางวิชาการ ผู้นิเทศต้องเป็นหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา ด้านสื่อการนิเทศควรใช้เทคโนโลยีในการนิเทศเพื่อช่วยให้การนิเทศมีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ควรคำนึงถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ในรูปแบบใด ควรเตรียมผู้เรียนให้มีสมรรถนะพร้อมในการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้คุณธรรมทักษะทางปัญญาทักษะทางสังคมและการใช้เทคโนโลยี โดยยึดสมรรถนะผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นโรงเรียนเป็นฐานสร้างความเข้าใจสอบถามเป้าหมายของโรงเรียนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน โดยใช้หลักเข้าใจเข้าถึงพัฒนาผู้นิเทศต้องช่วยเหลือผู้รับการนิเทศในทุก ๆ มิติ ทำความเข้าใจผู้เรียน ผู้รับการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา และบริบทของสถานศึกษา เมื่อผู้นิเทศมีความเข้าใจจะสามารถช่วยเหลือผู้รับการนิเทศในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศควรทำความเข้าใจถึงกระบวนการนิเทศไม่บอกคำตอบไม่ชี้ถูกผิดไม่ตัดสินเน้นการชี้แนะทางปัญญา สื่อสารเชิงบวก สร้างทางเลือกสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้รับการนิเทศและสถานศึกษา สามารถตัดสินใจบนข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริง ผู้นิเทศควรรับฟังความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศ นำเทคโนโลยีมาช่วยสื่อสาร สนับสนุนผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถจัดระบบการนิเทศได้ด้วยตนเองกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกันของสถานศึกษาส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการให้กับผู้รับการนิเทศออกแบบวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทของผู้รับการนิเทศ และสถานศึกษา เผยแพร่ผลงานผู้รับการนิเทศทางสื่อสังคมออนไลน์จัดเวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศพัฒนาผู้รับการนิเทศแบบหนุนนำต่อเนื่องเน้นการนิเทศแบบสม่ำเสมอเห็นคุณค่ามี

ประโยชน์มีความหมายมีจิตวิญญาณความเป็นครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญใช้หลักการโค้ชพาทำแนะนำส่งเสริมสู่การพัฒนาใช้เครือข่ายเป็นตัวช่วยในการดำเนินการ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับการนิเทศค้นหาความสามารถจุดเด่นของผู้รับการนิเทศส่งเสริมพัฒนาต่อยอดความสามารถของผู้รับการนิเทศอย่างสร้างสรรค์นิเทศแบบพาทำเรียนรู้จากงานสร้างความรู้มีส่วนร่วมปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงแบบใหม่ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันสร้างกลไกด้วยกระบวนการทางสังคม เผยแพร่วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของผู้รับการนิเทศในรูปแบบการรายงานผลการนิเทศผ่านระบบออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศเปรียบเสมือนครูของครู เป็นผู้สะท้อนผลการดำเนินงานของครูเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศควรเป็นที่ยอมรับของครู มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นตัวกลางเชื่อมต่อระหว่างสถานศึกษาและสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้นิเทศควรเป็นที่ปรึกษา ร่วมคิดร่วมทำไปพร้อม ๆ กับครู ดังนั้นผู้นิเทศจึงควรศึกษาหาความรู้ข้อมูลทางด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ กระจือร้ออยู่ตลอดเวลา ก้าวนำหน้าครูหนึ่งก้าวเสมอ เรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองให้หลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง สามารถชี้แนะแนวทางหาช่องทางการสร้างพัฒนา ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครูได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม เพื่อนำความรู้ความสามารถของตนเองไปพัฒนาให้ความช่วยเหลือครูตามสิ่งที่ครูต้องการอาจจะเป็นเครื่องมือทักษะ ความรู้ตามความต้องการของครูได้ทุกด้าน ศึกษาเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ การสร้างสื่อการนิเทศ หรือแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครูได้ หลังการนิเทศควรสะท้อนผลการนิเทศให้แก่ครู ผู้บริหารได้ทราบ และร่วมกันสรุปผลการนิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้การนิเทศร่วมกัน และควรจัดทำรายงานผลการนิเทศเพื่อรายงานผู้บริหารและส่งรายงานผลการนิเทศให้แก่สถานศึกษา และครูผู้รับการนิเทศทราบ เพื่อนำผลการนิเทศมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศควรปรับตัวริบเร่งเรียนรู้ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ให้มีความรู้มากกว่าครูอยู่เสมอ พัฒนาตนเองศึกษาเรียนรู้ข้อมูลทางวิชาการ นโยบายจากต้นสังกัดหาแนวทางการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาใช้กระบวนการนิเทศแบบร่วมมือโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ ส่งเสริมให้ผู้บริหาร และครูมีส่วนร่วมในการนิเทศร่วมกัน โดยร่วมวางแผน กำหนดเป้าหมาย กระบวนการนิเทศ เครื่องมือในการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างเครือข่ายการนิเทศโดยครูบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศไปด้วยกัน นอกจากนี้ผู้นิเทศควรศึกษาหาความรู้ที่เท่าทันกับสถานการณ์ มีแหล่งความรู้ที่สามารถชี้แนะครูให้สามารถหาความรู้ได้อย่างหลากหลาย รวมถึงผู้นิเทศควรคิดไปข้างหน้าอยู่เสมอ รวมถึงควรมีองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ

ด้วย เช่น การวัดประเมินผล การประกันคุณภาพ การบริหารจัดการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครู สามารถให้คำแนะนำบอกแนวทาง บอกหลักการ ให้ความช่วยเหลือครูได้ และควรสะท้อนผลการนิเทศในเชิงสร้างสรรค์ทุกครั้ง ประเมินและรายงานผลการนิเทศ และนำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 5 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า การนิเทศในยุควิถีใหม่มีกระบวนการนิเทศที่สำคัญคือการวางแผนการนิเทศ โดยการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้ซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นของเรื่องที่ต้องการนิเทศ ศึกษาหาข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดเนื้อหาการนิเทศ ออกแบบการนิเทศ สื่อนิเทศ จัดเตรียมเครื่องมือนิเทศ วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศร่วมกัน กำหนดกลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อเป็นการกำหนดแนวทางการนิเทศให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษามากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา ให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ชี้แจงขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ดำเนินการนิเทศและกำกับติดตามตามแผนการนิเทศ ใช้เครื่องมือนิเทศที่ออกแบบตามแผนการนิเทศ สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ ประเมินผลการนิเทศ สรุป รายงานผล และเผยแพร่ผลการนิเทศต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหาร และครู โดยการเผยแพร่ผลงาน สื่อนวัตกรรมการศึกษายของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 6 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า การวางแผนการขับเคลื่อน การนิเทศซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ทั้งการนิเทศก่อนจัดการบริหารเพื่อเป็นการวางแผน ระหว่างการบริหารเพื่อตรวจสอบ และหลังการบริหารจัดเพื่อรายงานผล ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงาน ศึกษานิเทศก์ควรศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่เชิงบริบทศึกษาสภาพหน่วยงาน โรงเรียน ชั้นเรียน เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อนำเข้ามาสู่กระบวนการวางแผนโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน นำข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการวางแผนทุกกระบวนการแบบมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดกลยุทธ์ที่จะใช้ในการนิเทศ เช่น นิเทศแบบมีส่วนร่วม นิเทศแบบใช้นวัตกรรม นิเทศแบบเครือข่าย เพื่อเป็นทิศทางในการขับเคลื่อนการนิเทศ การนิเทศไม่ใช่รูปแบบที่ตายตัว ยืดหยุ่นตามสภาพและตามสถานการณ์ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญของการนิเทศอย่างยิ่ง โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมพิจารณาแผนการนิเทศ สร้างการรับรู้กับสถานศึกษา จัดทำปฏิทินการนิเทศแจ้งให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ ประเด็นการนิเทศ รูปแบบการนิเทศ ตัวชี้วัดการนิเทศ ดำเนินการนิเทศกำกับติดตาม จะส่งผลให้การนิเทศมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยมีการเสริมแรงเสริมกำลังใจให้การนิเทศเกิดความยั่งยืน ประเมินผลการดำเนินการในทุกด้าน เช่น คน เอกสาร รูปแบบ กระบวนการ

ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ ส่งผลสู่ภาพความสำเร็จ เพื่อเป็นฐานในการนิเทศในครั้งต่อไป นำเทคโนโลยี มาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการช่วยให้เกิดความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศคือ ผู้สร้างแรงบันดาลใจ เป็นผู้ให้คำปรึกษาให้แก่ผู้รับการนิเทศ คณะนิเทศควรวางแผนการนิเทศไปในทิศทางเดียวกัน ร่วมกันจัดทำเครื่องมือการนิเทศตามนโยบายจากต้นสังกัดทุกนโยบายในเครื่องมือการนิเทศชุดเดียวกันให้ครบถ้วนทุกประเด็น และดำเนินการนิเทศในคราวเดียวเพื่อไม่เป็นการสอบถามข้อมูลจากสถานศึกษาหลายครั้งเพราะบางครั้งอาจเป็นข้อมูลเดียวกัน ดังนั้นผู้นิเทศควรวางแผนในการนิเทศเพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้อาจจากการนิเทศมาใช้ได้ในทุกกลุ่มงาน ที่สำคัญผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรร่วมวางแผนขับเคลื่อนตามนโยบายของต้นสังกัดร่วมกับคณะนิเทศทุกครั้ง อีกทั้งผู้นิเทศควรมีความรู้สามารถชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้รับการนิเทศได้อย่างสร้างสรรค์ ผู้นิเทศควรศึกษาบริบทของสถานศึกษา รวมถึงผู้รับการนิเทศ เพื่อสามารถให้คำแนะนำตามความต้องการของผู้รับการนิเทศได้ตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการ ให้คำชี้แนะในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ติดตามให้กำลังใจให้คำชี้แนะอย่างสม่ำเสมอโดยใช้เทคโนโลยีในการนิเทศติดตามในรูปแบบออนไลน์เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย สามารถดำเนินการตามเวลาที่ผู้รับการนิเทศสะดวกทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน รวมถึงควรส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ผลงาน และมอบรางวัลให้แก่ผู้รับการนิเทศเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 8 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศควรเป็นบุคคลที่มีองค์ความรู้อย่างแท้จริง เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ และผู้นำทางวิชาการสร้างความเชื่อมั่นช่วยเหลือสนับสนุนให้แก่ผู้รับการนิเทศ โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสร้างความเข้าใจร่วมกัน กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันใช้เทคโนโลยีในการดำเนินประสานงานสถานศึกษาก่อนการลงพื้นที่ทุกครั้ง สอบถามข้อมูลด้วยระบบเทคโนโลยีเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน จัดทำแผนการนิเทศและมีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน ชี้แจงกระบวนการนิเทศ เครื่องมือนิเทศ เป้าหมาย วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน กำหนดผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศ สร้างสื่อนวัตกรรมการนิเทศร่วมกันตามเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างเครือข่ายการนิเทศโดยผู้บริหาร และครูร่วมเป็นคณะนิเทศ ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็ง ส่งกระบวนการนิเทศในระดับสหวิทยาเขต หรือข้ามสหวิทยาเขต เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการนิเทศเชิงบวก สร้างขวัญกำลังใจเสริมแรงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สรุปรายงานผลการนิเทศ และเผยแพร่ผลการนิเทศตามช่องทางต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 9 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ในส่วนของกระบวนการนิเทศผู้นิเทศควรเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจแก่ผู้จัดการศึกษาทุกระดับ เป้าหมายของการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง อยู่บนพื้นฐานความเป็นไทย ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีเป้าหมายเดียวกัน ผู้นิเทศต้องเป็นผู้มีความรู้ ทักษะการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน รวมถึงด้านเทคโนโลยีและนำมาใช้ในการนิเทศได้อย่างเหมาะสม ผู้นิเทศควรเตรียมความพร้อมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้จัดการศึกษาซึ่งได้แก่ ครู และผู้บริหารในสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการนิเทศ ศึกษาให้เข้าใจถึงเป้าหมายในการจัดการศึกษาในระดับประเทศ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่กำกับดูแล และชุมชนอย่างชัดเจน รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้เขารู้เราเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ศึกษาบริบทของสถานศึกษา จุดอ่อน จุดแข็ง และจุดเด่นของสถานศึกษา บทบาทของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา จำนวนบุคลากร สุขภาพและสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากร สภาพของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ สุขภาพ สภาพความเป็นอยู่ของผู้เรียน ซึ่งทั้งหมดนี้คือต้นทุนของสถานศึกษา เมื่อผู้นิเทศทราบข้อมูลตามบริบทของสถานศึกษาแล้ว จะรู้บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศว่าควรจะให้ช่วยเหลือให้กำลังใจ ให้คำแนะนำชี้แนะ หรือพาคิดพาทำ ผู้นิเทศเห็นคุณค่าของผู้รับการนิเทศและผู้บริหารร่วมขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาการศึกษาไปด้วยกันในลักษณะของการบูรณาการความร่วมมือ มุ่งสู่การพัฒนาตน พัฒนางานการศึกษา และสามารถนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพของผู้รับการนิเทศและตรงตามความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศด้วย ผู้นิเทศควรเป็นที่เล็งพาทำ ชวนเดินตามเป้าหมายตรงตามความต้องการจำเป็นตามบริบทของสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีโอกาสได้รับรู้ไปพร้อม ๆ กับผู้รับการนิเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือ ใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลายนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ นอกจากนี้ผู้นิเทศควรติดตาม ตรวจสอบและทบทวนผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาตนเอง โดยส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศได้ติดตาม ตรวจสอบตนเองก่อน ผู้นิเทศจึงดำเนินการติดตามตรวจสอบผู้รับการนิเทศเพื่อเติมเต็มให้กำลังใจสะท้อนผลการปฏิบัติในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รับการนิเทศอย่างกัลยาณมิตร

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 10 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า การนิเทศในยุควิถีใหม่ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศร่วมกับการกระบวนการนิเทศ โดยมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจัดทำแผนการนิเทศกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายร่วมกันขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศโดยใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษาตรงตามความถนัดและความต้องการของผู้รับการนิเทศและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อ

แก้ปัญหา พัฒนา และส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้และการเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลาตามความต้องการและความเหมาะสมของผู้เรียน รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนผ่านช่องทางเทคโนโลยีทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา และการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง มีความยืดหยุ่นและขยายโอกาสการเข้าถึงอย่างง่ายและสะดวก โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ ส่งผลให้มีปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนในรูปแบบออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 11 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศควรศึกษา สำรวจ สอบถามความต้องการของผู้รับการนิเทศเพื่อหาความต้องการที่แท้จริงของผู้รับการนิเทศ นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาสังเคราะห์เพื่อเป็นประเด็นในการนิเทศ ส่งเสริมให้ความรู้ให้คำแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน จัดทำแผนการนิเทศและเครื่องมือนิเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ ชี้แจงกระบวนการขั้นตอนการนิเทศอย่างชัดเจนเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างกัลยาณมิตร โดยกระบวนการนิเทศผู้นิเทศควรลงพื้นที่สถานศึกษาในหนึ่งสัปดาห์อย่างน้อย 2 วัน เพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำในกรณีที่ผู้รับการนิเทศต้องการความช่วยเหลือในขณะจัดการเรียนรู้ สามารถชี้แนะช่องทางการค้นหาเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับการนิเทศให้สามารถนำรูปแบบ เครื่องมือมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ร่วมกันการนิเทศโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สะท้อนผลทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ แสดงความคิดเห็นในการเพิ่มเติมกระบวนการนิเทศในครั้งต่อไป สร้างเครือข่ายการนิเทศในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม และประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการนิเทศผ่านช่องทางออนไลน์

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 12 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ช่วยให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และสามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก การนิเทศการศึกษาในวิถีใหม่คือ กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนในชั้นเรียน ด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting หรือเทคนิคอื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการนิเทศวิถีใหม่จะใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลายปฏิบัติงานร่วมกันแบบผสมผสานไม่มีรูปการนิเทศที่ตายตัว มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ รวมถึงใช้กระบวนการวิจัยในการนิเทศอีกด้วย โดยการนิเทศการศึกษาในวิถีใหม่ควรระบบปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่ชัดเจน กำหนดกลยุทธ์ในการนิเทศ ศึกษา

สภาพการปฏิบัติงาน วางแผนการนิเทศ ประเด็นในการนิเทศ ให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ เสริมกำลังใจระหว่างการนิเทศ บันทึกการนิเทศ กำกับติดตามการนำผลการนิเทศไปพัฒนางาน และการสะท้อนผลการดำเนินงาน (After action Review: AAR) ผู้นิเทศควรมีเทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลายสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนแต่ละคน เช่น ครูบางคนที่มีความพร้อมสูงเราก็แค่ให้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น (To Inform) ครูบางคนก็แค่ให้คำปรึกษา (To Consult) ครูบางคนก็ต้องเข้าไปช่วยเหลือในบางขั้นตอน (To involve) ครูบางคนก็ต้องพาทำในทุกขั้นตอน (To Collaborate) ครูบางคนก็ต้องพาทำและเสริมพลังอำนาจให้เขาเกิดความเข้มแข็ง (To Empower) มีระบบเครือข่ายการนิเทศสนับสนุน โดยสร้างเครือข่ายการนิเทศในทุกระดับทั้งในระดับอำเภอ ระดับกลุ่มสถานศึกษา และระดับสถานศึกษา เพื่อให้สามารถทำการนิเทศไปในทิศทางเดียวกันให้ครอบคลุมในทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเป็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในเครือข่าย ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการนิเทศ เช่น การนิเทศแบบออนไลน์ การสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศึกษานิเทศก์กับครูผู้สอน บรรยายให้ความรู้แบบออนไลน์ ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ในปัจจุบันมีนวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษาเกิดขึ้นมากมายที่ผ่านกระบวนการวิจัย ดังนั้นผลจากเทคนิค/รูปแบบวิธีการ/กระบวนการนิเทศที่ผ่านกระบวนการวิจัยจะมีความน่าเชื่อถือและสามารถขยายผลไปยังสถานศึกษาที่มีบริบทเดียวกันได้อีกด้วย ศึกษาข้อมูลทางการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่านมาทุกครั้งก่อนการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน แล้วจึงทำการวางแผนการนิเทศและดำเนินการนิเทศ เนื่องจากครูผู้สอนแต่ละคนมีสภาพบริบทและสภาพปัญหาแตกต่างกัน ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ/พี่เลี้ยง (coach/mentor) แบบกัลยาณมิตรให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รวมทั้งมีการกำกับติดตามดูแลครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศรับผิดชอบผลการนิเทศร่วมกัน นำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามสภาพบริบทและความพร้อมของผู้รับการนิเทศ

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 13 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า รูปแบบการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีดิสรพ์ชั่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุควิถีใหม่เป็นอย่างมาก และยุคคว่ำเวิลด์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีการผันผวนตลอดเวลา ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ ผู้นิเทศควรปรับตัวปรับเปลี่ยนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และเตรียมพร้อมในการนิเทศโดยการจัดทำข้อมูลพื้นฐานศึกษาหาข้อมูลอย่างรอบด้าน เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วิชาการ บริบทของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการดำเนินการบริหารจัดการนิเทศการศึกษา ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ กระบวนการนิเทศ และวัดผลประเมินผลการนิเทศ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในทุกขั้นตอนของการ

นิเทศ เพื่อช่วยให้การดำเนินการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยออกแบบนวัตกรรมการนิเทศที่เข้าถึงง่าย มีกระบวนการที่สามารถดำเนินการได้สะดวกรวดเร็วไม่ซับซ้อนเพื่อช่วยให้ผู้นิเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วและนำข้อมูลนั้น ๆ มาวิเคราะห์สังเคราะห์กระบวนการให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 14 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศควรส่งเสริมสนับสนุนเป็นพี่เลี้ยงอย่างกัลยาณมิตรตามแนวทางการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา รับฟังความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศ ให้การยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้นิเทศควรลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อเข้าใจสภาพบริบท ห้องเรียน ผู้เรียน ครู และผู้บริหาร ให้มีเป้าหมายเดียวกัน มีแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน สำนวจความต้องการของผู้รับการนิเทศ สร้างความเข้าใจแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามความต้องการของผู้รับการนิเทศแบบร่วมมือ ผู้นิเทศสร้างนวัตกรรมการนิเทศเพื่อเป็นเครื่องมือในการนิเทศการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศ การศึกษาด้วยระบบออนไลน์อย่างต่อเนื่อง นำเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้เข้ามาใช้ในกระบวนการนิเทศ เช่น การใช้แพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันเพื่อใช้ในการนิเทศ ออกแบบแผนการนิเทศที่สามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ครูและผู้เรียน ดำเนินการนิเทศโดยส่งเสริมและพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานะการทำงานในอนาคต เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยี การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การสื่อสารระหว่างบุคคล และการทำงานร่วมกับผู้อื่น มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการนิเทศที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล เช่น การใช้แพลตฟอร์มการนิเทศออนไลน์ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้รับการนิเทศเพื่อให้ความพร้อมในการนำเสนอการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ และใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนกระบวนการการเรียนรู้และการสอนอย่างเหมาะสม โดยไม่สร้างภาระงานให้แก่ผู้รับการนิเทศ

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 15 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันควรปรับเปลี่ยนกระบวนการนิเทศใหม่ เนื่องจากสถานการณ์ที่มีความผันผวน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์ต่างๆ การนิเทศเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเป็นกระจกสะท้อนให้ผู้รับการนิเทศได้มีการพัฒนาตนเอง ผู้นิเทศต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้เป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้รับการนิเทศ รวมถึงผู้นิเทศไม่ควรสั่งการ ไม่ควรสอน ไม่บอกคำตอบ แต่ควรชี้แนะแนวทางเลือกให้แก่ผู้รับการนิเทศ ปรับเปลี่ยนกระบวนการนิเทศในยุควิถีใหม่ควรสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้รับการนิเทศในเชิงบวกและบอกสิ่งที่ต้องเติมเต็มให้สมบูรณ์อย่างกัลยาณมิตร ใช้กระบวนการชวนคิด ส่งเสริมการลงมือทำเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ สังเกตการสอนโดยไม่ชี้แนะผู้รับการนิเทศในขณะจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลให้แก่ผู้รับการนิเทศ ปรับเปลี่ยนสื่อวัตกรรมการนิเทศที่สอดคล้องกับสถานการณ์และ

บริบทของผู้รับการนิเทศ โดยยึดเป้าหมายในการส่งเสริมพัฒนาผู้รับการนิเทศให้มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งผู้นิเทศควรศึกษาหาความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อนำความรู้มาใช้ในการแนะนำการสร้างสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับการนิเทศให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ สรุปรายงานผลการนิเทศโดยนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 16 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศใช้กระบวนการนิเทศตามแบบเดิมแต่ใช้ช่องทางการนิเทศแบบใหม่เน้นการใช้เทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย สนับสนุนการเรียนรู้แบบกลุ่มและการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ เน้นการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและครู สร้างชุมชนการเรียนรู้ที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเปิดโอกาส ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ไม่จำกัดเพียงแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น แพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้นิเทศควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศซึ่งเป็นการนิเทศโดยใช้เทคนิควิธีการร่วมสมัย คำนึงถึงองค์ประกอบของการนิเทศในรูปแบบของรูปธรรมและนามธรรม ในส่วนของรูปธรรมควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศทั้งด้านกายภาพและจิตใจ เวลาในการนิเทศ สถานที่ในการนิเทศและเครื่องมือนิเทศควรมีความเหมาะสม จัดทำคู่มือซึ่งมีเครื่องมือนิเทศแบบประเมินติดตาม ซึ่งควรเป็นแบบนิเทศติดตามที่สร้างขึ้นเองให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศโดยผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล ในส่วนของนามธรรมควรคำนึงถึงจิตสภาวะทางอารมณ์ของผู้รับการนิเทศด้วย หากผู้รับการนิเทศไม่พร้อมด้วยสภาวะทางอารมณ์ควรมีความยืดหยุ่นระยะเวลาในการนิเทศ สิ่งสำคัญควรคำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรมในการนิเทศรวมถึงการแต่งกายให้มีความเหมาะสม ผู้นิเทศควรศึกษาเรียนรู้กิจกรรมในการนิเทศและนำมาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อช่วยให้การนิเทศมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 17 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศต้องมีความรอบรู้รอบด้านประสานความร่วมมืออึดอ้อมแจ่มใส สร้างความคุ้นเคยสร้างขวัญกำลังใจให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศอย่างกัลยาณมิตร ศึกษาสภาพปัจจุบันและทำความเข้าใจร่วมกันกับผู้รับการนิเทศ วิเคราะห์ข้อมูลบริบท นโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา ผลการวัดผล และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา ครู และผู้เรียน วิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในการจัดการเรียนการสอน กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้ชัดเจน วัดผลได้ และสอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และปัญหา

กำหนดตัวชี้วัดและกลไกติดตามผลการนิเทศ กำหนดรูปแบบ วิธีการ กิจกรรม กลยุทธ์ และเครื่องมือการนิเทศที่เหมาะสมกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ บริบท และความต้องการ กำหนดระยะเวลา สถานที่ บุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาร่วมกัน ใช้เทคโนโลยี สื่อ และนวัตกรรมการศึกษา มาสนับสนุนการนิเทศ ติดตามผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตการณ์ การสนทนา การประเมินผล การวิเคราะห์เอกสาร ประเมินผลการนิเทศ วัดผลความสำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ นำผลการติดตามและประเมินผล มาปรับปรุง พัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบ วิธีการ กิจกรรม กลยุทธ์ และเครื่องมือการนิเทศ นำเสนอผลการนิเทศให้กับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาการนิเทศต่อไป สะท้อนผลการนิเทศเชิงบวกชมเชยเสนอแนะให้กำลังใจยกย่องเชิดชูเกียรติ รายงานสรุปผลการนิเทศให้ผู้บริหารและสถานศึกษาทราบ ลดภาระงาน ลดการใช้เอกสาร มุ่งพัฒนากระบวนการเน้นผลลัพธ์ สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 18 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า การนิเทศเป็นส่วนสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ในยุควิถีใหม่การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ผู้บริหารควรนิเทศกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนสู่ผู้เรียนร่วมกับทีมบริหารวิชาการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน เน้นการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาร่วมกัน ใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการสังเกตการณ์ การสนทนา การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยี สื่อ และนวัตกรรมการศึกษา มาสนับสนุนการนิเทศ มุ่งเน้นผลลัพธ์ วัดผลได้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามบริบท ความต้องการ และปัญหา ผู้นิเทศมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในในรูปแบบลงพื้นที่ หรือผ่านระบบออนไลน์ร่วมกับทีมบริหารของสถานศึกษา เติมเต็มความรู้ให้แก่ผู้รับการนิเทศ ชี้แจงประเด็นการนิเทศสร้างความเข้าใจร่วมกัน สื่อสารกับผู้รับการนิเทศอย่างกัลยาณมิตรพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการนิเทศใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการนิเทศจัดเวทีการเผยแพร่ผลงานสื่อการสอนของครูให้รางวัลเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน โดยส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักสูตร บริบท และความต้องการของผู้เรียน โดยการนิเทศควรเน้นการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาร่วมกัน ใช้วิธีการที่หลากหลาย ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามบริบท ความต้องการและปัญหา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 19 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและเป็นหลักสำคัญของกระบวนการนิเทศภายใน คณะกรรมการนิเทศควรประกอบด้วยทีมบริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศในยุควิถีใหม่โดยลงพื้นที่หรือในรูปแบบออนไลน์ ศึกษานิเทศก์ของ

สถานศึกษาและสถานการณ์ในปัจจุบันนำข้อมูลที่ศึกษาจากบริบทของสถานศึกษามาใช้ในการวางแผนและออกแบบการนิเทศให้เหมาะสม ผู้นิเทศสร้างเครือข่ายการนิเทศโดยให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญมาช่วยเหลือสนับสนุนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนด้วยกันเน้นการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู เน้นการระดมความคิด แลกเปลี่ยนมุมมองประสบการณ์และแนวทางการแก้ปัญหา พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการสื่อสาร ใช้เทคโนโลยี สื่อสารออนไลน์ในการนิเทศ เช่น การประชุมทางออนไลน์ การแชท การส่งไฟล์ เหมาะสำหรับสถานศึกษาที่ห่างไกล ครูผู้สอนที่มีภาระงานมาก หรือในสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการนิเทศแบบพบหน้า ช่วยประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ สะท้อนคิดให้ข้อเสนอแนะด้านในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลิกภาพ สื่อการสอน ทักษะหรือวิธีการสอน การวัดประเมินผลเพื่อปรับปรุงและเติมเต็มกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศควรเป็นผู้ให้คำชี้แนะให้คำแนะนำบอกแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้รับการนิเทศ และควรประเมินผลการนิเทศตามกระบวนการ 5W 1H จะช่วยให้กระบวนการนิเทศได้มีการทบทวนและนำข้อมูลวิเคราะห์และพัฒนาการนิเทศ รวมถึงรายงานสรุปผลการนิเทศและเผยแพร่ต่อไป

สรุปตัวแปรที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 ท่าน มาสังเคราะห์สรุปผลเป็นด้านต่าง ๆ จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ทางด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ในทุกมิติ ปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความสามารถทางเทคโนโลยี และมีบุคลิกภาพที่ดี มีความรู้รอบด้านมากกว่าครู ก้าวนำความรู้มากกว่าครูหนึ่งก้าวเสมอทั้งความรู้ด้านการประกันคุณภาพ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผล เรียนรู้ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รู้ทันเทคโนโลยี ปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้นิเทศต้องศึกษาข้อมูล หาความรู้ในทุกเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และออกแบบกระบวนการช่วยเหลือครู สร้างสื่อต่าง ๆ โดยให้คำแนะนำได้ตรงตามบริบทของผู้รับการนิเทศ ชี้แนะให้คำแนะนำ ไม่บอกคำตอบ ผู้นิเทศต้องพาคิด พาทำ รับฟังความคิดเห็น ไม่ตั้งคำถามในเชิงลบ ควรสร้างกำลังใจในการนิเทศ ประสานความร่วมมือ ยึดหลักกัลยาณมิตร เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาในการดำเนินการนิเทศการศึกษา ยึดหยุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายเรียบร้อย มีบุคลิกภาพที่ดี จริงใจมีมิตรไมตรีต่อครู และผู้บริหาร แสดงความคิดเห็นร่วมกัน สังเกต

การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงสร้างสรรค์สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างความเข้มแข็งให้แก่ครูและสถานศึกษา ชี้แนะให้เห็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจให้คำแนะนำในการดำเนินการตามทางเลือกที่นำไปสู่ความสำเร็จ ส่งเสริมช่องทางในการค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ทางด้านการวางแผนการนิเทศในยุควิถีใหม่ควรมีการประชุมหารือ กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำแผน กำหนดเนื้อหา ออกแบบวิธีการนิเทศ จัดทำสื่อ/เครื่องมือ กำหนดกรอบการประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศอย่างชัดเจน ศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาทุกครั้งก่อนลงพื้นที่เพื่อดำเนินการนิเทศควรวิเคราะห์สภาพของการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอาจใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หรือ Focus Group นำข้อมูลจากการศึกษามาใช้ในการวางแผนการนิเทศ และดำเนินการนิเทศ เพื่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา มีการกำหนดกลยุทธ์ แนวทางการปฏิบัติงาน การวางแผนการนิเทศ กรอบหรือประเด็นในการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศเป็นรายบุคคลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศ กำหนดประเด็นการนิเทศ โดยการแจ้งให้ผู้รับการนิเทศได้รับทราบก่อนและให้ความช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ ออกแบบเครื่องมือในการนิเทศ แบบประเมินผลการนิเทศ จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ จุดประสงค์ของการนิเทศ ออกแบบเครื่องมือในการนิเทศ จัดทำแบบประเมินผลการนิเทศ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศ นำเครื่องมือการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศตรวจสอบประเด็นการนิเทศ และร่วมพิจารณาประเด็นการนิเทศร่วมกัน กำหนดปฏิทินการนิเทศโดยแจ้งให้ผู้รับการนิเทศได้รับทราบก่อนการนิเทศ และก่อนการลงนิเทศควรลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลสภาพบริบทของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาได้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศโดยนำเป้าหมายของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในทุกระดับ ให้เป็นคนดี คนเก่งมีคุณภาพ บนพื้นฐานความเป็นไทย เป็นแนวทางในการนิเทศสู่ความสำเร็จ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดระบบการนิเทศภายในให้มีความเข้มแข็งสามารถดำเนินการในสถานศึกษา โดยศึกษาศึกษานิเทศก์ควรมีส่วนร่วมในการออกแบบระบบการนิเทศภายในให้แก่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ควรคำนึงถึงบริบทคุณภาพครู ผู้บริหาร รวมถึงสุขภาพ สภาพความเป็นอยู่และภาระของแต่ละบุคคลมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในหนึ่งสัปดาห์ศึกษานิเทศก์ควรลงพื้นที่นิเทศชั้นเรียนอย่างน้อยสองวันหรือตามระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อไปช่วยเหลือดูแลครูในการพัฒนาการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ทางด้านการกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ว่า ผู้นิเทศต้องมีบทบาทเป็นที่เลี้ยง หรือผู้ให้คำชี้แนะ พาคิดพาทำให้ตรงกับเป้าหมาย และความต้องการสอดคล้องกับบริบทของผู้รับการนิเทศ การนิเทศต้องมี

กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนในชั้นเรียนด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting ผู้นิเทศ (ศึกษานิเทศก์) ต้องมีการประชุมหรือวางแผนการเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงาน และออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูล หรือผลการดำเนินงานในชุดเดียวกัน เพื่อลดภาระงานให้แก่สถานศึกษา ศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา ให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในยุควิถีใหม่ควรมีความไว้วางใจ เข้าใจ ทำงานร่วมกันเป็นทีม รับฟัง และยอมรับความคิดเห็น ให้เกียรติกันและกัน ซึ่งการนิเทศในยุควิถีใหม่ต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็น ชื่นชมให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ครูหรือผู้รับการนิเทศเป็นเครือข่ายเพื่อนร่วมวิชาชีพร่วมกันวางแผน ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปด้วยกัน สร้างเครือข่ายการนิเทศสนับสนุน เพื่อสามารถดำเนินการนิเทศไปในทิศทางเดียวกัน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ และเสริมสร้างงานให้มีคุณภาพสูง สร้างทีมการนิเทศ ทำงานเป็นทีม มีระบบเครือข่ายการนิเทศสนับสนุนในทุกระดับทั้งระดับกลุ่มสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา ระดับสภวิทยาเขต และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีโอกาสได้รับรู้ผลการนิเทศจากการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศ เพื่อช่วยหนุนเสริมผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ฝ่ายบริหารมีส่วนสำคัญในการนิเทศ ติดตาม ให้ขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน การนิเทศภายในเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการนิเทศ ทั้งนี้ผู้กำหนดนโยบายในการนิเทศภายในคือผู้บริหาร โดยกำหนดระยะเวลา นิเทศ ขอบข่ายของการนิเทศ ไม่ใช่ใช้วิธีการสั่งการ ไม่ใช่ใช้วิธีการสอน และไม่บอกคำตอบแก่ผู้รับการนิเทศ แต่ควรชี้แนะบอกแนวทางการพัฒนาให้แก่ผู้รับการนิเทศได้อย่างเหมาะสม ให้ข้อเสนอแนะในเชิงบวก ไม่เปรียบเทียบสถานศึกษาหรือครูผู้สอน หลังจากการนิเทศควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับการนิเทศ เริ่มจากการชมเชยและให้เป็นข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เต็มใจ ควรมีการบันทึกการนิเทศทุกครั้ง และนำผลการนิเทศไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนผลการดำเนินงาน (After Action Review : AAR) การนิเทศในยุควิถีใหม่ควรใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย มีการปฏิบัติงานร่วมกันแบบผสมผสานไม่มีรูปแบบที่ตายตัว สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสร้างนวัตกรรมการศึกษาาร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในยุควิถีใหม่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการนิเทศด้วย ในการนิเทศควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายหรือใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจะช่วยให้การสื่อสารได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการนิเทศที่หลากหลาย เพื่อลดขั้นตอนและประหยัดเวลาการเดินทาง ดังนั้นกระบวนการนิเทศถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการช่วยเหลือดูแลผู้รับการนิเทศ โดยผู้นิเทศเป็นผู้สะท้อนจุดเด่นจุดควรพัฒนาให้แก่ผู้รับการนิเทศ เผยแพร่ผลการนิเทศ สร้างชุมชนการเรียนรู้ข้ามโรงเรียนข้ามเครือข่าย (PLC-Network) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สะดวกรวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย ใช้กระบวนการวิจัยผสมผสานกับกระบวนการนิเทศ เพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพการนิเทศ โดยนวัตกรรมทางการนิเทศการศึกษาที่ผ่านกระบวนการวิจัยจะมีความน่าเชื่อถือ และสามารถขยายผลไปยังสถานศึกษาที่มีบริบทเดียวกันได้อีกด้วย

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ทางด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศในยุควิถีใหม่ควรใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูลก่อนการนิเทศ เพื่อลดขั้นตอนการนิเทศให้มีความกระชับรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ เช่น การนิเทศแบบออนไลน์ การสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รวมถึงการบรรยายให้ความรู้ในรูปแบบออนไลน์ ช่วยให้ผู้นิเทศ ครู และผู้เรียนสามารถเรียนรู้พัฒนาทักษะความรู้และสมรรถนะได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูสู่มืออาชีพโดยการสร้างสื่อวัตกรรมการนิเทศแบบออนไลน์ การจัดการเรียนรู้อิงรุก (Active Learning) ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหาร และครูเผยแพร่ผลงาน/สื่อ นวัตกรรมผ่านระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ ซึ่งในยุควิถีใหม่ส่งผลให้การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการเรียนรู้มากขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการสร้างสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกันสถานการณ์ เช่น การใช้แอปพลิเคชันให้เหมาะสมในการนิเทศในยุควิถีอนาคต วิถีคุณภาพ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ทางด้านสรุปและรายงานผลการนิเทศในยุควิถีใหม่ต้องมีการประเมินผลการนิเทศและสรุปรายงานผลการนิเทศมีการนำปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป มีการสรุปรายงานผลนำผลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศรวมถึงเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ บนหน้าเว็บไซต์ขององค์กร และช่องทางสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล จัดทำรายงานผลการนิเทศและส่งผลการนิเทศให้แก่สถานศึกษา เพื่อร่วมกันตรวจสอบสรุปผล ร่วมกันนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ตามสภาพบริบทและความพร้อมของผู้รับการนิเทศในครั้งต่อไป มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในเครือข่ายในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เผยแพร่ผลงานของครูผู้สอน ชื่นชมนำความสำเร็จของครูเผยแพร่ผลงานครูผ่านสื่อออนไลน์ ส่งเสริมให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC โดยผู้นิเทศมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดองค์ความรู้ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษา นำเสนอผลงานของสถานศึกษาเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บันทึกเรื่องราวประเด็นการช่วยเหลือพัฒนาถอดบทเรียนสิ่งดี ๆ ความประทับใจที่เกิดขึ้นกับครู นักเรียน ผู้บริหาร เผยแพร่บนสื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินการของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใน EDFR รอบที่ 2

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 1 มาพัฒนาและสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลใน EDFR รอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile) ของแต่ละข้อคำถาม เพื่อหาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่

ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (QR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ในทุกระดับ และมีความรู้รอบด้านมากกว่าครู ทั้งด้านความรู้ ด้านการประกันคุณภาพ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผล รวมถึงการสร้างสื่อต่าง ๆ สามารถให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ผู้นิเทศต้องปรับตัวพร้อมรับและเรียนรู้ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา
 ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านบุคลากรการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐานฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
3. ผู้นิเทศต้องมีความรู้ ทักษะทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงรู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง และสร้างสรรค์	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ผู้นิเทศต้องศึกษาข้อมูล ศึกษาหาความรู้ออกแบบกระบวนการช่วยเหลือครู และติดตามผล เพื่อวิเคราะห์ผลการนิเทศ ปัญหา อุปสรรค และนำมาพัฒนากระบวนการนิเทศครั้งต่อไป	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ผู้นิเทศต้องมีองค์ความรู้ อย่างรอบด้าน มีความเชี่ยวชาญ มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงเป็นครูของครูสามารถให้คำปรึกษา คำชี้แนะได้ทุกมิติเพื่อให้ความช่วยเหลือครูได้อย่างมีคุณภาพ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ผู้นิเทศต้องมีบุคลิกภาพที่ดี การแต่งกายที่เหมาะสมสะอาด เรียบร้อย	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา
 ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านบุคลากรการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐานฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
7. ผู้นิเทศต้องชวนคิดชวนทำ รับความฟังความคิดเห็นร่วม ความคิดเห็นและสังเกตการ ดำเนินการจัดกระบวนการเรียน การสอนหรือพัฒนาการสอน ของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
8. ผู้นิเทศต้องกระตุ้นให้เกิด การนิเทศภายในที่เข้มแข็งและ เป็นระบบ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
9. ผู้นิเทศต้องมีความพร้อมมี กรอบแนวคิดคิดควรชี้แนะไม่ บอกคำตอบและมีเป้าหมายของ การนิเทศเพื่อสร้างความ เข้มแข็งให้แก่ครูและ สถานศึกษาให้เห็นทางเลือก และตัดสินใจดำเนินการตาม ทางเลือกที่นำไปสู่ความสำเร็จ	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านบุคลากรการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐานฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
10. ผู้นิเทศต้องศึกษาเรียนรู้ใน ด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอเพื่อ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเนื่อง ด้วยต้องเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง เป็นผู้นำทางวิชาการจึงต้องก้าว นำหน้าครูหนึ่งก้าวเสมอเพื่อให้ เกิดการยอมรับความเชื่อมั่นใน การพัฒนาศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
11. ผู้นิเทศต้องศึกษาบริบท และรู้บทบาทหน้าที่ของผู้รับ การนิเทศมีทักษะการฟังอย่างมี วิจารณญาณ เพื่อจะสามารถให้ การช่วยเหลือให้คำแนะนำได้ ตรงตามบริบทของผู้รับการ นิเทศ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
12. ผู้นิเทศต้องรับฟัง ปรับเปลี่ยนการสื่อสารไม่ตั้ง คำถามในเชิงลบควรสร้าง กำลังใจในการนิเทศประสาน ร่วมมือยึดหลักกัลยาณมิตร ยึดหยุ่นยิ้มแย้มแจ่มใสจริงใจมี มิตรไมตรีต่อครู ผู้บริหาร	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านบุคลากรการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐานฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
13. ผู้นิเทศต้องเป็นที่ปรึกษา อย่างกัลยาณมิตรร่วมคิดร่วมทำ และเป็นผู้นำครูได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดยเป็นตัวกลาง ประสานระหว่าง สพฐ สพท. และสถานศึกษา	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
14. ผู้นิเทศต้องให้คำแนะนำ ร่วมคิดร่วมปฏิบัติพาคิดพาทำ ให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจ และมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อให้ การจัดการเรียนการสอนมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
15. ผู้นิเทศต้องใช้หลักการ เข้าใจเข้าถึงพัฒนาในการ ดำเนินการนิเทศการศึกษาต้อง เข้าใจเข้าถึงผู้เรียนเพื่อพัฒนา ครูให้สามารถมีความรู้ในการ พัฒนาผู้เรียนหรือแก้ไขปัญหา ของผู้เรียนได้	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่(ต่อ)

ด้านบุคลากรการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐานฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
16. ผู้นิเทศต้องชี้ให้เห็นถึง ความก้าวหน้าจากการปฏิบัติ หน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ที่ส่งผล ต่อการมีความรู้ มีทักษะมี ทัศนคติมีมุมมองนำไปสู่การ พัฒนาตนเองและพัฒนางานสู่ ความสำเร็จเกิดความก้าวหน้า และความมั่นคงทางวิชาชีพ	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
17. ผู้นิเทศต้องมีบทบาทเป็นพี่ เลี้ยงหรือผู้ให้คำชี้แนะพาคิดพา ทำให้ตรงกับเป้าหมายและ ความต้องการเหมาะสมกับ บริบทของผู้รับการนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
18. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ต้องมีความพร้อมในด้านตัว บุคคลอารมณ์เวลาสถานที่ สถานการณ์ควรสร้างความคุ้น ชินเป็นกันเองสร้างบรรยากาศ/ สภาพแวดล้อมเตรียมความ พร้อมก่อนการนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านบุคลากรการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐานฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
19. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ต้องมีเป้าหมายเดียวกันโดยมี แนวทางเป้าหมายของประเทศ หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา รวมถึงชุมชนมุ่งการพัฒนา ผู้เรียนสู่การมีความรู้คุณธรรม ทักษะทางปัญญาและทักษะทาง สังคม (พลเมืองที่เข้มแข็ง) คุณ ลักษณะอันพึงประสงค์สมรรถนะ และการใช้เทคโนโลยีอย่าง สร้างสรรค์	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
20. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ต้องทำความเข้าใจร่วมคิดนำสู่ การออกแบบแผนการนิเทศเชิง สถานการณ์ปรับตามสภาพ บริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อย่างกัลยาณมิตร	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
21. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ต้องสร้างความคุ้นเคยใน ขณะเดียวกันต้องเปิดใจรับการ ชี้แนะจากผู้รับการนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านบุคลากรการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐานฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
22. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และรู้บทบาทหน้าที่ของผู้อื่น เพื่อมีความเข้าใจตามบริบท หน้าที่ของแต่ละบุคคล	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตามตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ จำนวน 22 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติในทุกประเด็น โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn. \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($|Mdn. - Mo. | \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IQR. \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn. \leq 4.0$) จำนวน 22 ประเด็น ได้แก่ ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ในทุกมิติ และมีความรู้รอบด้านมากกว่าครู ทั้งด้านความรู้ ด้านการประกันคุณภาพ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผล รวมถึงการสร้างสื่อต่างๆ สามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้ได้ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ผู้นิเทศต้องปรับตัวพร้อมรับ และเรียนรู้ความก้าวหน้าใหม่ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ผู้นิเทศต้องมีความสามารถทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รู้ทันเทคโนโลยี ปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ผู้นิเทศต้องศึกษาข้อมูล หาความรู้ ออกแบบกระบวนการช่วยเหลือครู และติดตามผล เพื่อวิเคราะห์ผลการนิเทศ ปัญหา อุปสรรค และนำมาพัฒนากระบวนการนิเทศครั้งต่อไป (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ผู้นิเทศต้องมีองค์ความรู้รอบด้านมีความเชี่ยวชาญมีภาวะผู้นำ

ทางวิชาการสูงเป็นครูของครูสามารถให้คำปรึกษาคำชี้แนะได้ทุกมิติ เพื่อให้ความช่วยเหลือครูได้อย่างมีคุณภาพ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศต้องมีบุคลิกภาพที่ดีการแต่งกายที่เหมาะสมสะอาดเรียบร้อย (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศต้องชวนคิดชวนทำรับความฟังความคิดเห็นร่วมความคิดเห็นและสังเกตการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนหรือพัฒนาการสอนของครู และให้ข้อมูลย้อนกลับสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศต้องกระตุ้นให้เกิดการนิเทศภายในที่เข้มแข็งเป็นระบบ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศต้องมีความพร้อมมีกรอบแนวคิดคิดควรวชี้แนะไม่บอกคำตอบและมีเป้าหมายของการนิเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครูและสถานศึกษาให้เห็นทางเลือกและตัดสินใจดำเนินการตามทางเลือกที่นำไปสู่ความสำเร็จ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศต้องศึกษาเรียนรู้ในด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอเพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากต้องเป็นผู้ชี้แนะแนวทางเป็นผู้นำทางวิชาการจึงต้องก้าวหน้าครูหนึ่งก้าวเสมอเพื่อให้เกิดการยอมรับความเชื่อมั่นในการพัฒนาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศต้องศึกษาบริบทและรู้บทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ มีทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อจะสามารถให้การช่วยเหลือให้คำแนะนำได้ตรงตามบริบทของผู้รับการนิเทศ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศต้องรับฟังปรับเปลี่ยนการสื่อสารไม่ตั้งคำถามในเชิงลบควรสร้างกำลังใจในการนิเทศ ประสานร่วมมือยึดหลักกัลยาณมิตรยึดหยุ่นยิ้มแย้มแจ่มใสจริงใจมีมิตรไมตรีต่อครู ผู้บริหาร (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศต้องเป็นที่ปรึกษาอย่างกัลยาณมิตรร่วมคิดร่วมทำและเป็นผู้นำครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นตัวกลางประสานระหว่าง สพฐ สพท. และสถานศึกษา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศต้องให้คำแนะนำ ร่วมคิดร่วมปฏิบัติพาคิดพาทำให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจและมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศต้องใช้หลักการเข้าใจเข้าถึงพัฒนาในการดำเนินการนิเทศการศึกษาต้องเข้าใจเข้าถึงผู้เรียน เพื่อได้พัฒนาครูให้สามารถมีความรู้ในการพัฒนาผู้เรียนหรือแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศต้องชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้าจากการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ที่ส่งผลต่อการมีความรู้มีทักษะมีทัศนคติมีมุมมองนำไปสู่การพัฒนาตนเองและพัฒนางานสู่ความสำเร็จ เกิดความก้าวหน้าและความมั่นคงทางวิชาชีพ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศต้องมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงหรือผู้ให้คำชี้แนะพาคิดพาทำให้ตรงกับเป้าหมายและความต้องการเหมาะสมกับบริบทของผู้รับการนิเทศ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องมีความพร้อมในด้านตัวบุคคลอารมณ์เวลาสถานที่สถานการณ์ควรสร้างความคุ้นชินเป็นกันเองสร้างบรรยากาศ/สภาพแวดล้อมเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องมีเป้าหมายเดียวกัน โดยมีแนวทางเป้าหมายของ

ประเทศ หน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษารวมถึงชุมชนมุ่งการพัฒนาผู้เรียนสู่การมีความรู้มีคุณธรรมทักษะทางปัญญาและทักษะทางสังคม (พลเมืองที่เข้มแข็ง) คุณลักษณะอันพึงประสงค์สมรรถนะและการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องทำความเข้าใจร่วมคิดนำสู่การออกแบบแผนการนิเทศเชิงสถานการณ์ปรับตามสภาพบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกลายนิมิตร (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ต้องสร้างความคุ้นเคยในขณะเดียวกันต้องเปิดใจรับการชี้แนะจากผู้รับการนิเทศ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและรู้บทบาทหน้าที่ของผู้อื่นเพื่อมีความเข้าใจตามบริบทหน้าที่ของแต่ละบุคคล (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่

ด้านการวางแผนการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. มีการประชุมหารือ กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำแผน กำหนดเนื้อหา ออกแบบวิธีการนิเทศ จัดทำสื่อ/เครื่องมือ กำหนดกรอบการประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศอย่างชัดเจน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ศึกษาข้อมูลของสถานศึกษา ทุกครั้ง ก่อนวิเคราะห์สภาพของการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอาจใช้แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ หรือ Focus Group นำข้อมูลจากการศึกษา มาใช้ในการวางแผนการนิเทศ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านการวางแผนการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
มาใช้ในการวางแผนการนิเทศ และดำเนินการนิเทศ เพื่อการ พัฒนาและแก้ไขปัญหาให้ สอดคล้องกับสภาพบริบทของ สถานศึกษา								
3. มีการกำหนดกลยุทธ์ แนว ทางการปฏิบัติงาน การวางแผน การนิเทศ กรอบหรือประเด็นใน การนิเทศ	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
4. ทำแผนการนิเทศเป็น รายบุคคลมีความชัดเจนและ สอดคล้องกับความต้องการ จำเป็นของผู้รับการนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
5. กำหนดประเด็นการนิเทศ โดยการแจ้งให้ผู้รับการนิเทศได้ รับทราบก่อน และให้ความ ช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
6. ออกแบบเครื่องมือในการ นิเทศแบบประเมินผลการนิเทศ จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจุดประสงค์ของ การนิเทศนำแบบการนิเทศให้	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านการวางแผนการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
ผู้รับการนิเทศตรวจสอบ ประเด็นการนิเทศ								
7. สร้างความเข้าใจและ เป้าหมายระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. มีการกำหนดปฏิทินการ นิเทศแจ้งให้ผู้รับการนิเทศ รับทราบก่อนการลงนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. ก่อนการส่งเสริมพัฒนาครู ควรลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูล สภาพบริบทตามความต้องการ ของครูเพื่อส่งเสริมพัฒนาได้ตรง ตามความต้องการและ สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. ดำเนินการนิเทศน์โดยนำ เป้าหมายทางการศึกษาของ ประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในทุกระดับให้เป็นคนดี เก่ง มี คุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เป็นแนวทางในการนิเทศสู่ ความสำเร็จ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านการวางแผนการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
11. เมื่อมีนโยบายจากต้นสังกัด ศึกษานิเทศก์ควรศึกษานโยบาย ให้เข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตั้งประเด็นให้ตรงกับ นโยบายอย่างชัดเจน	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
12. ส่งเสริมสนับสนุนการเกิด ระบบการนิเทศภายในให้มี ความเข้มแข็งสามารถ ดำเนินการในสถานศึกษาโดย บุคลากรในสถานศึกษามี ศึกษานิเทศก์ร่วมวางแผน ออกแบบระบบการนิเทศให้แก่ สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
13. บริบท คุณภาพครู ผู้บริหาร รวมถึงสุขภาพ สภาพความ เป็นอยู่และภาระของแต่ละ บุคคลมีผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
14. ในหนึ่งสัปดาห์ศึกษานิเทศก์ ควรลงพื้นที่สถานศึกษาอย่าง น้อยสองวันหรือตามระยะเวลา ที่เหมาะสมเพื่อไปช่วยเหลือ ดูแลครูในการพัฒนาการศึกษา	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตามตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ **ด้านการวางแผนการนิเทศ** การศึกษาในยุควิถีใหม่ จำนวน 14 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติในทุกประเด็น โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn. \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($|Mdn. - Mo.| \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IQR. \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn. \leq 4.0$) จำนวน 14 ประเด็น ได้แก่

มีการประชุมหารือ กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำแผน กำหนดเนื้อหา ออกแบบวิธีการนิเทศ จัดทำสื่อ/เครื่องมือ กำหนดกรอบการประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศอย่างชัดเจน (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาทุกครั้ง ก่อนวิเคราะห์สภาพของการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน อาจใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หรือ Focus Group นำข้อมูลจากการศึกษามาใช้ในการวางแผนการนิเทศ และดำเนินการนิเทศ เพื่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1$) มีการกำหนดกลยุทธ์ แนวทางการปฏิบัติงาน การวางแผนการนิเทศ กรอบหรือประเด็นในการนิเทศ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1$) จัดทำแผนการนิเทศเป็นรายบุคคล มีความชัดเจน และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) กำหนดประเด็นการนิเทศ โดยการแจ้งให้ผู้รับการนิเทศได้รับทราบก่อน และให้ความช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ออกแบบเครื่องมือในการนิเทศ แบบประเมินผลการนิเทศ จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ จุดประสงค์ของการนิเทศ นำแบบการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศตรวจสอบประเด็นการนิเทศ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) สร้างความเข้าใจ และเป้าหมาย ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) มีการกำหนดปฏิทินการนิเทศ แจ้งให้ผู้รับการนิเทศรับทราบก่อนการลงนิเทศ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ก่อนการส่งเสริมพัฒนาครู ควรลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพบริบท ตามความต้องการของครู เพื่อส่งเสริมพัฒนาได้ตรงตามความต้องการ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ดำเนินการนิเทศน์โดยนำเป้าหมายทางการศึกษาของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการศึกษา คือพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในทุกระดับ ให้เป็นคนดี เก่ง มีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เป็นแนวทางในการนิเทศสู่ความสำเร็จ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1$) เมื่อมีนโยบายจากต้นสังกัด ศึกษานิเทศก์ควรศึกษานโยบายให้เข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตั้งประเด็นให้ตรงกับนโยบายอย่างชัดเจน (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1$) ส่งเสริมสนับสนุนการเกิดระบบการนิเทศภายในให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินการในสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษา มีศึกษานิเทศก์ร่วมวางแผน ออกแบบระบบการนิเทศให้แก่

สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) บริบท คุณภาพครู ผู้บริหาร รวมถึงสุขภาพ สภาพความเป็นอยู่ และภาระของแต่ละบุคคลมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ในหนึ่งสัปดาห์ศึกษานิเทศก์ควรลงพื้นที่ สถานศึกษาอย่างน้อยสองวันหรือตามระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อไปช่วยเหลือดูแลครูในการพัฒนา การศึกษา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยมศึกษา(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษาฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. การนิเทศต้องมีกระบวนการ ทำงานร่วมกันระหว่าง ศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนในชั้น เรียนด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
2. ผู้นิเทศ (ศึกษานิเทศก์) ประชุมหารือวางแผนการเก็บ ข้อมูลผลการดำเนินงานและ ออกแบบเครื่องมือการเก็บ ข้อมูลหรือผลการดำเนินงานใน ชุดเดียวกันเพื่อลดภาระงาน ให้แก่สถานศึกษา	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
3. ศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมใน กระบวนการนิเทศภายในของ สถานศึกษาให้คำแนะนำชี้แนะ แนวทางการจัดการเรียนการ สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
4. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศใน ยุควิถีใหม่ควรมีความไว้วางใจ เข้าใจทำงานเป็นที่รับฟังและ ยอมรับความคิดเห็นให้เกียรติ กันและกัน	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
5. การนิเทศติดตามตรวจสอบ ทบทวนต้องเปิดโอกาสให้ผู้รับ การนิเทศได้แสดงความคิดเห็น ชื่นชมให้กำลังใจแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
6. ส่งเสริมครูหรือผู้รับการนิเทศ เป็นเครือข่ายเพื่อนร่วมวิชาชีพ ร่วมกันวางแผนดำเนินการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ไปด้วยกัน	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
7. สร้างเครือข่ายการนิเทศ สนับสนุนเพื่อสามารถทำการ นิเทศไปในทิศทางเดียวกัน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
8. สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับ การนิเทศและเสริมสร้างงานให้ มีคุณภาพสูง	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยมศึกษา(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
9. ผู้นิเทศสร้างทีมการนิเทศ ทำงานเป็นทีมสามารถนิเทศ ติดตามผู้นิเทศในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
10. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรมีโอกาสได้รับรู้ผลการนิเทศ จากการจัดการเรียนการสอน ของผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยหนุน เสริมผู้รับการนิเทศในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
11. ฝ่ายบริหารมีส่วนสำคัญใน การนิเทศติดตามให้ขวัญ กำลังใจแก่ครูผู้สอน	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
12. การนิเทศภายในเป็นส่วน สำคัญของกระบวนการนิเทศผู้ กำหนดนโยบายในการนิเทศ ภายในคือผู้บริหารโดยกำหนด ระยะเวลานิเทศผู้นิเทศ ขอบข่ายของการนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
13. ศึกษานิเทศก์ไม่ใช้วิธีการสั่ง การ ไม่ใช้วิธีการสอนและไม่ บอกคำตอบแก่ครูแต่ควรชี้แนะ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
บอกแนวทางการพัฒนาให้แก่ ครูได้อย่างเหมาะสม								
14. นิเทศโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการดำเนินการมีส่วนร่วม ร่วมวางแผนกำหนดขั้นตอนการ นิเทศติดตามตรวจสอบและการ ปรับปรุงพัฒนา	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
15. ผู้นิเทศสังเกตการสอนใน ชั้นเรียนให้ข้อเสนอแนะในเชิง บวก สามารถนำข้อคิดเห็นไปใช้ ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
16. ไม่เปรียบเทียบสถานศึกษา ครูผู้สอนควรนิเทศและให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback) เป็น รายบุคคล/สถานศึกษา	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
17. หลังจากการนิเทศควรให้ ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับการ นิเทศเริ่มจากการชมเชยและให้ เป็นข้อสังเกตข้อเสนอแนะยก ย่องชมเชยทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เต็มใจ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
18. การดำเนินการนิเทศควรมี การบันทึกการนิเทศกำกับ ติดตามการนำผลการนิเทศไป พัฒนางานอย่างต่อเนื่องและ สะท้อนผลการดำเนินงาน (After Action Review : AAR)	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
19. การนิเทศควรเป็นการบอก วิธีการหาความรู้ชี้แนะแนว ทางการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้แก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถหา ความรู้ เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ ได้	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
20. ใช้กระบวนการวิจัย ผสมผสานกับกระบวนการนิเทศ เพื่อดำเนินการนิเทศได้ตรงตาม ประเด็นปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการ พัฒนา	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
21. ควรมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นปรับปรุง พัฒนาไปด้วยกัน	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
22. การนิเทศในยุควิถีใหม่ต้องใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลายมีการปฏิบัติงานร่วมกันแบบผสมผสานไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
23. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสร้างนวัตกรรมการศึกษา ร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในยุควิถีใหม่	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
24. ในยุควิถีใหม่ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการนิเทศด้วยการนิเทศควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายหรือใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจะช่วยให้การสื่อสารได้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริง	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
25. ในยุควิถีใหม่ศึกษานิเทศก์ควรส่งเสริมให้ขวัญกำลังใจโดยการมอบรางวัลให้แก่ครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยมีการนำเสนอประเมินและตัดสิน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
การนำเสนอประเมินและตัดสิน ผลงานผ่านระบบออนไลน์และมี การยกย่องเชิดชูเกียรติ								
26. สถานศึกษาโดยผู้บริหารมี การนิเทศติดตามเยี่ยมห้องสอน ออนไลน์เพื่อให้อาจารย์กำลังใจใน การจัดการเรียนการสอน ออนไลน์	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
27. การนิเทศในยุควิถีใหม่ส่งผล ต่อการจัดการเรียนการสอนเชิง รุก (Active Learning)	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
28. ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักการมีความสำคัญต่อการ นิเทศการศึกษามีการบูรณาการ ความร่วมมือขับเคลื่อนการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุก มิติไปด้วยกัน	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
29. ในยุควิถีใหม่ผู้นิเทศ สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นเครื่องมือในการนิเทศไป พร้อมๆ กันผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ หลากหลายโดยผู้นิเทศในกลุ่ม งานต่าง ๆ สามารถนิเทศผู้รับ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
การนิเทศไปพร้อม ๆ กันได้ใน คราวเดียวกันลดขั้นตอน ประหยัดเวลาการเดินทางได้ อย่างรวดเร็ว								
30. กระบวนการนิเทศเป็น กิจกรรมที่สำคัญของครูในการ ช่วยเหลือดูแลครูโดย ศึกษานิเทศเป็นผู้สะท้อนจุดเด่น จุดควรพัฒนาให้แก่ครู	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
31. การนิเทศเป็นสิ่งสำคัญใน การจัดกระบวนการเรียนการ สอนผู้นิเทศเป็นเสมือนกระจก สะท้อนข้อสังเกตในการจัดการ เรียนการสอนเพื่อเพิ่มเติม กระบวนการเรียนการสอนให้แก่ ครูผู้สอนได้นำผลการนิเทศมา สังเคราะห์ วิเคราะห์เพื่อหาแนว ทางการช่วยเหลือพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
32. ในยุควิถีใหม่ศึกษานิเทศก์ ควรจัดทำเนื้อหาความรู้และ จัดเก็บเผยแพร่ข้อมูลบน ฐานข้อมูลออนไลน์	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
33. มีการนิเทศในยุควิถีใหม่ ด้วยเทคโนโลยีช่วยให้รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายเวลาส่งผลให้ การนิเทศสะดวกและมี ประสิทธิภาพ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
34. ผู้นิเทศควรลดภาระงาน นอกเหนือจากการนิเทศเพื่อได้ ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่การ นิเทศได้อย่างเต็มที่	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
35. ศึกษาวิเคราะห์ควรเป็น สื่อกลางในการประสานโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาด ใหญ่ในการใช้สื่อการสอน ใบ งาน ใบความรู้ แบบฝึกหัด ร่วมกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน และช่วยเหลือสำหรับโรงเรียน ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและ ขนาดเล็ก	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
36. ศึกษาวิเคราะห์ควรส่งเสริม การพัฒนาตัวครูนำไปสู่การ พัฒนาผู้เรียนรายกลุ่มสาระการ เรียนรู้นำเสนอผลการจัด กระบวนการเรียนรู้ผ่านเวที วิชาการผ่านระบบออนไลน์ ให้	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
รางวัลจากการจัดกิจกรรม ประกวดการพัฒนาสื่อการเรียน การสอนให้แก่ครูผู้สอน								
37. ศึกษาวิเคราะห์ที่มีรูปแบบ แผนการสอน สื่อการเรียนการ สอน แบบวัดประเมินผลให้แก่ ครูผู้สอนและติดตาม กระบวนการจัดการเรียนการ สอนโดยนิเทศในรูปแบบ ออนไลน์หรือใช้แบบสอบถามใน การนิเทศติดตาม	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
38. ให้ความรู้ก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และกำหนดเป้าหมายการ พัฒนาร่วมกัน	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
39. ผู้นิเทศควรมีประชุม วางแผนจัดทำเครื่องมือ สอบถามครู ผู้บริหาร สถานศึกษาร่วมแสดงความ คิดเห็นและตั้งเป้าหมายในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาไปใน ทิศทางเดียวกัน	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
40. ศึกษาวิเคราะห์ควรศึกษา จุดเด่นของแต่ละสถานศึกษา นำมาเป็นต้นแบบในเรื่องต่างๆ และยกย่องชมเชยสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
41. ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการ นิเทศ ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ปัจจุบันโดยนำ เทคโนโลยีเข้าใช้ในการ ดำเนินการนิเทศให้สะดวก รวดเร็วและประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมาย	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
42. การนิเทศมุ่งเป้าหมายไปที่ การพัฒนาผู้เรียนการจัด การศึกษาเพื่อสร้างทักษะใหม่	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
43. โรงเรียนที่อยู่ห่างไกล อุปกรณ์เครื่องมือไม่พร้อมควร ลงพื้นที่ใช้วิธีการนิเทศแบบเดิม หรือใช้ชุดการนิเทศ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
44. เครื่องมือนิเทศ คู่มือ แบบ ติดตามเครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง เพื่อเก็บข้อมูลและเอกสารต่างๆ ควรนำเสนอทางออนไลน์เพื่อใช้ใน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยมศึกษา(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
การกระบวนการนิเทศปรับปรุง พัฒนา								
45. กระบวนการ/วิธีการ ดำเนินการควรลดภาระงานของ ครู	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
46. ในยุควิถีใหม่ศึกษานิเทศก์ ควรนิเทศแบบเปิดเผยและ เผยแพร่สร้างชุมชนการเรียนรู้ ข้ามโรงเรียนข้ามเครือข่าย (PLC-Network)	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
47. ความเชื่อความคิดทัศนคติ สภาพความเป็นอยู่ในยุควิถีใหม่ เปลี่ยนไปส่งผลต่อการจัด การศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาสะดวกรวดเร็วสื่อมี ความน่าสนใจมากขึ้นเข้าถึงได้ ง่าย	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
48. ยุควิถีใหม่เป็นการ เปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี Disruption และ Next Normal การจัดการในยุค Vuca World รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ในระดับมัธยมศึกษาใช้รูปแบบ	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
ในระดับมัธยมศึกษาใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์การนิเทศควรเป็นแบบ ทางไกลการใช้เทคโนโลยีจึงเป็น ส่วนสำคัญ								

ตามตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านกระบวนการ/วิธีการ
นิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ จำนวน 48 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นนัยทางสถิติในทุกประเด็น โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้
คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn. \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน
(Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($|Mdn. - Mo. | \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
(Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IQR. \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม
ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn. \leq 4.0$) จำนวน 48 ประเด็น ได้แก่
การนิเทศต้องมีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนในชั้นเรียนด้วยการ
Coaching, Mentoring และ Supporting (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ผู้นิเทศ
(ศึกษานิเทศก์) ประชุมหารือวางแผนการเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงาน และออกแบบเครื่องมือการเก็บ
ข้อมูล หรือผลการดำเนินงานในชุดเดียวกัน เพื่อลดภาระงานให้แก่สถานศึกษา (ค่าสถิติ $Mdn. = 5,$
 $|Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา ให้
คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. -$
 $Mo. | = 0, IQR. = 1$) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในยุควิถีใหม่ควรมีความไว้วางใจ เข้าใจ ทำงานเป็นทีม
รับฟัง และยอมรับความคิดเห็น ให้เกียรติกันและกัน (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$)
การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน ต้องเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็น ชื่นชมให้
กำลังใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ส่งเสริม
ครูหรือผู้รับการนิเทศเป็นเครือข่ายเพื่อนร่วมวิชาชีพร่วมกันวางแผน ดำเนินการพัฒนากิจการการเรียน

การสอนไปด้วยกัน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) สร้างเครือข่ายการนิเทศ สนับสนุน เพื่อสามารถทำการนิเทศไปในทิศทางเดียวกัน คลอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ และเสริมสร้างงานให้มีคุณภาพสูง (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศสร้างทีมการนิเทศ ทำงานเป็นทีม สามารถ นิเทศ ติดตามผู้นิเทศในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีโอกาสได้รับรู้ผลการนิเทศจากการจัดการเรียนการสอนของผู้รับ การนิเทศ เพื่อช่วยหนุนเสริมผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ฝ่ายบริหารมีส่วนสำคัญในการนิเทศ ติดตาม ให้ความสำคัญแก่ครูผู้สอน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) การนิเทศภายในเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการนิเทศ ผู้ กำหนดนโยบายในการนิเทศภายในคือผู้บริหาร โดยกำหนดระยะเวลา นิเทศ ผู้นิเทศ ขอบข่ายของการ นิเทศ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ศึกษานิเทศก์ไม่ใช้วิธีการสั่งการ ไม่ใช้วิธีการ สอน และไม่บอกคำตอบแก่ครู แต่ควรชี้แนะบอกแนวทางการพัฒนาให้แก่ครูได้อย่างเหมาะสม (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) นิเทศโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการดำเนินการ มีส่วน ร่วมวางแผน กำหนดขั้นตอนการนิเทศ ติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศสังเกตการสอนในชั้นเรียน ให้ข้อเสนอแนะในเชิงบวก สามารถนำ ข้อคิดเห็นไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ไม่เปรียบเทียบสถานศึกษา ครูผู้สอน ควรนิเทศและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็น รายบุคคล/สถานศึกษา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) หลังจากการนิเทศควรให้ ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับการนิเทศ เริ่มจากการชมเชย และให้เป็นข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ยกย่องชมเชยทุก ครั้งเมื่อมีโอกาส ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เต็มที่ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) การดำเนินการนิเทศ ควรมีการบันทึกการนิเทศ กำกับติดตามการนำผลการนิเทศไปพัฒนางานอย่าง ต่อเนื่อง และสะท้อนผลการดำเนินงาน (After Action Review : AAR) (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) การนิเทศควรเป็นการบอกวิธีการหาความรู้ ชี้แนะแนวทางการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนให้แก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถหาความรู้ เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ ได้ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ใช้กระบวนการวิจัยผสมผสานกับกระบวนการนิเทศ เพื่อ ดำเนินการนิเทศได้ตรงตามประเด็นปัญหา หรือสิ่งที่ต้องการพัฒนา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ควรมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความ คิดเห็น ปรับปรุงพัฒนาไปด้วยกัน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) การนิเทศในยุควิถี ใหม่ต้องใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย มีการปฏิบัติงานร่วมกันแบบผสมผสานไม่มีรูปแบบที่ตายตัว สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของครูผู้สอน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสร้างนวัตกรรมการศึกษาาร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา

ในยุควิถีใหม่ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ในยุควิถีใหม่ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการนิเทศด้วย การนิเทศควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หรือใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจะช่วยให้การสื่อสารได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ในยุควิถีใหม่ศึกษานิเทศก์ควรส่งเสริม ให้ขวัญกำลังใจโดยการมอบรางวัลให้แก่ครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีการนำเสนอ ประเมิน และตัดสินผลงานผ่านระบบออนไลน์ และมีการยกย่องเชิดชูเกียรติ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) สถานศึกษาโดยผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม เยี่ยมห้องสอนออนไลน์ เพื่อให้ขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) การนิเทศในยุควิถีใหม่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักการ มีความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษา มีการบูรณาการความร่วมมือขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกมิติไปด้วยกัน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ในยุควิถีใหม่ ผู้นิเทศสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือในการนิเทศไปพร้อมๆ กัน ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย โดยผู้นิเทศในกลุ่มงานต่างๆ สามารถนิเทศผู้รับการนิเทศไปพร้อมๆ กันได้ในคราวเดียวกัน ลดขั้นตอน ประหยัดเวลาการเดินทางได้อย่างรวดเร็ว (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) กระบวนการนิเทศเป็นกิจกรรมที่สำคัญของครู ในการช่วยเหลือดูแลครู โดยศึกษานิเทศก์เป็นผู้สะท้อนจุดเด่น จุดควรพัฒนาให้แก่ครู (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) การนิเทศเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ผู้นิเทศเป็นเสมือนกระจกสะท้อนข้อสังเกตในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มเติมกระบวนการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอนได้นำผลการนิเทศมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ในยุควิถีใหม่ศึกษานิเทศก์ควรจัดทำเนื้อหาความรู้ และจัดเก็บ เผยแพร่ข้อมูลบนฐานข้อมูล ออนไลน์ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) มีการนิเทศในยุควิถีใหม่ด้วยเทคโนโลยี ช่วยให้อำนวยความสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย เวลา ส่งผลให้การนิเทศ สะดวกและมีประสิทธิภาพ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศควรลดภาระงานนอกเหนือจากการนิเทศ เพื่อได้ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศได้อย่างเต็มที่ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ศึกษานิเทศก์ควรเป็นสื่อกลางในการประสานโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในการใช้สื่อการสอน ใบบาง ใบบางรู้ แบบฝึกหัดร่วมกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน และช่วยเหลือสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ศึกษานิเทศก์ควรส่งเสริมการพัฒนาตัวครูนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำเสนอผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านเวทีวิชาการผ่านระบบออนไลน์ ให้รางวัลจากการจัดกิจกรรมประกวดการพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ศึกษานิเทศก์มีรูปแบบแผนการสอน สื่อการเรียนการสอน แบบวัดประเมินผล ให้แก่ครูผู้สอนและติดตามกระบวนการ

จัดการเรียนการสอน โดยนิเทศในรูปแบบออนไลน์ หรือใช้แบบสอบถามในการนิเทศติดตาม (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ให้ความรู้ ก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ผู้นิเทศควรมีประชุมวางแผน จัดทำเครื่องมือ สอบถามครู ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็น และตั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1)ศึกษานิเทศก์ควรศึกษาจุดเด่นของแต่ละสถานศึกษา นำมาเป็นต้นแบบในเรื่องต่างๆ และยกย่องชมเชยสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการนิเทศ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำเทคโนโลยีเข้าใช้ในการดำเนินการนิเทศ ให้สะดวกรวดเร็ว และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) การนิเทศมุ่งเป้าหมายไปที่การพัฒนาผู้เรียน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างทักษะใหม่ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลอุปกรณ์เครื่องมือไม่พร้อมควรลงพื้นที่ใช้วิธีการนิเทศแบบเดิมหรือใช้ชุดการนิเทศ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) เครื่องมือนิเทศคู่มือ แบบติดตาม เครื่องมือที่สร้างขึ้นเองเพื่อเก็บข้อมูล และเอกสารต่างๆ ควรนำส่งทางออนไลน์ เพื่อใช้ในการกระบวนการนิเทศปรับปรุง พัฒนา (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) กระบวนการ/วิธีการดำเนินการควรลดภาระงานของครู (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 0) ในยุควิถีใหม่ ศึกษานิเทศก์ควรนิเทศแบบเปิดเผย และเผยแพร่ สร้างชุมชนการเรียนรู้ข้ามโรงเรียน ข้ามเครือข่าย (PLC-Network) (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ความเชื่อ ความคิดทัศนคติ สภาพความเป็นอยู่ในยุควิถีใหม่เปลี่ยนไป ส่งผลต่อการจัดการศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สะดวกรวดเร็ว สื่อมีความน่าสนใจมากขึ้น เข้าถึงได้ง่าย (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1) ยุควิถีใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี Disruption และ Next Normal การจัดการในยุค Vuca World รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การนิเทศควรเป็นแบบทางไกล การใช้เทคโนโลยีจึงเป็นส่วนสำคัญ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. – Mo. | = 0, IQR. = 1)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่

ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มีฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. ในยุควิถีใหม่ควรใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูลก่อนการนิเทศเพื่อลดขั้นตอนการนิเทศให้มีความกระชับรวดเร็วมากยิ่งขึ้น	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. พัฒนาศักยภาพครูผู้มืออาชีพ โดยการสร้างสื่อวัตกรรมการตอบสนองการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารและครูเผยแพร่ผลงาน/สื่อ นวัตกรรมผ่านระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ในยุควิถีใหม่ส่งผลให้การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มีความสะดวกรวดเร็วต่อการเรียนรู้มากขึ้น	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการสร้างสื่อเทคโนโลยี	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศการศึกษา
ในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศ การศึกษาในยุควิถีใหม่	มัธยฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
ที่ทันสมัยสามารถผลิตสื่อ วัตกรรมการเรียนการสอนได้ อย่างหลากหลายสอดคล้องกับ ตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ								
7. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้อง กันสถานการณ์ เช่น การใช้ แอปพลิเคชันให้เหมาะสมใน การนิเทศในยุควิถีอนาคตวิถี คุณภาพ	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตามตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ จำนวน 7 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติในทุกประเด็น โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn. \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($|Mdn. - Mo. | \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IQR. \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn. \leq 4.0$) จำนวน 7 ประเด็น ได้แก่ ในยุควิถีใหม่ควรใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูลก่อนการนิเทศ เพื่อลดขั้นตอนการนิเทศให้มีความกระชับ รวดเร็วมากยิ่งขึ้น (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนอาชีพโดยการสร้าง สื่อ วัตกรรมการตอบสนองการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหาร และครู

เผยแพร่ผลงาน/สื่อนวัตกรรมผ่านระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0) ในยุควิถีใหม่ส่งผลให้การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการเรียนรู้มากขึ้น (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการสร้างสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถผลิตสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0) เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่นการใช้แอปพลิเคชันให้เหมาะสมในการนิเทศในยุควิถีอนาคต วิถีคุณภาพ (ค่าสถิติ Mdn. = 5, | Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่

ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	มีฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. มีการประเมินผลการนิเทศและสรุปรายงานผลการนิเทศโดยนำปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. มีการสรุปรายงานผลนำมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศรวมถึงเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ หน้าเว็บสำนักงานช่องทางสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศ
การศึกษาในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านการสรุปและรายงานผลการ นิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
3. จัดทำรายงานผลการนิเทศ และส่งผลการนิเทศให้แก่ สถานศึกษาเพื่อร่วมกัน ตรวจสอบสรุปผล เพื่อเป็น ข้อมูลการนิเทศในครั้งต่อไป	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
4. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคลากรในเครือข่ายใน ลักษณะของชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
5. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รับผิดชอบผลการนิเทศร่วมกัน และร่วมกันนำผลการนิเทศไป ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียน การสอนตามบริบทและความ พร้อมของผู้รับการนิเทศ	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
6. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันสร้างชุมชนแห่งการ เรียนรู้ให้แก่สถานศึกษา โดย การเผยแพร่ผลงานของ ครูผู้สอน มีการชื่นชมนำ ความสำเร็จของครูเผยแพร่ผ่าน สื่อออนไลน์	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ (ต่อ)

ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	มีพื้นฐาน(Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มีพื้นฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR.) (Q3-Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
7. มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC โดยศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาครูและวิชาชีพของศึกษานิเทศก์ การเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดองค์ความรู้	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. จัดเวทีแลกเปลี่ยนให้แก่สถานศึกษานำเสนอผลงานของสถานศึกษาเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. บันทึกเรื่องราวประเด็นการช่วยเหลือพัฒนาถอดบทเรียนสิ่งดี ๆ ความประทับใจที่เกิดขึ้นกับครู นักเรียน ผู้บริหาร เผยแพร่บนสื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินการของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตามตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ จำนวน 9 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติในทุกประเด็น โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Mdn. \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($|Mdn. - Mo. | \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IQR. \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Mdn. \leq 4.0$) จำนวน 9 ประเด็น ได้แก่ มีการประเมินผลการนิเทศ และสรุปรายงานผลการนิเทศนำปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) มีการสรุปรายงานผล นำผลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศ รวมถึงเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่นๆ หน้าเว็บบ้านงานช่องทางสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1$) จัดทำรายงานผลการนิเทศ และส่งผลการนิเทศให้แก่สถานศึกษาเพื่อร่วมกันตรวจสอบสรุปผล เป็นข้อมูลการนิเทศในครั้งต่อไป (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในเครือข่ายในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศรับผิดชอบผลการนิเทศร่วมกัน และร่วมกันนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามบริบทและความพร้อมของผู้รับการนิเทศ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1$) ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศร่วมกันสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษา โดยการเผยแพร่ผลงานของครูผู้สอน โดยการชื่นชมนำความสำเร็จของครูเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 1$) มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC โดยศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาครู และวิชาชีพของศึกษานิเทศก์ การเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดองค์ความรู้ (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) จัดเวทีแลกเปลี่ยนให้แก่สถานศึกษานำเสนอผลงานของสถานศึกษาเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$) บันทึกเรื่องราวประเด็นการช่วยเหลือพัฒนาถอดบทเรียน สิ่งดีๆ ความประทับใจที่เกิดขึ้นกับครู นักเรียน ผู้บริหาร เผยแพร่บนสื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินการของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู (ค่าสถิติ $Mdn. = 5, |Mdn. - Mo. | = 0, IQR. = 0$)

จากผลการศึกษาสามารถสรุปการดำเนินการนิเทศในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา ด้านสื่อนวัตกรรมการนิเทศการศึกษา และด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษา ซึ่งจากตารางที่ 1 – 5 สามารถสรุปการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ดังนี้

ภาพที่ 5 การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่

ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ในทุกมิติมีความรู้รอบด้านมากกว่าผู้รับการนิเทศทั้งด้านความรู้ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อนวัตกรรม ด้านการวัดประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพโดยสามารถให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้ได้ ปรับตัวเรียนรู้ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถทางเทคโนโลยีส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลง รู้ทันเทคโนโลยีสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ศึกษาหาความรู้ออกแบบกระบวนการช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ วิเคราะห์ผลการนิเทศปัญหาอุปสรรคและนำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนากระบวนการนิเทศครั้งต่อไป มีองค์ความรู้รอบด้านมีความเชี่ยวชาญมีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถให้คำปรึกษาชี้แนะได้ทุกมิติ มีบุคลิกภาพที่ดีการแต่งกายเหมาะสมสะอาดเรียบร้อย รวมถึงผู้นิเทศต้องชวนคิดชวนทำรับฟังความคิดเห็นให้ข้อมูลย้อนกลับสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษากระตุ้นให้เกิดการนิเทศภายในที่เข้มแข็งเป็นระบบ มีเป้าหมายของการนิเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครูและสถานศึกษา ผู้นิเทศต้องศึกษาเรียนรู้ในด้านวิชาการศึกษาริบท วิชาชีพหน้าที่ มีทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ให้การช่วยเหลือให้คำแนะนำไม่ตั้งคำถามในเชิงลบ สร้างขวัญกำลังใจในการนิเทศประสานความร่วมมือโดยยึดหลักกัลยาณมิตร ยึดหยุ่นยืดหยุ่นเข้มแข็งมีใจจริงใจมีมิตร

ไมตรีต่อผู้รับการนิเทศ ประสานงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้คำแนะนำร่วมปฏิบัติพาคิดพาทำให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจและมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึงพัฒนาในการดำเนินการนิเทศการศึกษาต้องเข้าใจเข้าถึงผู้เรียน เพื่อได้พัฒนาครูให้สามารถมีความรู้ในการพัฒนาผู้เรียนหรือแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้ ผู้นิเทศต้องชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้าจากการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ที่ส่งผลต่อการมีความรู้มีทักษะมีทัศนคติมีมุมมอง นำไปสู่การพัฒนาตนเองและพัฒนางานสู่ความสำเร็จ เกิดความก้าวหน้าและความมั่นคงทางวิชาชีพ โดยผู้นิเทศต้องมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงหรือผู้ให้คำชี้แนะพาคิดพาทำให้ตรงกับเป้าหมายและความต้องการ เหมาะสมกับบริบทของผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องมีความพร้อมในด้านตัวบุคคล อารมณ์เวลาสถานที่สถานการณ์ ควรสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศ/สภาพแวดล้อมเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศมีเป้าหมายเดียวกัน โดยมีแนวทางเป้าหมายของประเทศ หน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษารวมถึงชุมชนมุ่งการพัฒนาผู้เรียนสู่การมีความรู้คุณธรรม ทักษะทางปัญญาและทักษะทางสังคม (พลเมืองที่เข้มแข็ง) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะและการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ต้องทำความเข้าใจนำสู่การออกแบบแผนการนิเทศเชิงสถานการณ์ปรับตามสภาพบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกลยุทธมิตรสร้างความคุ้นเคย ในขณะเดียวกันต้องเปิดใจรับการชี้แนะจากผู้รับการนิเทศ โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและรู้บทบาทหน้าที่ของผู้อื่นเพื่อมีความเข้าใจตามบริบทหน้าที่ของแต่ละบุคคล

ด้านการวางแผนการนิเทศศึกษาในยุควิถีใหม่ มีการประชุมหารือกำหนดจุดมุ่งหมายจัดทำแผนกำหนดเนื้อหาออกแบบวิธีการนิเทศ จัดทำสื่อ/เครื่องมือกำหนดกรอบการประเมินวิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศอย่างชัดเจน ศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาทุกครั้ง ก่อนวิเคราะห์สภาพของการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอาจใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หรือ Focus Group นำข้อมูลจากการศึกษามาใช้ในการวางแผนการนิเทศและดำเนินการนิเทศเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษามีการกำหนดกลยุทธ์แนวทางการปฏิบัติงานวางแผนการนิเทศกรอบหรือประเด็นในการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศเป็นรายบุคคล มีความชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศ กำหนดประเด็นการนิเทศโดยการแจ้งให้ผู้รับการนิเทศได้รับทราบก่อนและให้ความช่วยเหลือผู้รับการนิเทศออกแบบเครื่องมือในการนิเทศ แบบประเมินผลการนิเทศจากการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการจุดประสงค์ของการนิเทศ นำแบบการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศตรวจสอบประเด็นการนิเทศสร้างความเข้าใจและเป้าหมาย ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการกำหนดปฏิทินการนิเทศแจ้งให้ผู้รับการนิเทศรับทราบก่อนการลงนิเทศและก่อนการส่งเสริมพัฒนาครูควรลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพบริบทตามความต้องการของครูเพื่อส่งเสริมพัฒนาได้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาดำเนินการนิเทศนำเป้าหมายทางการศึกษาของประเทศตาม

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการศึกษาคือพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในทุกระดับ ให้เป็นคนดี เก่ง มีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทยเป็นแนวทางในการนิเทศสู่ความสำเร็จพร้อมทั้งเมื่อมีนโยบายจากต้นสังกัด ศึกษานิเทศก์ควรศึกษานโยบายให้เข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตั้งประเด็นให้ตรงกับนโยบายอย่างชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนการเกิดระบบการนิเทศภายในให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินการในสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษามีศึกษานิเทศก์ร่วมวางแผนออกแบบ ระบบการนิเทศให้แก่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้บริบทคุณภาพครู ผู้บริหาร รวมถึงสุขภาพ สภาพความเป็นอยู่และภาระของแต่ละบุคคลมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในหนึ่งสัปดาห์ศึกษานิเทศก์ควรลงพื้นที่สถานศึกษาอย่างน้อยสองวันหรือตามระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อไปช่วยเหลือดูแลครูในการพัฒนาการศึกษา

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ การนิเทศต้องมีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนในชั้นเรียน ด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting ผู้นิเทศต้องมีการประชุมหารือวางแผนการเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงานและออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลหรือผลการดำเนินงานในชุดเดียวกันเพื่อลดภาระงานให้แก่สถานศึกษา ศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในยุควิถีใหม่ควรมีความไว้วางใจเข้าใจทำงานร่วมกันเป็นทีม รับฟังและยอมรับความคิดเห็นให้เกียรติกันและกัน ซึ่งการนิเทศในยุควิถีใหม่ต้องมีการติดตามตรวจสอบทบทวนเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็น ชื่นชมให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตรส่งเสริมให้ครูหรือผู้รับการนิเทศเป็นเครือข่ายเพื่อนร่วมวิชาซึ่งพร้อมกันวางแผนดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปด้วยกันสร้างเครือข่ายการนิเทศสนับสนุนเพื่อสามารถดำเนินการนิเทศไปในทิศทางเดียวกันครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศและเสริมสร้างงานให้มีคุณภาพสูง สร้างทีมการนิเทศทำงานเป็นทีมสามารถนิเทศ ติดตาม ผู้นิเทศในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีโอกาสได้รับรู้ผลกรนิเทศจากการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยหนุนเสริมผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ฝ่ายบริหารมีส่วนสำคัญในการนิเทศติดตามให้ขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน การนิเทศภายในเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการนิเทศ ทั้งนี้ผู้กำหนดนโยบายในการนิเทศภายในคือผู้บริหารโดยกำหนดระยะเวลานิเทศ ผู้นิเทศขอข่ายของการนิเทศ ชี้แนะบอกแนวทางการพัฒนาให้แก่ครูอย่างเหมาะสม นิเทศโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการดำเนินการมีส่วนร่วมวางแผนกำหนดขั้นตอนการนิเทศ ติดตามตรวจสอบและการปรับปรุงพัฒนา โดยผู้นิเทศสังเกตการสอนในชั้นเรียนให้ข้อเสนอแนะในเชิงบวกสามารถนำข้อคิดเห็นไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ไม่เปรียบเทียบสถานศึกษา ครูผู้สอน หลังจากการนิเทศควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับการนิเทศ ให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ยกย่องชมเชยทุกครั้งเมื่อมีโอกาสให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เต็มใจ ดำเนินการนิเทศ บันทึกการนิเทศกำกับ

ติดตามนำผลการนิเทศไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่องสะท้อนผลการดำเนินงาน (After Action Review : AAR) อีกทั้งควรบอกวิธีการหาความรู้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้รับการนิเทศเพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถหาความรู้เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ ได้ โดยใช้กระบวนการวิจัยผสมผสานกับกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินการนิเทศได้ตรงตามประเด็นปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการพัฒนาในการนิเทศควรมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นปรับปรุงพัฒนาไปด้วยกันพร้อมทั้งการนิเทศในยุควิถีใหม่ต้องใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลายมีการปฏิบัติงานร่วมกันแบบผสมผสานไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสร้างนวัตกรรมการศึกษาาร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในยุควิถีใหม่ในยุควิถีใหม่ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการนิเทศด้วยและใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจะช่วยให้การสื่อสารได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงให้ขวัญกำลังใจยกย่องเชิดชูเกียรติครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเสนอประเมินและตัดสินผลงานผ่านระบบออนไลน์ พร้อมกันนี้สถานศึกษาโดยผู้บริหารมีการนิเทศติดตามเพื่อให้ขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักการ มีความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษาที่มีการบูรณาการความร่วมมือขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกมิติไปด้วยกัน ผู้นิเทศสามารถใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเป็นเครื่องมือในการนิเทศ โดยผู้นิเทศสามารถนิเทศผู้รับการนิเทศไปพร้อมๆ กันได้ในคราวเดียวกันลดขั้นตอนประหยัดเวลาการเดินทาง กระบวนการนิเทศเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการช่วยเหลือดูแลครู โดยผู้นิเทศเป็นผู้สะท้อนจุดเด่นจุดควรพัฒนาให้แก่ครูเพื่อให้คำชี้แนะกระบวนการเรียนการสอนให้แก่ครูได้นำผลการนิเทศมาวิเคราะห์สังเคราะห์หาแนวทางการช่วยเหลือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในยุควิถีใหม่ พร้อมทั้งศึกษานิเทศก์ควรจัดทำเนื้อหาความรู้ และจัดเก็บ เผยแพร่ข้อมูลบนฐานข้อมูล ออนไลน์ มีการนิเทศในยุควิถีใหม่ด้วยเทคโนโลยี ช่วยให้การรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย เวลา ส่งผลให้การนิเทศ สะดวกและมีประสิทธิภาพ โดยผู้นิเทศควรลดภาระงานนอกเหนือจากการนิเทศ เพื่อได้ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศได้อย่างเต็มที่ ศึกษานิเทศก์ควรเป็นสื่อกลางในการประสานโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในการใช้สื่อการสอน ใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัดร่วมกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน และช่วยเหลือสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ส่งเสริมการพัฒนาตัวครูนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำเสนอผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านเวทีวิชาการผ่านระบบออนไลน์ ให้รางวัลจากการจัดกิจกรรมประกวดการพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน อีกทั้งศึกษานิเทศก์ต้องมีรูปแบบแผนการสอน สื่อการเรียนการสอน แบบวัดประเมินผล ให้แก่ครูผู้สอนและติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยมีการนิเทศในรูปแบบออนไลน์ หรือใช้แบบสอบถามในการนิเทศติดตาม ให้ความรู้ ก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน ผู้นิเทศควรมีประชุม วางแผน จัดทำเครื่องมือ สอบถามครู ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็น

และตั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของแต่ละสถานศึกษา นำมาเป็นต้นแบบในเรื่องต่างๆ และยกย่องชมเชยสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการนิเทศ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำเทคโนโลยีเข้าใช้ในการดำเนินการนิเทศ ให้สะดวกรวดเร็ว และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย โดยการนิเทศมุ่งเป้าหมายไปที่การพัฒนาผู้เรียน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างทักษะใหม่ ทั้งนี้โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลอุปกรณ์เครื่องมือไม่พร้อมควรลงพื้นที่ใช้วิธีการนิเทศแบบเดิมหรือใช้ชุดการนิเทศ การนิเทศในยุควิถีใหม่ การใช้เครื่องมือ นิเทศ คู่มีมือ แบบติดตาม เครื่องมือที่สร้างขึ้นเองเพื่อเก็บข้อมูล และเอกสารต่างๆ ควรนำส่งทางออนไลน์ เพื่อใช้ในการกระบวนการนิเทศ ปรับปรุง พัฒนา พร้อมกันนี้ กระบวนการ/วิธีการดำเนินการนิเทศควรลดภาระงานของครู ในยุควิถีใหม่ศึกษานิเทศก์ควรนิเทศแบบเปิดเผย และเผยแพร่ผลการนิเทศ มีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ข้ามโรงเรียน ข้ามเครือข่าย (PLC-Network) ซึ่งความเชื่อ ความคิด ทักษะดี สภาพความเป็นอยู่ในยุควิถีใหม่เปลี่ยนไป ส่งผลต่อการจัดการศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สะดวก รวดเร็ว สื่อมีความน่าสนใจมากขึ้น เข้าถึงได้ง่าย ประกอบกับในยุควิถีใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี Disruption และ Next Normal การจัดการในยุค VUCA World รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การนิเทศควรเป็นแบบทางไกล การใช้เทคโนโลยีจึงเป็นส่วนสำคัญ

ด้านสื่อนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ควรใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูล ก่อนการนิเทศ เพื่อลดขั้นตอนการนิเทศให้มีความกระชับ รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ใช้สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ พัฒนาศักยภาพครูสู่มืออาชีพโดยการสร้าง สื่อ นวัตกรรมที่ตอบสนอง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารและครูเผยแพร่ผลงาน/สื่อ นวัตกรรมผ่านระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ ซึ่งในยุควิถีใหม่ส่งผลให้การ เรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการเรียนรู้มากขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการสร้างสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถผลิตสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรมีการ ปรับปรุงให้สอดคล้องกันสถานการณ์ เช่นการใช้แอปพลิเคชันให้เหมาะสมในการนิเทศในยุควิถีอนาคต วิถี คุณภาพ

ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ต้องมีการประเมินผลการนิเทศ และสรุปรายงานผลการนิเทศมีการนำปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการนิเทศ ในครั้งต่อไป มีการสรุปรายงานผล นำผลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศ รวมถึงเผยแพร่ ให้แก่หน่วยงานอื่นๆ หน้าเว็บสำนักงานช่องทางสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล จัดทำรายงานผลการนิเทศและส่งผล การนิเทศให้แก่สถานศึกษาเพื่อร่วมกันตรวจสอบสรุปผลเป็นข้อมูลการนิเทศในครั้งต่อไป มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในเครือข่ายในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผู้

นิเทศ และผู้รับการนิเทศรับผิดชอบผลการนิเทศร่วมกัน นำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามบริบทและความพร้อมของผู้รับการนิเทศ ร่วมกันสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษา โดยการเผยแพร่ผลงานของครูผู้สอน โดยการชื่นชม นำความสำเร็จของครูเผยแพร่ผลงานครูผ่านสื่อออนไลน์ ส่งเสริมให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC โดยศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วม เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาครู และวิชาชีพของศึกษานิเทศก์ การเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดองค์ความรู้ จัดเวทีแลกเปลี่ยนให้แก่สถานศึกษานำเสนอผลงานของสถานศึกษาเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บันทึกเรื่องราวประเด็นการช่วยเหลือพัฒนาถอดบทเรียน สิ่งดี ๆ ความประทับใจที่เกิดขึ้นกับครู นักเรียน ผู้บริหาร เผยแพร่บนสื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินการของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในอนาคต ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (Future Research) แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 4 ศึกษาพิเศษผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 5 คณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (กตปน) จำนวน 3 คน ใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ใน EDFR รอบที่ 1 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ (analysis and synthesis) เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลใน EDFR รอบที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ โดยในรอบที่ 1 ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในรอบที่ 2 ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบกลับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าฐานนิยม (mode) ค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของแต่ละข้อคำถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลใน EDFR รอบที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถาม จึงไม่ต้องดำเนินการ EDFR รอบที่ 3 ต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา 3) ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา 4) ด้านสื่อ นวัตกรรมการนิเทศการศึกษา และ 5) ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษา ดังนี้

ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ พบว่า ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ในทุกมิติปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีความสามารถทางเทคโนโลยีและมีบุคลิกภาพที่ดีมีความรู้รอบด้านมากกว่าครูก้าวนำความรู้มากกว่าครูหนึ่งก้าวเสมอทั้งความรู้ด้านการประกัน

คุณภาพ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผล เรียนรู้ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รู้ทันเทคโนโลยี ปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ผู้นิเทศต้องพาคิด พาทำ รับฟังความคิดเห็น ไม่ตั้งคำถามในเชิงลบ สร้างกำลังใจในการนิเทศ ประสานความร่วมมืออย่างกัลยาณมิตรต่อครูและผู้บริหาร

ด้านการวางแผนการนิเทศในยุควิถีใหม่ พบว่า ควรมีการประชุมหารือ กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำแผน กำหนดเนื้อหา ออกแบบวิธีการนิเทศ จัดทำสื่อ/เครื่องมือ กำหนดกรอบการประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศอย่างชัดเจน ศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาทุกครั้ง วิเคราะห์สภาพของการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน อาจใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หรือ Focus Group นำข้อมูลจากการศึกษามาใช้ในการวางแผนการนิเทศและดำเนินการนิเทศ เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา กำหนดกลยุทธ์แนวทางการปฏิบัติงานวางแผนการนิเทศ กรอบหรือประเด็นในการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศเป็นรายบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศ กำหนดประเด็นการนิเทศ ออกแบบเครื่องมือในการนิเทศ แบบประเมินผลการนิเทศ สร้างความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศกำหนดปฏิทินการนิเทศแจ้งให้ผู้รับการนิเทศรับทราบก่อนการลงนิเทศ ส่งเสริมสนับสนุนการเกิดระบบการนิเทศภายในให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินการในสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งในหนึ่งสัปดาห์ผู้นิเทศควรลงพื้นที่สถานศึกษาอย่างน้อยสัปดาห์หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ พบว่า ผู้นิเทศต้องมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา หรือผู้ให้คำชี้แนะพาคิดพาทำให้ตรงกับเป้าหมายและความต้องการสอดคล้องกับบริบทของผู้รับการนิเทศ การนิเทศต้องมีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting ผู้นิเทศต้องมีการประชุมหารือวางแผนการเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงานและออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลหรือผลการดำเนินงานในชุดเดียวกัน เพื่อลดภาระงานให้แก่สถานศึกษา ผู้นิเทศมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในยุควิถีใหม่ควรมีความไว้วางใจเข้าใจทำงานร่วมกันเป็นทีม รับฟังและยอมรับความคิดเห็น ให้เกียรติกันและกัน ซึ่งการนิเทศในยุควิถีใหม่ต้องมีการติดตามตรวจสอบทบทวนเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็นชื่นชมให้กำลังใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตรส่งเสริมให้ครูหรือผู้รับการนิเทศเป็นเครือข่ายเพื่อนร่วมวิชาชีพร่วมกันวางแผนดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปด้วยกัน สร้างเครือข่ายการนิเทศสนับสนุน สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศและเสริมสร้างงานให้มีคุณภาพ สร้างทีมการนิเทศ หลังจากการนิเทศควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับการนิเทศให้เป็นข้อสังเกต ข้อเสนอแนะยกย่องชมเชยทุกครั้งเมื่อมีโอกาสให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เต็มใจ

ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศในยุควิถีใหม่ พบว่า ควรใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูลก่อนการนิเทศ เพื่อลดขั้นตอนการนิเทศให้มีความกระชับ รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ใช้สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ พัฒนาศักยภาพครูสู่มืออาชีพโดยการสร้างสื่อวัตกรรมการที่ตอบสนองการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารและครูเผยแพร่ผลงาน/สื่อวัตกรรมการผ่านระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ ซึ่งในยุควิถีใหม่ส่งผลให้การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการเรียนรู้มากขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ในการสร้างสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกันสถานการณ์ เช่น การใช้แอปพลิเคชันให้เหมาะสมในการนิเทศในยุควิถีอนาคต วิถีคุณภาพ

ด้านสรุปและรายงานผลการนิเทศในยุควิถีใหม่ พบว่า ต้องมีการประเมินผลการนิเทศและสรุปรายงานผลการนิเทศมีการนำปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป มีการสรุปรายงานผลนำมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศรวมถึงเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ หน้าเว็บสำนักงาน หรือช่องทางสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล จัดทำรายงานผลการนิเทศและส่งผลการนิเทศให้แก่สถานศึกษา เพื่อร่วมกันตรวจสอบสรุปผล เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการนิเทศในครั้งต่อไป มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในเครือข่ายในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศรับผิดชอบผลการนิเทศร่วมกันนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามบริบทและความพร้อมของผู้รับการนิเทศร่วมกันสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษา โดยการเผยแพร่ผลงานของผู้รับการนิเทศ ชื่นชมความสำเร็จของผู้รับการนิเทศเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อออนไลน์ส่งเสริมให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC โดยผู้นิเทศมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้รับการนิเทศและวิชาชีพของตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดองค์ความรู้ จัดเวทีแลกเปลี่ยนให้แก่สถานศึกษานำเสนอผลงานของสถานศึกษา เป็นแบบอย่างในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บันทึกเรื่องราวประเด็นการช่วยเหลือ พัฒนาถอดบทเรียนสิ่งดี ๆ ความประทับใจที่เกิดขึ้นกับครู นักเรียน ผู้บริหาร เพื่อเผยแพร่บนสื่อออนไลน์และประชาสัมพันธ์การดำเนินการของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในอนาคต ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า นิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา 3) ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา 4) ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศการศึกษา และ 5) ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเป็นพหุวิธีการ เนื่องจากสถานะสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างผันผวนรวดเร็วยากแก่การคาดการณ์ได้ การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่จึงควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์ จัดทำแผนกลยุทธ์การนิเทศในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเป็นแผนในการนิเทศ โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา รวมถึงผู้นิเทศควรเป็นผู้นำให้คำชี้แนะแนวทางการดำเนินการ โดยผู้นิเทศต้องมีประสบการณ์ที่หลากหลายสามารถแนะนำผู้รับการนิเทศได้ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) สะท้อนการดำเนินการร่วมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของพัศฐาพรห์ คำจันทร์ ได้ศึกษาเรื่องอนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศการศึกษา การสร้างเครื่องมือการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีและวาฮาฮิ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ Rustaq College of Education ประเทศโอมาน โดยใช้การสัมภาษณ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศพบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่เชื่อว่าการนิเทศการจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จ ผู้นิเทศต้องมีประสบการณ์การนิเทศที่หลากหลายสามารถแนะนำผู้รับการนิเทศได้ และควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

จากผลการวิจัยการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ พบว่า ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ในทุกมิติ และมีความรู้รอบด้านมากกว่าผู้รับการนิเทศ ทั้งด้านความรู้ ด้านการประกันคุณภาพ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผล รวมถึงการสร้างสื่อต่าง ๆ สามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้ได้ ประสานร่วมมือ ยึดหลักกัลยาณมิตรยึดหยุ่น ยิ้มแย้ม แจ่มใส จริงใจ มีมิตรไมตรี ใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ผู้นิเทศต้องเป็นพี่เลี้ยง ผู้ให้คำชี้แนะ พาคิดพาทำให้ตรงกับเป้าหมายและความต้องการ ในการนิเทศผู้นิเทศควรคำนึงถึงความพร้อมในด้านตัวบุคคล อารมณ์ เวลา สถานที่ สถานการณ์ และมีความสามารถทางเทคโนโลยี รู้ทันเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ศึกษาหา

ความรู้ ออกแบบกระบวนการช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ ติดตามวิเคราะห์ผลการนิเทศ ปัญหาอุปสรรค และนำมาพัฒนากระบวนการนิเทศในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรย์ (Gray) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนแนะและการให้คำปรึกษาความเป็นผู้นำ พบว่า การสอนแนะและการให้คำปรึกษาความเป็นผู้นำเป็นรูปแบบที่ผู้ทำหน้าที่สอนงานให้คำปรึกษาต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของผู้ทำหน้าที่ให้พร้อมที่จะสอนงาน และให้คำปรึกษา (Coaching & Mentoring) โดยมุ่งสร้างทักษะให้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะความพร้อมในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งจะสอนงานมีมาตรฐานในวิชาชีพเข้าใจ เป้าหมายการทำงาน มีการเรียนรู้ร่วมกันและมีการสร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ พบว่า ควรมีการประชุมหารือกำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำแผน กำหนดเนื้อหา ออกแบบวิธีการนิเทศ จัดทำสื่อ/เครื่องมือ กำหนดกรอบการประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศอย่างชัดเจน โดยศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาทุกครั้ง ก่อนวิเคราะห์สภาพของการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศ ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หรือ Focus Group นำข้อมูลจากการศึกษามาใช้ในการวางแผนการนิเทศและดำเนินการนิเทศ เพื่อพัฒนาและแก้ไข้ปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา กำหนดกลยุทธ์แนวทางการปฏิบัติงานวางแผนการนิเทศจัดทำกรอบหรือประเด็นในการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศเป็นรายบุคคล มีความชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศ กำหนดประเด็นการนิเทศ โดยการแจ้งให้ผู้รับการนิเทศได้รับทราบก่อน และให้ความช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ ออกแบบเครื่องมือในการนิเทศแบบประเมินผลการนิเทศ จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ จุดประสงค์ของการนิเทศ นำแบบการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศตรวจสอบประเด็นการนิเทศสร้างความเข้าใจและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศกำหนดปฏิทินการนิเทศ โดยยึดเป้าหมายทางการศึกษาของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการศึกษาคือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง มีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เป็นแนวทางในการนิเทศสู่ความสำเร็จ ก่อนลงพื้นที่นิเทศผู้นิเทศควรแจ้งให้ผู้รับการนิเทศรับทราบก่อนการลงนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการนิเทศของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศโดยนำกรอบแนวคิดในการพัฒนางานนิเทศการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์นำไปปรับใช้ในการพัฒนางานนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน ตรวจสอบสภาพปัจจุบันปัญหา จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ความต้องการรับการนิเทศ ช่วยเหลือแนะนำ โดยสรุปจัดทำข้อมูลผลการสำรวจเป็นรายโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพนำข้อมูลการสำรวจความต้องการของโรงเรียนมาใช้ในการวิเคราะห์สังเคราะห์วางแผนการพัฒนาคูณภาพการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ออกแบบกิจกรรมการนิเทศสร้างและพัฒนาสื่อ เครื่องมือนิเทศ ก่อนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และสรุปรายงานผล อีกทั้ง

ยังสอดคล้องกับลักษณะงานตามมาตรฐานตำแหน่งของศึกษานิเทศก์ที่ต้องมีการออกแบบจัดทำแผนการนิเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ มาตรฐานการศึกษาชาติ และหลักสูตรรวมทั้งนโยบายจุดเน้น สภาพแวดล้อม ปัญหาและความต้องการจำเป็นให้กับครู สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาสามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนาฏนารี ชื่นจิตร ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาฐานวิถีชีวิตใหม่ พบว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งขั้นตอนในการปฏิบัติงานรวมถึงกระบวนการทำงานของแต่ละบุคคล ย่อมจะมีความแตกต่างกัน กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องประกอบด้วย การวางแผนร่วมกัน การจัดทำตามประเด็นปัญหา และการพัฒนางาน การติดตามผลหรือแนะนำ ตลอดจนการตรวจสอบการประเมินผลการนิเทศ ไม่ได้มุ่งเน้นการประเมินผลที่เกิดกับผู้เรียนโดยตรง โดยให้ความสำคัญต่อผลการนิเทศที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอนเป็นสำคัญกับฐานวิถีใหม่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมีกระบวนการขั้นตอน 1.ขั้นวางแผนโดยการศึกษาสภาพปัจจุบันหรือปัญหาตามบริบทของโรงเรียนขณะนั้น จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ตลอดจนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ 2.การวางแผนการนิเทศ นำประเด็นปัญหามากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในการจัดทำแผนนิเทศ 3.การปฏิบัติการนิเทศเป็นการดำเนินการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนด ซึ่งขั้นตอนนี้ผู้นิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิคทักษะ สื่อ กิจกรรมและเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารและผู้นิเทศควรเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศแล้ว จึงดำเนินการนิเทศเพื่อเสริมแรงให้กำลังใจ 4.การประเมินผลเป็นการตรวจสอบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปรวมผลการประเมินเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในอนาคตต่อไป

ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ พบว่า การนิเทศต้องมีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting ผู้นิเทศต้องมีการประชุมหารือการดำเนินงานและออกแบบเครื่องมือการนิเทศ ดำเนินการนิเทศโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการดำเนินการ กำหนดขั้นตอนการนิเทศ ติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา โดยผู้นิเทศสังเกตการสอนในชั้นเรียนให้ข้อเสนอแนะเชิงบวกสามารถนำข้อคิดเห็นไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ ไม่เปรียบเทียบสถานศึกษาและครูผู้สอน ผู้นิเทศควรนิเทศและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นรายบุคคล/สถานศึกษาแก่ผู้รับการนิเทศชมเชยและให้เป็นข้อสังเกตข้อเสนอแนะ ให้ความช่วยเหลือให้ขวัญกำลังใจสะท้อนจุดเด่น จุดควรพัฒนาให้แก่ครูและควรมีการบันทึกการนิเทศทุกครั้ง กำกับติดตามการนำผลการนิเทศไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและสะท้อนผลการ

ดำเนินงาน (After Action Review : AAR) สร้างนวัตกรรมการศึกษาาร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในยุควิถีใหม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการนิเทศ ในการนิเทศควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายหรือใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจะช่วยให้การสื่อสารได้ข้อมูลที่แท้จริง ผู้นิเทศสามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการนิเทศไปพร้อม ๆ กันผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย นำผลการนิเทศมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในยุควิถีใหม่และเผยแพร่ผลการนิเทศ สร้างชุมชนการเรียนรู้ข้ามโรงเรียนข้ามเครือข่าย (PLC-Network) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนางานนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนการนิเทศการศึกษาดูงานการจัดการศึกษาร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีการจัดการศึกษาร่วมกัน มีการปรับเปลี่ยนการนิเทศวิถีใหม่ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีการใช้กลยุทธ์สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสร้างภาคีเครือข่ายการนิเทศและสร้างความเข้มแข็งของระบบนิเทศภายในสถานศึกษามีรูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะเน้นนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยการชี้แนะ (Coaching) มีการเพิ่มคุณค่าการนิเทศด้วยนวัตกรรมสู่มาตรฐานวิชาชีพ ใช้ข้อมูลและบริบทของพื้นที่และของผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาวิชาการ/สหวิทยาเขต/กลุ่มโรงเรียน/โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานนิเทศการศึกษารับกระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่และชีวิตวิถีปกติต่อไป นำเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาและการบริหารจัดการศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศการเรียนการสอนนำเทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการข้อมูลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการนิเทศการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชน หน่วยงานภายนอกสถานประกอบการและแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ แก้วสุด และคณะ ศึกษางานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศ PPDER เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน คือ 1)การวางแผนการนิเทศ 2) การเตรียมการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศ 4) การวัดประเมินผลการนิเทศ และ 5) การรายงานผลการนิเทศ ผลการใช้รูปแบบการนิเทศด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ ด้านความสามารถด้านการเขียนแผนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสามารถด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสามารถด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด และครุมีผลงานที่

เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ พบว่า ควรใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูลก่อนการนิเทศเพื่อลดขั้นตอนการนิเทศให้มีความกระชับรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการนิเทศ พัฒนาศักยภาพครูสู่มืออาชีพโดยการสร้างสื่อวัตกรรมการนิเทศของจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารและครู เผยแพร่ผลงาน/สื่อวัตกรรมการนิเทศผ่านระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพผ่านระบบออนไลน์เพื่อความสะดวกรวดเร็วต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการสร้างสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การใช้แอปพลิเคชันให้เหมาะสมในการนิเทศในยุควิถีอนาคต วิถีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งของศึกษานิเทศก์ โดยศึกษานิเทศก์ต้องมีการคัดสรรสร้างพัฒนาสื่อวัตกรรมการนิเทศและเทคโนโลยี โดยศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัณฑิรา สุภารัตน์ ได้ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศในศตวรรษที่ 21 พบว่า การใช้เทคโนโลยีระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศมีส่วนผลักดันให้การบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ประสบความสำเร็จเป็นเพราะว่า มีการบริหารจัดการการนิเทศจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชาทั้งที่เป็นสื่อเนื้อหาและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศสร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เครือข่ายเสมือนจริง (ออนไลน์) เครือข่ายครู เฉพาะสาขาวิชาและนิเทศให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทั้งที่เป็นสื่อหลักและสื่อเสริม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตตต์ มุลยนต์ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง นิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และผลการปฏิบัติงานของครูในยุคปกติใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การกำกับดูแลด้านวิชาการ ด้านเทคนิคส่วนบุคคลดำเนินการโดยผู้นิเทศผ่านหลายขั้นตอน รวมถึงการกำกับดูแลการวางแผนโดยการสร้างโปรแกรมและเครื่องมือโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ Google Drive และ Google Form การกำกับดูแลจะดำเนินการผ่านการเยี่ยมชมชั้นเรียนออนไลน์การสังเกต การเรียนรู้และการพูดคุยกับครูเป็นรายบุคคล การกำกับดูแลแบบดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพในกระบวนการกำกับดูแลให้ผู้นิเทศสามารถตรวจสอบกิจกรรมของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียนต่าง ๆ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลทางออนไลน์ยังมีจุดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับการขาดปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การควบคุมดูแลสื่อการเรียนรู้ก็เป็นส่วนสำคัญของการควบคุมดูแลด้านวิชาการโดยผู้อำนวยการโรงเรียนจะตรวจสอบและประเมิน เอกสารอุปกรณ์การเรียนรู้ เช่น แผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่อย่างเหมาะสม

ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ พบว่า ต้องมีการประเมินผลการนิเทศและสรุปรายงานผลการนิเทศ จัดทำรายงานผลการนิเทศและส่งผลการนิเทศให้แก่สถานศึกษาเพื่อร่วมกันตรวจสอบสรุปผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในเครือข่ายในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศรับผิดชอบผลการนิเทศร่วมกันนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามบริบทและความพร้อมของผู้รับการนิเทศ นำความสำเร็จของผู้รับการนิเทศเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อออนไลน์ ส่งเสริมให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC โดยผู้นิเทศมีส่วนร่วมและเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้รับการนิเทศ จัดเวทีแลกเปลี่ยนให้แก่สถานศึกษา นำเสนอผลงานของสถานศึกษาเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บันทึกเรื่องราวประเด็นการช่วยเหลือพัฒนาถอดบทเรียนสิ่งดี ๆ ความประทับใจที่เกิดขึ้นกับครู นักเรียน ผู้บริหาร เผยแพร่บนสื่อออนไลน์ เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินการของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งของศึกษานิเทศก์ โดยศึกษานิเทศก์ต้องมีการจัดทำรายงานผลการนิเทศ วิเคราะห์ สังเคราะห์สะท้อนผลการนิเทศต่อครู สถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนางานวิชาการและการจัดการศึกษาที่เกิดผลสัมฤทธิ์สูง อีกทั้งยังสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการนิเทศ การศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการสรุปและรายงานผลต้องมีการรวบรวมสรุปและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสรุปผลการนิเทศโรงเรียนเป็นรายโรงเรียน นำเสนอผู้บังคับบัญชาให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ต๊ะอุป, พิมพกา ธรรมสิทธิ์ และวชิ ปัญญาใส ได้ศึกษา แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์ มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการวางแผนการนิเทศ 4) ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ โดย ด้านการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ โรงเรียนควรจัดทำเอกสารหลักฐานรายงานผลการนิเทศภายในเป็นภาพรวมตามประเด็นการนิเทศโดยบันทึกผลการนิเทศภายในทั้งผลสำเร็จ สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นและรายงานผลการนิเทศภายในต่อคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะในรูปแบบการนำเสนอแบบ infographic ในเว็บไซต์ของโรงเรียน หรือเพจเฟซบุ๊กของโรงเรียนและมีการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในระดับโรงเรียน ระดับสหวิทยาเขต และระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีกรอบเกณฑ์การคัดเลือกที่ได้มาตรฐานและชัดเจน เพื่อเสริมสร้างกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวจัย เรื่อง การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการนิเทศ ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการนิเทศ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรการนิเทศอย่างเต็มศักยภาพ มีการอบรมความรู้ทักษะที่เหมาะสมตามบริบทและสถานการณ์ในปัจจุบัน

2) ด้านวางแผนการนิเทศการศึกษา ควรกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีแผนการนิเทศที่มีความยืดหยุ่นตามบริบท

3) ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษา ควรดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ ทั้งนิเทศภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น การนิเทศชั้นเรียน การนิเทศแบบคู่พัฒนา การนิเทศภายใน การนิเทศข้ามเครือข่าย และการนิเทศในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

4) ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศการศึกษา มีการส่งเสริมพัฒนากระบวนการนิเทศด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล และควรจัดอบรมพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้แก่ผู้รับการนิเทศอย่างสม่ำเสมอสอดคล้องกับยุควิถีใหม่

5) ด้านการสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษา ควรมีการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการนิเทศ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) สะท้อนผลการนิเทศ และสรุปรายงานผล เพื่อต่อยอดการพัฒนาคุณภาพการนิเทศให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษารูปแบบการนิเทศในยุควิถีใหม่
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ. "ราชกิจจานุเบกษา." เล่มที่ 135, ตอนที่ 218 ง (7 กันยายน 2561): 27-28.
- . "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา." (17 กุมภาพันธ์ 2564): 4-9.
- กรทอง จิตรเดชากุล, การนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษร, 2550), 3
- กฤตธี มโนลีหกุล, "ระบบการศึกษาวิถีใหม่ ภายใต้บูรณาการทางเทคโนโลยี," เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/lifestyle/tech/news_2374649.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธีรธร นามวรรณ, การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), 56.
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสรณ์ ภาชนะวรรณ, "การนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0" วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ ฉบับที่ 4 (2562): 197-198.
- . "การนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0" วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ ฉบับที่ 4 (2562) : 193-197.
- คณะกรรมการคຸຣຸສາ, มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คຸຣຸສາ ลาดพร้าว, 2557), 57.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน, Twilight Program เรื่อง การวิจัยอนาคต, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2567, เข้าถึงได้จาก [http://www.rd.hu.ac.th/TW99-การวิจัยเชิงอนาคต \(Future Research\).pdf](http://www.rd.hu.ac.th/TW99-การวิจัยเชิงอนาคต (Future Research).pdf)
- . การวิจัยอนาคตด้วย EDFR (ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), 7-8.
- , "ทำความเข้าใจ EDFR ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.salika.co/2018/10/15/ethnographic-delphi-futures-research/>.
- , ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol32/iss1/1/>.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา, 2nd ed. (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), 207.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และธรรมาภรณ์ ภูษิตวิจิตร “การวิจัยและพัฒนาแบบจำลองกระบวนการ ทิศทางการ
 นิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่คัดสรร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการนิเทศ
 การศึกษาในทศวรรษใหม่”, วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีที่ 10, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 17-18.

เทือน ทองแก้ว, “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่:ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19,” **ครู
 สภาวิทยากร**, 1, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563): 1.

———. “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่:ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19,” **ครูสภา
 วิทยากร**, 1, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563): 4-5.

———. “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่:ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19,” **ครูสภา
 วิทยากร**, 1, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563): 5-8.

นาฏนารี ชื่นจิตร, “การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14”
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 เรื่องกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ฐานวิถีชีวิตใหม่, 18 สิงหาคม 2564).

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉบับที่ 2
 พ.ศ. 2561”, **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 135 ตอนที่ 218 ง (7 กันยายน 2561): 27.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉบับที่ 2
 พ.ศ. 2561”, **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 135 ตอนที่ 218 ง (7 กันยายน 2561): 27-28.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.
 2560”, **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 134 ตอนที่ 295 ง (29 พฤศจิกายน 2560) : 13-18.

ประวิต เอรารวรรณ, “ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อพัฒนาคนทั้งมวล,” ใน **วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี**,
 4, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560), 65..

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ** (กรุงเทพฯ:-ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 223.

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, **การนิเทศการศึกษา**, (ราชบุรี : โรงพิมพ์ศรีอักษร, 2557), 48.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546”, **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่
 120 ตอนที่ 62 ก (6 กรกฎาคม 2546): 2-13.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553”, **ราชกิจจา
 นุเบกษา** เล่มที่ 127 ตอนที่ 45 ก (22 กรกฎาคม 2553) : 5.

พัสฎาพรห์ คำจันทร์. "อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า : กรณีสาระเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ),

- (วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565): บทคัดย่อ.
เพชร ขามช่วง, **คู่มือการปฏิบัติงานตำแหน่งศึกษานิเทศก์**, (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประถมศึกษาสามมหาสารคาม เขต 1 2564), 1.
- ภัญชิตรา สุปลการ, **รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาในศตวรรษที่ 21**, (วิทยานิพนธ์ ปร.ด.
สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), บทคัดย่อ.
- มัญญ อรุณไพโรจน์ และคณะ, **การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา** (กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553), 16-17.
- มาลี บุญศิริพันธ์, "วิถีชีวิตใหม่," เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก
<https://news.thaipbs.or.th/content/292126>.
- ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554** เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม 2567,
เข้าถึงได้จาก <https://dictionary.orst.go.th/>.
- รุ่ง พูลสวัสดิ์, **หลักการนิเทศการศึกษา**, (เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
ม.ป.ป.) 23-26.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, **การนิเทศการศึกษา** (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 40.
- วชิรา เครือคำอ้าย, **การนิเทศการศึกษา** (เชียงใหม่ : ส.การพิมพ์, 2558), 82.
- วรภรณ์ ต๊ะอูป, พิมพกา ธรรมสิทธิ์ และ วจี ปัญญาใส, “**แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่
ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์**”, *Journal of Roi Kaensarn Academi* ปีที่ 7 ฉบับที่
11 (พฤศจิกายน 2565): 254-272.
- วัชรากล้าเรียนดี, **การนิเทศการสอน 9th ed.** (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 3.
- . **การนิเทศการสอน** (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), 94.
- . **การนิเทศการสอน** (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), 133-163.
- . **การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ.** (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2550), 72.
- วิรัตน์ แก้วสุด และคณะ, **การพัฒนาแบบการนิเทศ PPDER เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20**, (รายงานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน, 2561), บทคัดย่อ.
- วิโรจน์ สารรัตน์, **ปฏิบัติการวิจัยขนาดด้วย EDFR** (กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา, 2557), 1.
- สงัด อุทรานันท์, **การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)**, (กรุงเทพฯ :
มิตรสยาม, 2530), 12-13, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,หน่วย
ศึกษานิเทศก์, ศาสตร์และศิลป์ ใน การนิเทศการศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2567, เข้าถึงได้

จาก

<https://drive.google.com/file/d/1SZtW4GZ9vfMco9Rec4pvEbyyZmIFBro/view>.

———. "การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 7-10, อ้างถึงใน วรพล ดิลกทวีวัฒนา, "คู่มือการพัฒนาวิชาชีพรู : การนิเทศ" (เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 2716607 การพัฒนาวิชาชีพรูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560), 6-7.

———. "การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 84-89. อ้างถึงใน ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ม.ป.ป.), 53.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียน เป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562), 6..

———. แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562), 25-28.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หน่วยศึกษานิเทศก์. "การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2566." (2565): 1-3.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579, เอกสารประกอบการบรรยาย, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2560), 10.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 ปีทองแห่งการ นิเทศภายใน ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. (กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา, 2562), 2.

———. การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2566, (2565), 1.

———. การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2566, (2565), 3.

———. การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2566, (2565), 4-8.

———. การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2566. กรุงเทพฯ หน่วยศึกษานิเทศก์, 2565.

อัมพร พินะสา. "สพฐ. วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ." เอกสารประกอบการบรรยาย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563): 2.

ภาษาต่างประเทศ

- Allan A. Glatthorn, **Differentiated Supervision**. (Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1984), 4.
- . **Differentiated Supervision**. (Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1984), 40-41.
- Ben M. Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd ed. (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice – Hall, Inc, 1999), 311.
- . **Supervisory Behavior in Education**, in **Education**, Englewood Cliffs (New Jersey: Prentice Hall, 1990), 16.
- Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross M. Gordon, **Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach**, 8th ed. (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 2009), 281
- Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita M. Ross-Gordon, **Supervision and Instruction Leadership: A Development Approach**. 8th ed. (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 2001), 185-190.
- . **Supervision and Instruction Leadership: A Development Approach**. 8th ed. (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 2001), 218.
- Carter V. Good, **Dictionary of Education**, 3rd ed. (New York: McGraw-Hill book Co., 1973), 539.
- Dety Mulyanti, “Educational Supervision to Improve Teachers’ Learning Quality and Performance in the New Normal Era”, **Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan**, vol 15 (2023): 3749-3755.
- Glickman others Glickman, Carl. D., Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon. **Supervision and Instruction: A Developmental Approach**. 3rd ed. (Massachusetts: Allyn and Bacon, Inc, 1995), 288.
- Hoy, W. K. and Miskel, **Educational Administration : Theory, Research and Practice**, 4th Ed., (Singapore, 2001), 253.
- Jame R. Mark and King Stoop, **Handbook of Educational Supervision : A Guide Of The Practice**, 3rd ed. (Boston: Allyn and Bacon, 1985), 5.
- Jon Wiles and Bondi Joseph, **Supervision : a Guide to Practice** (Columbus: R. R. Donnelly and Sons, 2004), 4.

- July Gray, "Leadership coaching and mentoring: A research-based model", **University Council for Educational Administration Annual Conference** 17 (2016):1-26.
- Khalid Said Al Hilali and Badar Mohammed Al Mughairi, " Coaching and Mentoring. Concept and Practice in Development of Competencies : A Theoretical Perspective", **International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences** 10, 1 (January 2020): 41-54.
- Moza Abdullah Al-Malki and Qasim Salim Al-Washahi, **Supervision in the time of COVID-19 at Rustaq College of Education**” accessed June 1, 2021, available from <https://www.researchgate.net/publication/345978055>
- Raymont C. Garubo and S. Rothstein, **Supportive Supervision in Schools** (London: Greenwood Press, 1998), 1-8.
- Thomas H. Briggs and Joseph Justman, **Improving Instruction Through Supervision** (New York: McMillan, 1995), 460-461.
- Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, **Supervision : A Redefinition**, 5th ed. (Singapore: McGraw – Hill , Inc., 1971), 3-4.
- . **Supervision : A Redefinition**, 5th ed. (New York : McGraw-Hill, Inc., 1993), 102
- W. Brown, and D. Moberg, **Organization Theory and Management : A Macro approach** (New York: John Wiley & Sons, Inc., 1980), 112.
- William H. Burton and Leo J. Brueckner, **Supervision : A Social Process**, 2nd ed. (New York: Appleton – Century Crofts, 1995), 71-72

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”

กลุ่มผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. นายสนธิ แยมเกษร อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ดร.พิทักษ์ โสตถยาคม ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ดร.สังคม จันทร์วิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล

กลุ่มนักวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา

1. ดร.ชนาธิป ทั้ยแป ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นางผ่องศรี พรรณราย ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา
3. นางทองทิพย์ โคนชัยภูมิ ผู้อำนวยการกลุ่มเผยแพร่และพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี
4. ดร.สุวิทย์ บึงบัว ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล
5. ดร.อาทิตยา ปัญญา ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1. ดร.ชูชาติ แก้วนอก ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ศรีสะเกษ โยโสธร
2. ว่าที่ร้อยตรีพนดล รัชแก้ว ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
นครศรีธรรมราช
3. นายวรพจน์ สิงหาราช ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
4. ดร.สุชน วิเชียรสรรค์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2
5. นายเสริมฤทธิ์ หวายฤทธิ์ธนกุล ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี

กลุ่มศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

1. ดร.อนันต์ มีชัย ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร
เขต 1
2. ดร.เชาวฤทธิ์ จงเขตกรณ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ข้าราชการบำนาญ
3. ดร.ทัตยา ยาชมัญญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ข้าราชการบำนาญ

กลุ่มคณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (กตปน)

1. ดร.ประพจน์ แยมทิม ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย
2. นายอรุณ สรรพคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี
3. ดร.สมชัย สิ้นแท้ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
ปราณบุรี

ที่ อว 8612.2/๗๕๗

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน

ด้วย นางอารีลักษณ์ ปุ๊กน้อย รหัสนักศึกษา 61252910 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ที่ อว 8612.2/173

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

16 มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตออกระยะที่ตอบแบบสอบถาม

เรียน

ด้วย นางอารีลักษณ์ ปุ๊กน้อย รหัสประจำตัว 61252910 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
การวิจัย เรื่อง “รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่” ในครั้งนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงเชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการ
พัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาตามที่เห็นสมควร จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง “การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”

วัตถุประสงค์

เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของท่านไปกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำไปสร้างกระหังคำถาม สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้สัมภาษณ์.....
2. ผู้ให้สัมภาษณ์.....
3. ตำแหน่ง.....สถานที่ปฏิบัติงาน.....
4. วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....สถานที่สัมภาษณ์.....

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1. ท่านคิดว่า การนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรมีกระบวนการนิเทศที่สำคัญอย่างไรบ้าง

ผู้จัดบันทึกการสัมภาษณ์.....
วัน/เดือน/ปี สัมภาษณ์.....
สถานที่สัมภาษณ์.....

ภาคผนวก ค
เครื่องมือ EDFR รอบที่ 2
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่

คำชี้แจง

ตามที่ท่านได้กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การวิจัยครั้งนี้ โดยการให้สัมภาษณ์ในรอบที่ 1 เรียบร้อยแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของท่าน ไปสังเคราะห์ร่วมกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ ได้ขอความคิดเห็นทั้งสิ้น 5 ด้าน รวม 100 ข้อ ซึ่งได้พัฒนามาเป็นแบบสอบถาม รอบที่ 2 ฉบับนี้

ผู้วิจัยจึงเรียนขอความกรุณาเพื่อโปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ อันจะเป็นการรวบรวมความคิดเห็นของท่านและผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ เข้าด้วยกันเพื่อหาความสอดคล้องของความคิดเห็นในเชิงสถิติต่อไป เมื่อท่านได้ตอบแบบสอบถามรอบนี้เรียบร้อยแล้วขอความกรุณาส่งคืนผู้วิจัยภายในวันที่ 25 มีนาคม 2566 ด้วยจักเป็นพระคุณอย่างสูง

นางอารีลักษณ์ ปุกน้อย

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทร/ID Line 089 4094508 E-mail : areeluckda@gmail.com

- ชี้แจง** โปรดพิจารณาเลือกรูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่ตามความคิดเห็นของท่านว่าอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- ระดับ 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ระดับ 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- ระดับ 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ด้านบุคลากรการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่						
1	ผู้นิเทศต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ในทุกมิติ และมีความรู้รอบด้านมากกว่าครู ทั้งด้านความรู้ด้านการประกันคุณภาพ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผล รวมถึงการสร้างสื่อต่างๆ โดยให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้ได้					
2	ผู้นิเทศต้องปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เรียนรู้ความก้าวหน้าใหม่ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ					
3	ผู้นิเทศต้องมีความสามารถทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รู้ทันเทคโนโลยี ปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์					
4	ผู้นิเทศต้องศึกษาข้อมูล หาความรู้ และออกแบบกระบวนการช่วยเหลือครู และติดตามผล เพื่อวิเคราะห์ผลการนิเทศ ปัญหาและอุปสรรคเพื่อนำมาพัฒนากระบวนการนิเทศในครั้งต่อไป					
5	ผู้นิเทศต้องมีองค์ความรู้รอบด้าน เป็นครูของครู มีความเชี่ยวชาญ มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง สามารถให้คำปรึกษา คำชี้แนะได้ทุกมิติ เพื่อให้ความช่วยเหลือครูได้อย่างมีคุณภาพ					
6	ผู้นิเทศต้องมีบุคลิกภาพที่ดี การแต่งกายที่เหมาะสม สะอาด เรียบร้อย					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
7	ผู้นิเทศต้องชวนคิด รับความฟังความคิดเห็น แสดงความคิดเห็น ร่วมกัน ชวนทำ และสังเกตการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอน หรือการพัฒนาของครู และให้ข้อมูลย้อนกลับสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
8	ผู้นิเทศต้องกระตุ้นให้เกิดการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง เป็นระบบ					
9	ผู้นิเทศต้องมีความพร้อม มีกรอบความคิด แนวคิด ควรชี้แนะ ไม่บอก คำตอบ ส่งเสริม มีเป้าหมายของการนิเทศ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ครู และสถานศึกษา ให้เห็นทางเลือก และตัดสินใจ ดำเนินการตาม ทางเลือกที่นำไปสู่ความสำเร็จ					
10	ผู้นิเทศต้องศึกษาเรียนรู้ในงานวิชาการอย่างรวดเร็ว ในทุกเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากต้องเป็นผู้ช่วยให้แก่ครู เป็นผู้ชี้แนะแนวทาง เป็นผู้นำทางวิชาการ ก้าวหน้าหน้าครูหนึ่งก้าวเสมอ เพื่อให้เกิดการยอมรับ ความเชื่อมั่นในการพัฒนาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ					
11	ผู้นิเทศต้องศึกษาบริบทและรूपบทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ เพื่อจะสามารถให้การช่วยเหลือ พาคิดพาทำ ให้คำแนะนำได้ตรงตามบริบท ของผู้รับการนิเทศ					
12	ผู้นิเทศต้องรับฟัง ปรับเปลี่ยนการสื่อสาร ไม่ตั้งคำถามในเชิงลบ ควร สร้างกำลังใจในการนิเทศ ประสานร่วมมือ ยึดหลักกัลยาณมิตร ยึดหยุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส จริงใจ มีมิตรไมตรี ต่อครู ผู้บริหาร					
13	ผู้นิเทศต้องเป็นที่ปรึกษาอย่างกัลยาณมิตร ร่วมคิดร่วมทำ และเป็น ผู้นำครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นตัวกลางประสานระหว่าง สพฐ และสถานศึกษา					
14	ผู้นิเทศต้องให้คำแนะนำ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ พาคิดพาทำให้ความ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้การจัดการเรียน การสอนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล					
15	ผู้นิเทศต้องใช้หลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในการดำเนินการนิเทศ การศึกษา ต้องเข้าใจ เข้าถึงผู้เรียน เพื่อได้พัฒนาครูให้สามารถมี ความรู้ในการพัฒนาผู้เรียน หรือแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้					
16	ผู้นิเทศต้องชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท หน้าที่ ส่งผลต่อการมีความรู้ มีทักษะ มีทัศนคติ มีมุมมอง นำไปสู่การ					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
	พัฒนาตนเอง และพัฒนางานสู่ความสำเร็จ เกิดความก้าวหน้า และ ความมั่นคงทางวิชาชีพ					
17	ผู้นิเทศต้องมีบทบาทเป็นที่เล็งเห็น หรือผู้ให้คำชี้แนะ พาคิดพาทำให้ตรงกับเป้าหมายและความต้องการ เหมาะสมกับบริบทของผู้รับการนิเทศ					
18	ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศต้องมีความพร้อมในด้านตัวบุคคล อารมณ์ เวลา สถานที่ สถานการณ์ ควรสร้างความคุ้นชิน เป็นกันเอง เตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ					
19	ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศต้องมีเป้าหมายเดียวกัน โดยมีแนวทาง เป้าหมายของประเทศ หน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา รวมถึงชุมชน มุ่งการพัฒนาผู้เรียนสู่การมีความรู้ คุณธรรม ทักษะทางปัญญา และ ทักษะทางสังคม (พลเมืองที่เข้มแข็ง) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะ และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์					
20	ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ต้องทำความเข้าใจ ร่วมคิด นำสู่การ ออกแบบแผนการนิเทศเชิงสถานการณ์ ปรับตามสภาพบริบท และ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกัลยาณมิตร					
21	ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ต้องสร้างความคุ้นเคย ในขณะเดียวกันต้อง เปิดใจรับการชี้แนะจากผู้รับการนิเทศ					
22	ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และรู้ บทบาทหน้าที่ของผู้อื่น เพื่อมีความเข้าใจตามบริบทหน้าที่ของแต่ละ บุคคล					
ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่						
23	มีการประชุมหารือ กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำแผน กำหนดเนื้อหา ออกแบบวิธีการนิเทศ จัดทำสื่อ/เครื่องมือ กำหนดกรอบการประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศอย่างชัดเจน					
24	ศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาทุกครั้งก่อนวิเคราะห์สภาพปัญหาของการ จัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน อาจใช้แบบสอบถาม แบบ สัมภาษณ์ หรือ Focus Group นำข้อมูลจากการศึกษามาใช้ในการ วางแผนการนิเทศ และดำเนินการนิเทศ เพื่อการพัฒนา และแก้ปัญหา ได้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา นิเทศ					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
25	มีกำหนดกลยุทธ์ สภาพของสถานศึกษา และสภาพการปฏิบัติงาน การวางแผนการนิเทศ กรอบหรือประเด็นในการนิเทศ					
26	ทำแผนการนิเทศเป็นรายบุคคล มีความชัดเจน และสอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศ					
27	กำหนดประเด็นการนิเทศ โดยการแจ้งให้ผู้รับการนิเทศได้รับทราบ ก่อน และให้ความช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ					
28	ออกแบบเครื่องมือในการนิเทศ แบบประเมินผลการนิเทศ จาก การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ จุดประสงค์ของการนิเทศ นำ แบบการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศตรวจสอบประเด็นการนิเทศ					
29	สร้างความเข้าใจ และเป้าหมาย ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ					
30	กำหนดปฏิทินการนิเทศ แจ้งให้ผู้รับการนิเทศก่อนการลงนิเทศ					
31	ก่อนการส่งเสริมพัฒนาครู ควรลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพบริบท ตามความต้องการของครู เพื่อส่งเสริมพัฒนาได้ตรงตามความต้องการ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา					
32	ดำเนินการนิเทศนี้โดยนำเป้าหมายทางการศึกษาของประเทศมีความ ชัดเจนตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการศึกษามีความสำคัญ ผลผลิตคือพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในทุกระดับ ให้เป็นคนดี เก่ง มีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เป็นแนวทางในการนิเทศสู่ ความสำเร็จ					
33	เมื่อมีนโยบายจากต้นสังกัด ศึกษานิเทศก์ควรศึกษานโยบายให้เข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตั้งประเด็นให้ตรงกับนโยบายอย่างชัดเจน					
34	ส่งเสริมสนับสนุนการเกิดระบบการนิเทศภายในให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินการในสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์วางแผน ออกแบบระบบการนิเทศให้แก่สถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม					
35	บริบท คุณภาพครู ผู้บริหาร รวมถึงสุขภาพ สภาพความเป็นอยู่ และ ภาระของแต่ละบุคคลมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
36	ในหนึ่งสัปดาห์ศึกษานิเทศก์ควรลงพื้นที่สถานศึกษาอย่างน้อยสองวัน เพื่อไปช่วยเหลือดูแลครูในการพัฒนาการศึกษา					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ด้านกระบวนการ/วิธีการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่						
37	การนิเทศเกิดกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนในชั้นเรียนด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting					
38	ผู้นิเทศ (ศึกษานิเทศก์) ประชุมหารือวางแผนการเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงาน และออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูล หรือผลการดำเนินงานในชุดเดียวกัน เพื่อลดภาระงานให้แก่สถานศึกษา					
39	ศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา เพื่อให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
40	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในยุควิถีใหม่ควรมีการไว้ใจ เข้าใจกัน ทำงานเป็นทีม รับฟัง และยอมรับความคิดเห็น ให้เกียรติกันและกัน					
41	นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็น ชื่นชมให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร					
42	ส่งเสริมครูหรือผู้รับการนิเทศมีเพื่อนที่เป็นบุคลากรที่ใกล้ชิดเป็นผู้ร่วมรับรู้ วางแผน ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปด้วยกัน					
43	มีการสร้างเครือข่ายการนิเทศสนับสนุน เพื่อสามารถทำการนิเทศไปในทิศทางเดียวกันครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย					
44	สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ และเสริมสร้างงานให้มีคุณภาพสูง					
45	ผู้นิเทศสร้างทีมการนิเทศ ทำงานเป็นทีม สามารถนิเทศ ติดตามผู้นิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน					
46	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีโอกาสได้รับรู้ผลการนิเทศจากการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศ เพื่อช่วยหนุนเสริมผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
47	ฝ่ายบริหารมีส่วนสำคัญในการนิเทศ ติดตาม ให้ขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน					
48	การนิเทศภายในเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการนิเทศ ผู้กำหนดนโยบายในการนิเทศภายในคือผู้บริหาร โดยกำหนดระยะเวลา นิเทศ ผู้นิเทศ ขอบข่ายของการนิเทศ					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
49	ศึกษานิเทศก์ไม่ใช้วิธีการสั่งการ ไม่ใช้วิธีการสอน และไม่บอกคำตอบแก่ครู แต่ควรชี้แนะบอกแนวทางการพัฒนาให้แก่ครูได้อย่างเหมาะสม					
50	กระบวนการนิเทศโดยใช้หลัก PDCA ในการดำเนินการ มีการร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอนการนิเทศ ติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา					
51	ผู้นิเทศสังเกตการสอนในชั้นเรียน ให้ข้อเสนอแนะในเชิงบวก สามารถนำข้อคิดเห็นไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้					
52	ไม่เปรียบเทียบสถานศึกษา ครูผู้สอน					
53	หลังจากการนิเทศควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับการนิเทศ เริ่มจากการชมเชย และให้เป็นข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ยกย่องชมเชยทุกครั้ง เมื่อมีโอกาส ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เต็มใจ					
54	การดำเนินการนิเทศ ควรมีการบันทึกการนิเทศ กำกับติดตามการนำผลการนิเทศไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และสะท้อนผลการดำเนินงาน (After Action Review : AAR)					
55	การนิเทศควรเป็นการบอกวิธีการหาความรู้ ชี้แนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถหาความรู้ เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ ได้					
56	ใช้กระบวนการวิจัยผสมผสานกับกระบวนการนิเทศ เพื่อดำเนินการนิเทศได้ตรงตามประเด็นปัญหา หรือสิ่งที่ต้องการพัฒนา					
57	ควรมีการ Focus Group ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น ปรับปรุงพัฒนาไปด้วยกัน					
58	การนิเทศในยุควิถีใหม่จะใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย มีการปฏิบัติงานร่วมกันแบบผสมผสานไม่มีรูปแบบที่ตายตัว สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของครูผู้สอน					
59	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสร้างนวัตกรรมการศึกษาาร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในยุควิถีใหม่					
60	ในยุควิถีใหม่ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการนิเทศด้วย การนิเทศควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หรือใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจะช่วยให้การสื่อสารได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
61	ในยุควิถีใหม่ศึกษานิเทศก์ควรส่งเสริม ให้ขวัญกำลังใจโดยการมอบรางวัลให้แก่ครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการประเมินผ่านระบบออนไลน์ นำเสนอผ่านระบบออนไลน์ และตัดสินผลงานผ่านระบบออนไลน์					
62	สถานศึกษาโดยผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม เยี่ยมห้องสอนออนไลน์ เพื่อให้ขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์					
63	การนิเทศในยุควิถีใหม่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning					
64	ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักการ มีความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษา เกิดการบูรณาการความร่วมมือขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกมิติไปด้วยกัน					
65	ในยุควิถีใหม่ ผู้นิเทศสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือในการนิเทศไปพร้อมๆ กัน ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย โดยผู้นิเทศในกลุ่มงานต่างๆ สามารถนิเทศผู้รับการนิเทศไปพร้อมๆ กันได้ในคราวเดียวกัน ลดขั้นตอน ประหยัดเวลาการเดินทางได้อย่างรวดเร็ว					
66	กระบวนการนิเทศเป็นกิจกรรมที่สำคัญของครู ในการช่วยเหลือดูแลครู โดยศึกษานิเทศเป็นผู้สะท้อนจุดเด่นจุดควรพัฒนาให้แก่ครู					
67	การนิเทศเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ผู้นิเทศเป็นเสมือนกระจกสะท้อนข้อสังเกตในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มเติมกระบวนการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอนได้ นำผลการนิเทศมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
68	ในยุควิถีใหม่ศึกษานิเทศก์ควรจัดทำเนื้อหาความรู้ และจัดเก็บข้อมูลบนฐานข้อมูล เพื่อเผยแพร่ทางออนไลน์					
69	นิเทศในยุควิถีใหม่ด้วยเทคโนโลยี ช่วยให้รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา ส่งผลให้การนิเทศ สะดวกและมีประสิทธิภาพ					
70	ผู้นิเทศควรลดภาระงานนอกเหนือจากการนิเทศ เพื่อได้ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศได้อย่างเต็มที่					
71	ศึกษานิเทศก์ควรเป็นสื่อกลางในการประสานโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในการใช้สื่อการสอน ใบงาน ใบความรู้					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
	แบบฝึกหัดร่วมกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน และช่วยเหลือสำหรับ โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก					
72	ศึกษานิเทศก์ควรส่งเสริมการพัฒนาตัวครูนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนราย กลุ่มสาระการเรียนรู้ นำเสนอผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านเวที วิชาการผ่านระบบออนไลน์ ให้รางวัลจากการจัดกิจกรรมประกวดการ พัฒนาสื่อ การเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน					
73	ศึกษานิเทศก์มีรูปแบบแผนการสอน สื่อการเรียนการสอน แบบวัด ประเมินผล ให้แก่ครูผู้สอนและติดตามกระบวนการจัดการเรียนการ สอน โดยนิเทศในรูปแบบออนไลน์ หรือใช้แบบสอบถามในการนิเทศ ติดตาม					
74	ให้ความรู้ ก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และกำหนด เป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน					
75	ผู้นิเทศควรมีประชุม วางแผน จัดทำเครื่องมือ สอบถามครู ผู้บริหาร สถานศึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็น และตั้งเป้าหมายในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน					
76	ศึกษานิเทศก์ควรศึกษาจุดเด่นของแต่ละสถานศึกษา นำมาเป็น ต้นแบบในเรื่องต่างๆ และยกย่องชมเชยสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ					
77	ควรเปลี่ยนกระบวนการนิเทศใหม่ สื่อการนิเทศที่เปลี่ยนแปลง รวมถึง ความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์ต่างๆ รวมถึงศาสตร์ของการนิเทศด้วย เนื่องจากสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลง เกิดจากปัจจัยต่างๆ มากมาย จึงควรปรับกระบวนการนิเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำเทคโนโลยีเข้าใช้ให้สามารถดำเนินการนิเทศได้ต่อไป อย่าง สะดวกรวดเร็ว และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายต่อไป					
78	การนิเทศมุ่งเป้าหมายไปที่การพัฒนาผู้เรียน การจัดการศึกษาเพื่อ สร้างทักษะใหม่					
79	โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลอุปกรณ์เครื่องมือไม่พร้อมควรลงพื้นที่ใช้วิธีการ นิเทศแบบเดิม					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
80	เครื่องมือนิเทศ และการนำไปใช้ ในรูปแบบคู่มือ เอกสาร แบบติดตาม ส่งไปทางออนไลน์ เครื่องมือที่สร้างขึ้นเองเพื่อเก็บข้อมูล ใช้ในการ ปรับปรุง พัฒนาระบบการนิเทศ					
81	กระบวนการ/วิธีการดำเนินการตรวจลดภาระงานของครู					
82	ในยุควิถีใหม่ ศึกษานิเทศก์ควรนิเทศแบบเปิดเผย และเผยแพร่ สร้าง ชุมชนการเรียนรู้ข้ามโรงเรียน ข้ามเครือข่าย					
83	ความเชื่อ ความคิด ทศนคติ สภาพความเป็นอยู่ในยุควิถีใหม่เปลี่ยนไป ส่งผลต่อการจัดการศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สะดวก รวดเร็ว สื่อมีความน่าสนใจมากขึ้น เข้าถึงได้ง่าย					
84	ยุควิถีใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี Disruption และ Next Normal การจัดการในยุค Vuca Would รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ ครูระดับมัศึกษามีความพร้อม การนิเทศควรเป็นแบบ ทางไกล การใช้เทคโนโลยีจึงเป็นส่วนสำคัญ					
ด้านสื่อวัตกรรมการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่						
85	ในยุควิถีใหม่ควรใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูลก่อนการ นิเทศ เพื่อลดขั้นตอนการนิเทศให้มีความกระชับ รวดเร็วมากยิ่งขึ้น					
86	มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ					
87	พัฒนาศักยภาพครูผู้มืออาชีพโดยการสร้าง สื่อ นวัตกรรมที่ตอบสนอง การจัดการเรียนรู้					
88	ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหาร และครูเผยแพร่ผลงาน/สื่อนวัตกรรมผ่าน ระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ					
89	ในยุควิถีใหม่ส่งผลให้การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการเรียนรู้มากขึ้น					
90	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการสร้างสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
91	เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกัน สถานการณ์ เช่นการใช้แอปพลิเคชันให้เหมาะสมในการนิเทศในยุควิถี ใหม่					

ข้อที่	รูปแบบการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ด้านการสรุป และรายงานผลการการนิเทศการศึกษาในยุควิถีใหม่						
92	มีการประเมินผลการนิเทศ และสรุปรายงานผลการนิเทศ นำปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ มาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป					
93	มีการสรุปรายงานผล นำผลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศ รวมถึงเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่นๆ หน้าเว็บสำนักงาน ช่องทางสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล					
94	จัดทำรายงานผลการนิเทศ และส่งผลการนิเทศให้แก่สถานศึกษาเพื่อร่วมกันตรวจสอบสรุปผล เป็นข้อมูลการนิเทศในครั้งต่อไป					
95	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในเครือข่ายในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC)					
96	ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศรับผิดชอบผลการนิเทศร่วมกัน และร่วมกันนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามบริบทและความพร้อมของผู้รับการนิเทศ					
97	ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศร่วมกันสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษา โดยการเผยแพร่ผลงานของครูผู้สอน โดยการชื่นชม นำความสำเร็จของครูเผยแพร่ผลงานครูผ่านสื่อออนไลน์					
98	มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC โดยศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วม เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาครู และวิชาชีพของศึกษานิเทศก์ การเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดองค์ความรู้					
99	จัดเวทีแลกเปลี่ยนให้แก่สถานศึกษา นำเสนอผลงานของสถานศึกษา เป็นตัวอย่างในการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
100	บันทึกเรื่องราวประเด็นการช่วยเหลือพัฒนา สิ่งดีๆ ความประทับใจที่เกิดขึ้นกับครู นักเรียน ผู้บริหาร เผยแพร่บนสื่อออนไลน์ เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินการของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู					

ลงชื่อ.....ผู้ตอบแบบสอบถาม

(.....)

...../...../.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางอารีลักษณ์ ปุ๊กน้อย

วุฒิการศึกษา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดช้างเผือก

พ.ศ. 2549 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย

พ.ศ. 2535 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย

พ.ศ. 2538 ระดับปริญญาตรี คอมพิวเตอร์ศึกษา สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

พ.ศ. 2552 ระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2561 ศึกษาต่อระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2549 ครูผู้ช่วยโรงเรียนบ้านบางปิ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

พ.ศ. 2553 ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนเทพสุวรรณชาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

พ.ศ. 2563 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 9/3 หมู่ 6 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมืองฯ จังหวัดเพชรบุรี